

VANTAAN YMPÄRISTÖ- TERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMA 2015 - 2019

PÄIVITYS VUODELLE 2016

YLA 9.12.2015

Sisällys

1 JOHDANTO.....	5
2 Ympäristöterveydenhuollon valvonnan teema 2015 - 2019: valvonnan vaikuttavuus	5
2.1 Valvonnan riskiperusteisuus ja tehokas kohdentaminen	6
2.2 Arviointi- ja ohjauskäynnit	6
2.3 Tietojärjestelmien kehittäminen ja hyödyntäminen.....	6
2.4 Valvonnan näkyvyys	6
3 VANTAAN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTA-YKSIKKÖ	7
3.1 Toimialue	7
3.2 Valvonnan henkilöresurssit ja tehtävät.....	7
3.3 Koulutus.....	9
3.4 Kohde- ja päätösrekisterit ja sähköinen tiedonkeruu	9
3.5 Laatutyö.....	10
3.6 Viestintä.....	10
4 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTA	11
4.1. Riskinarviointi	11
4.2 Tarkastuksen sisältö, tarkastustiheys ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika	11
4.3 Valvonnan maksullisuus	12
4.4 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen	12
5 ERITYISTILANTEISIIN VARAUTUMINEN.....	13
6 RAPORTOINTI JA VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI.....	14
7 TERVEYDENSUOJELUVALVONTA	15
7.1 Kunnan terveydensuojelutehtävät.....	15
7.2 Huoneistot.....	15
7.3 Koulujen ja päiväkotien valvonta	16
7.4 Sosiaalialan laitosten valvonta	16
7.5 Talousvesi	16
7.6 Uimarannat.....	17
7.7 Kylpylät, uimahallit ja vastaavat.....	18
7.8 Yleisötilaisuuksien valvonta.....	18
7.9 Valvonnan painopistealueet.....	18
7.10 Terveystahteaapäilyyn perustuva asuntojen ja oleskelutilojen valvonta.....	19
7.11 Lausunnot	20
7.12 Tarkastusten sisältö, tarkastustiheys ja -aika.....	20
Liite1. Terveystahteaäläin mukaiset suunnitelmällisen valvonnan kohteet, tarkastustiheydet ja -ajat vuosina 2015 - 2019	27
8 TUPAKKALAIN JA NIKOTIINIKORVAUSVALMISTEIDEN VALVONTA.....	32
8.1 Tupakkatuotteiden myyntiluvat.....	32
8.2 Vähittäismyyntipaikkojen valvonta / tupakka ja nikotiini.....	32
8.3 Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta	33
8.3.1 Tupakointitilalliset ravintolat	33
8.3.2 Tupakkalain 12 §:n mukaiset kohteet	33
8.4 Tupakkalain valvonnan painopisteet.....	33

8.5 Valvonnan suunnitelmalliset tarkastukset ja työajan tarve.....	33
9 KULUTTAJATURVALLISUUSVALVONTA.....	35
9.1 Kuluttajaturvallisuuslainsäädäntö.....	35
9.2 Tehtävät.....	35
9.3 Riskinarviointi	35
9.4 Tarkastusten sisältö.....	36
9.5 Painopiste- ja teema-alueet	36
9.6 Muu kuluttajaturvallisuusvalvontaan liittyvä työ	37
9.7 Toteumaluku ja työvoimantarve	37
9.8 Yhteenvedo vähimmäisresurssitarpeesta Vantaalla.....	37
Liite 2. Kuluttajaturvallisuusvalvonnan painopistealueiden kohteiden valvonta	38
9 ELINTARVIKEVALVONTA	40
9.1 Valvontaviranomaisen tehtävät	40
9.2 Tarkastusten sisältö.....	40
9.3 Elintarvikevalvonnan toteutus ja kohdentaminen.....	41
9.4 Elintarvikkeiden tarjoilu	42
9.5 Elintarvikkeiden myynti.....	43
9.6 Laitokset, varastot, valmistus ja kuljetus	44
9.7 Alkutuotannon valvonta.....	45
9.8 Vientivalvonta.....	46
9.9 Ensisaapumisvalvonta	46
9.10 Takaisinvedot ja RASFF-ilmoitukset	46
9.11 Pakkausmerkinnät	46
9.12 Kontaktimateriaalit.....	47
9.13 Ravintolisät	47
9.14 Näytteenotto	47
9.14.1 Projektit ja tasokartoitukset.....	48
9.14.2 Omavalvonnan toimivuuden arviointi	49
9.14.3 Näytteenotto ruokamyrkytyspäilyissä ja valituksissa	49
9.15 Valvontaprojektit.....	49
9.16 Valvonnan painopistealueet	49
Liite 3. Analyysit elintarvikevalvonnan näytteenottoprojekteissa 2016.....	51
11 ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN VALVONTA.....	52
11.1 Taustaa	52
11.2 Tehtävänjako kaupungineläinlääkärien välillä	52
11.3 Täydennyskoulutussuunnitelma	52
11.4 Tietojärjestelmäkuvaus	52
11.5 Viestintä.....	52
11.6 Painopistealueet.....	53
11.7 Eläinten terveydenhoito.....	53
11.7.1 Vantaan ympäristölautakunnan vahvistamat klinikkamaksut	53
11.7.2 Eläintenpitopaikat	53
11.7.3 Eläinlääkintäpalvelut virka-aikana.....	53
11.7.4 Eläinlääkintäpalvelut päivystysaikana	54
11.7.5 Yksityinen eläinlääkintäpalvelujen tarjonta	54

11.7.6 Tuotantoeläinten terveydenhuolto.....	55
11.8 Eläinten terveyden valvonta	55
11.8.1 Eläintautivalmius	55
11.8.2 Eläintautitapaus.....	55
11.8.3 Eläinten ja ihmisten välillä tarttuvat taudit.....	55
11.8.4 Varosuunnitelmien laadinta ja ylläpito	55
11.8.5 Valmiuskoulutus	55
11.8.6 Ilmoitusmenettelyt eläinlääkintä- ja terveydenhuoltoon.....	55
11.8.7 Terveysvalvontaohjelmat, kirjanpito.....	56
11.8.8 Eläintautikartoitukset	56
11.8.9 Vesiviljely.....	56
11.8.10 Kyyhkyslakat	56
11.8.11 Muu tautivalvonta ja näytteenotto.....	56
11.8.12 Keinollinen lisääntyminen	56
11.8.13 Sivutuotevalvonta	56
11.8.14 Tuonti- ja vientivalvonta	57
11.9 Eläinten hyvinvoinnin valvonta	57
11.9.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus.....	58
11.9.2 Ilmoituksenvaraisten ja laajamittaisen toiminnan tarkastus.....	58
11.9.3 Epäkohtailmoitukset tukivalvontaan	58
11.9.4 Määräysten seuranta	58
11.9.5 Yhteistyötahot	58
11.10 Eläinten lääkinnän valvonta	59
11.11 Laatu	59
11.11.1 Valitusten käsittely	59
11.12 Raportointi.....	59
11.13 Eläinlääkintähuollon resurssitarvekartoitus.....	60

1 JOHDANTO

Ympäristöterveydenhuolto on osa ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä, jonka tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy. Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö sekä valtioneuvoston valvontasuunnitelma-asetus (665/2006) edellyttävät kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Kuntien ympäristöterveydenhuoltoa koskeva suunnitelma tulee hyväksyä kunnan luottamuselimestä vähintään kerran kolmessa vuodessa ja hyväksytty suunnitelma tulee toimittaa aluehallintovirastolle kuluvan vuoden loppuun mennessä. Suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan vuosittain. Suunnitelmassa on otettava huomioon valvontaa ohjaavien keskusvirastojen valvontaohjelma sekä valvontasuunnitelma-asetuksen (665/2006) edellyttämä sisältö. Hallituksen esitysluonnoksessa eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain ja elintarvikelain muuttamisesta (14.10.2015) esitetään, että valvontasuunnitelmia koskevia säännöksiä kevennettäisiin poistamalla niihin liittyviä pakollisia vaatimuksia. Valvontayksiköt voisivat tämän jälkeen käyttää enemmän paikallista riskinarviointia valvonnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Lisäksi luonnoksessa on esitetty, että valvontasuunnitelma hyväksyttäisi ainoastaan tarvittaessa.

Valtion keskusvirastot ovat laatineet valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman vuosille 2015 - 2019 ja Vantaan oma valvontasuunnitelma on laadittu samalle viisivuotiskaudelle. Muista asioista poiketen elintarvikevalvonnan osuus käsittelee ainoastaan yhtä vuotta kerrallaan, koska Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran uuden riskinarviointiohjeen ja tarkastustiheyssuosituksen valmistuminen on viivästynyt. Ohjeiden valmistuttua ne huomioidaan suunnitelmaa päivitettäessä. Hallituksen esityksessä HE 46/2015 kuluttajapalveluiden turvallisuusvalvonta on esitetty valtiollistettavan 1.5.2016 alkaen. Vantaan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman kuluttajaturvallisuusvalvontaosioon ei tehdä oleellisia muutoksia vuoden 2016 päivityksen yhteydessä, koska muutoksien toteutustavasta ja aikataulusta ei ole vielä varmuutta.

2 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONNAN TEEMA 2015 - 2019: VALVONNAN VAIKUTTAVUUS

Valvontatoimien vaikuttavuutta voidaan tarkastustoiminnan ohella lisätä tehostamalla muita valvontaa tukevia toimia, kuten kouluttamista, tiedottamista sekä niitä toimia, jotka kannustavat toimijoita huolehtimaan lainsäädännössä asetettujen velvollisuuksien täyttämisestä. Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa valvonnan vaikuttavuutta edistetään tällä ohjelmakaudella seuraavia tavoitteita toteuttamalla:

- valvonnan riskiperusteisuuden ja tehokkaan kohdentamisen varmistaminen
- arviointi- ja ohjauskäytien käyttöön ottaminen
- valvonnan maksullisuuden edistäminen
- tietojärjestelmien kehittäminen ja hyödyntäminen
- valvonnan näkyvyyden varmistaminen.

2.1 Valvonnan riskiperusteisuus ja tehokas kohdentaminen

Valvontaa suunnataan riskiperusteisesti niihin kohteisiin, joissa valvonnalle on eniten tarvetta. Riskin suuruuteen vaikuttavat esimerkiksi toiminnan tyyppi ja laajuus, vaaralle mahdollisesti altistuvien kuluttajien määrä sekä vaaran vakavuus ja toteutumisen todennäköisyys. Kohteiden valvontahistoria on olennainen osa riskiperusteista valvonnan kohdentamista. Pääsääntöisesti valvontaa on syytä painottaa niissä kohteissa, joissa puutteita on todettu ennenkin. Valvontaa voidaan harkita kevennettäväksi silloin, kun kohteen on todettu hoitavan velvoitteensa asianmukaisesti.

Valitustapauksiin liittyvä valvonta on tehtävä ensisijaisesti ja vasta tämän jälkeen suunnitelmallinen valvonta. Valvonnalla tarkoitetaan tarkastustoiminnan lisäksi myös muita lainsäädännön noudattamiseen tähtääviä valvontaviranomaisen toimenpiteitä. Valvontaa tukeva toiminta voi myös korvata suunnitelmallista valvontaa. Valvonnan tehokkaan kohdentamisen kannalta on tärkeä arvioida, miten valvontaa voidaan kehittää ja hyödyntää uusiakin toimintamuotoja.

2.2 Arviointi- ja ohjauskäynnit

Aluehallintovirasto kehittää valvontayksiköihin tehtäviä arviointi- ja ohjauskäyntejä. Vantaan valvontayksikkö osallistuu käynteihin, mikäli ne kohdistuvat Vantaan valvontayksikköön.

2.3 Tietojärjestelmien kehittäminen ja hyödyntäminen

Ympäristöterveydenhuollon keskitetyt tietojärjestelmät KUTI (kuntien elintarvikevalvonnan tiedonkeruujärjestelmä)/YHTI (ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmä) ja VYHA (ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojenhallintajärjestelmä) korvaavat aiemmin käytössä olleet keskusvirastojen tietojenkeruulomakkeet. Kuntien on varauduttava siihen, että tietojärjestelmätyö vaikuttaa valvontayksiköiden toimintaan valvontaohjelmakauden aikana. Valtakunnallisesti ja alueellisesti kattavaa tietoa ympäristöterveydenhuollon valvonnan resursseista, henkilöstön kouluttautumisesta, valvonnasta ja valvontatarpeesta, kuten muun muassa valvontakohteista, niiden lukumäärästä, tehdyistä tarkastuksista ja niiden määrästä sekä tarkastuksilla havaituista ongelmista tarvitaan, jotta keskusvirastoissa voidaan arvioida valvonnan vaikuttavuutta sekä valvonnan ohjaamiseen liittyviä menettelyjä ja tarpeita. Saatuja tietoja käytetään keskusvirastojen ohjaustoiminnan kehittämiseen. Lisäksi ohjaavat ministeriöt voivat hyödyntää koostettuja tietoja kehittäessään ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntöä ja valvonnan organisointia. Keskusvirastot tekevät yhteistyötä keskitettyjen tietojärjestelmien kehittämiseksi ja tähän työhön pyritään aktiivisesti osallistumaan.

Työ- ja elinkeinoministeriössä on käynnissä yritystoimintaan liittyvä julkisten tieto- ja asiointipalveluiden sähköistämistä edistävä hankekokonaisuus. Tavoitteena on koota yrityksille suunnatut sähköistetyt asiointipalvelut helposti saataville ns. ”yhden luokun” -periaatteen mukaisesti Yritys-Suomi -verkkopalveluun. Tällä hankkeella toteutetaan osaltaan hallituksen esityksen (99/2010vp) tavoitetta ilmoitustoiminnan sähköistämisestä. Ympäristöterveydenhuollon lupa- ja ilmoitusasioiden sähköistämistä varten on perustettu ns. YLLI-hanke, jonka tavoitteena on toteuttaa sähköistetyt asiointipalvelut ympäristöterveydenhuollon osalta.

2.4 Valvonnan näkyvyys

Keskusvirastot haluavat edistää ympäristöterveydenhuollon valvonnan näkyvyyttä. Vantaan valvontayksiköllä on internet-sivut, joilla annetaan tietoa toimijoille ja kuntalaisille ympäristöterveydenhuollon asioista. Sivuille viedään myös vuosittaisten projektien yhteenvedot. Lisäksi valvontayksikön omilla internet-sivuilla ja tarvittaessa myös kaupungin internetsivujen etusivulla tiedotetaan ajankohtaisista asioista. Ympäristökeskuksella on omat Facebook -sivut, joita hyödynnetään viestinnässä. Median kanssa tehdään yhteistyötä. Sille tarjotaan aiheita ympäristöterveydenhuollon valvonnasta ja lisäksi yhteistyötä tehdään erityistilanteisiin liittyen.

3 VANTAAN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTA-YKSIKKÖ

3.1 Toimialue

Vantaan ympäristöterveydenhuollon toimialueena on Vantaa. Valtioneuvoston periaatepäättös ympäristöterveydenhuollon seudullistamisesta edellyttää, että yksikön tulee olla henkilöstömäärältään riittävän suuri, vähintään 10 henkilötyövuotta. Vantaa täyttää tämän vaatimuksen, koska henkilöstöä on yhteensä 21. Asukkaita Vantaalla on noin 208 000.

3.2 Valvonnan henkilöresurssit ja tehtävät

Vantaan ympäristöterveydenhuollossa työskentelee yhteensä 21 henkilöä. Terveysuojelutarkastajia on 9, elintarviketarkastajia 3, terveystieteiden opettajia 3, kaupungineläinlääkäreitä 4, yksi valvontaeläinlääkäri ja eläintenhoitaja. Lisäksi on käytettävissä talous- ja hallintopalveluiden tukitoimintoja mm. erilaisiin toimistotehtäviin. Kaupungin eläinlääkärinvastaanoton päivystystyöhön on vakituisten viranhaltijoiden lisäksi hankittu ulkopuolisia päivystyseläinlääkäreitä ja eläintenhoitajia. Päivystystyöhön osallistuvat ulkopuoliset työntekijät ei sisälly alla oleviin resursseihin. Ympäristöterveydenhuollon resurssien jakautuminen on esitetty taulukossa 1 ja henkilöstön tehtäviä on esitelty taulukossa 2.

Taulukko 1. Ympäristöterveydenhuollon resurssien jakautuminen

Toimiala	Kokonaistyöpanos (htv)	Suunnitelmallinen valvonta (htv)
Elintarvikevalvonta	10,50	3,00
Terveysuojeluvalvonta	5,90	0,70
Kuluttajaturvallisuusvalvonta	0,70	0,25
Tupakkavalvonta (sis. nikotiini-korvausvalmisteiden valvonnan)	0,90	0,25
Eläinlääkintähuolto	3,00	0,10
Yhteensä	21,00	4,30

Kokonaistyöpanos ei ole kokonaan käytettävissä valvontatehtäviin, koska osa henkilöstöresursseista kuluu mm. valtakunnallisten tieto- ja tarkastusjärjestelmien käyttöön ja kouluttautumiseen (KUTI, YHTI, OIVA). Lisäksi kaupungin omat, viime vuosina käyttöön otetut järjestelmät (mm. sähköinen arkistointi), kuluttavat resursseja. Toiminnan kehittäminen (laatujohtaminen, tiimikokoukset), suunnitelmien laatiminen, seuranta, raportointi ja koulutus vievät myös osan kokonaisresursseista. Lisäksi noin 1 htv kuluu hallinnollisten tehtävien suorittamiseen.

Taulukossa esitettyyn suunnitelmalliseen valvontaan on otettu huomioon vain suunnitelmallisiin tarkastuksiin käytetty aika. Näiden ulkopuolelle jäävät yllä mainittujen lisäksi mm.

- toimijoiden neuvonta ja ohjaus, ilmoitusten ja lupahakemusten käsittely, käyttöönottoon liittyvä tarkastukset
- terveysuojelulain mukaiset terveyshaittaepäilyt mm. asunnontarkastukset
- valitusten ja valvontapyyntöjen käsittelyt
- ruokamyrkytys- ja talousvesiepidemiaepäilyjen selvittäminen ja muut erityistilanteet

Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran uusien riskinarviointi- ja tarkastustiheysohjeiden valmistuminen on viivästynyt. Ohjeet ovat todennäköisesti käytössä valvontasuunnitelmaa vuodelle 2017 päivitettäessä. Kuluttajaturvallisuusvalvonta valtiollistetaan hallituksen esitysluonnoksen mukaan 1.5.2016 alkaen. Valtiollistamista ei ole otettu huomioon yllä olevissa resurssilaskelmissa, koska asiasta ei ole vielä

varmuutta. Edellä mainittujen valvontakentän muutosten varmistuttua resurssilaskelmat päivitetään vuodesta 2017 eteenpäin.

Taulukko 2. Vantaan ympäristöterveydenhuollon henkilöstö

Tehtäväkuvaus	Titteli ja nimi	Lisäkuvaus
Yksikön esimies, hallinnolliset tehtävät, toiminnan suunnittelu, seuranta ja raportointi	1. kaupungineläinlääkäri Kirsi Hiltunen	Tiimin vetäjä (terveydensuojelu ja kuluttajaturvallisuus)
Elintarviketuotanto-laitokset ja -varastot, vientivalvonta, eläinlääkintähuolto	2. kaupungineläinlääkäri Johanna Puro	Tiimin vetäjä (elintarvikkeet ja tupakan vähittäismyynti), erikseen määritellyt tuotanto- ja varastolaitokset, eläintautivalvonta, eläinsuojelu, potilastyö)
	3. kaupungineläinlääkäri Jaakko Peltomaa	Tiimin vetäjä (eläinlääkintähuolto), erikseen määritellyt tuotanto- ja varastolaitokset, eläinsuojelu, eläintautivalvonta, eläinlääkärivastaanoton asiat, potilastyö)
	4. kaupungineläinlääkäri Marjoriikka Keränen	Erikseen määritellyt tuotanto- ja varastolaitokset
Elintarvikelaitosten ja –huoneistojen, elintarviketarkastusten valvonta	Elintarviketarkastaja Päivi Levänti	Erikseen määritellyt tuotanto- ja varastolaitokset, pakkausmerkinnät, ravintolisät, terveystuotteet, etniset kaupat, luontaistuotekaupat, apteekit
	Elintarviketarkastaja Hanna Salonen	Erikseen määritellyt tuotanto- ja varastolaitokset, leipomot, kuljetukset
	Elintarviketarkastaja Michael Turunen	Kasvikunnan tuotteet, alkutuotanto, kuljetukset, erikseen määritellyt tuotanto- ja varastolaitokset
Yleinen terveydensuojelu- ja rakennushygienia	Terveysinsinööri Henna Kauppi	Asuntojen ja oleskelutilojen terveyshaittaepäilyt ja sisäilmaongelmat. Päiväkotien ja koulujen valvonta, Tarkastajan varapääkäyttäjä
	Terveysinsinööri Kari Grönberg	Asuntojen ja oleskelutilojen terveyshaittaepäilyt ja sisäilmaongelmat, päiväkotien ja koulujen valvonta
	Terveysinsinööri Satu Karila	Asuntojen ja oleskelutilojen terveyshaittaepäilyt ja sisäilmaongelmat, päiväkotien ja koulujen valvonta, siivottomuusepäilyt kodeissa

Titteli ja nimi	Tehtävät
Valvontaeläinlääkäri Mari Lassila	Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonta

Titteli ja nimi	Tehtävä
Eläintenhoitaja Sari Hyvättinen	Ajanvaraus ja neuvonta kaupungin eläinlääkärivastaanotolla, eläinlääkärin avustaminen

Alueellinen terveydensuojelu- ja kuluttajaturvallisuusvalvonta:

Suuralue	Titteli ja nimi	Tehtävät koko Vantaan alueella
Kivistö, Myyrmäki	Terveydensuojelutarkastaja Tuija Tähtäläinen	Kylpylät ja uimahallit oheistiloineen, siivottomuusepäilyt kodeissa
Aviapolis, Tikkurila	Terveydensuojelutarkastaja Seija Kiiski	Kuluttajaturvallisuusvalvonnan koordinointi, Tarkastajan varapääkäyttäjä
Koivukylä, Korso, Hakunila	Terveydensuojelutarkastaja Saara Horn	Talousvesivalvonta, uimarantavalvonta

Alueellinen elintarvike- ja tupakkalupavalvonta:

Suuralue	Tarkennus valvonta-alueeseen	Titteli ja nimi	Tehtävät koko Vantaan alueella
Myyrmäki	Ei Martinlaakso, Vantaanlaakso	Terveystarkastaja Tarja Pusa	Suuret yleisötilaisuudet ja tilapäinen elintarvikemyynti
Kivistö	Lisäksi Martinlaakso ja Vantaanlaakso	Terveystarkastaja Pirjo Turunen	Tuhoeläintorjunta
Aviapolis	Ei lentokenttä	Terveystarkastaja Raisa Turtiainen	Suurmyymälät, tuhoeläintorjunta
Aviapolis	Lentokenttä	Elintarviketarkastaja Päivi Levänti	Pakkausmerkinnät, ravintolisät, terveysväitteet, etniset kaupat, luontaistuotekaupat, apteekit
Tikkurila	Ei Hakkila, Kuninkaala,	Terveystarkastaja Anu Käpyaho	Tupakka-asioiden yhdyshenkilö
Korso Koivukylä		Terveystarkastaja Tarja Nirvinen	Rakennusvalvonnan yhteyshenkilö
Hakunila	Lisäksi Hakkila, Kuninkaala	Terveystarkastaja Heli Sepponen	Tarkastajan pääkäyttäjä

3.3 Koulutus

Henkilöstö osallistuu valtakunnallisiin ja alueellisiin koulutustilaisuuksiin ja tehtäväkohtaisiin koulutuksiin, jotka koskevat elintarvikevalvontaa, kuluttajaturvallisuutta, tupakkavalvontaa, eläinlääkintähuoltoa, asumisterveyttä ja rakennushygieniaa sekä muuta terveystarkastusta kuten talous- ja uimavesiasioita. Lisäksi osallistutaan työyksikön kehittämiseen, työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen liittyviin koulutuksiin.

Koulutuksiin osallistuminen suunnitellaan työyksikön ja viranhaltijoiden tarpeiden mukaan, joten esimerkiksi muutokset tehtäväkuvissa ja lainsäädäntömuutokset huomioidaan. Koulutussuunnitelma laaditaan Vantaan kaupungin henkilöstökeskuksen ohjeiden mukaisesti. Henkilöstöä kannustetaan koulutuksiin osallistumiseen ja muuhun pätevyyden ylläpitämiseen. Koulutustarjontaa seurataan aktiivisesti. Koulutuksiin osallistujat sovitaan tiimipalaverissa ja lisäksi esimies arvioi koulutuksen tarpeen. Koulutusten jälkeen koulutuksen anti esitellään muille tiimipalaverissa.

Määrärahoja koulutukseen on melko niukasti, mutta Evira, Aluehallintovirasto sekä Tukes järjestävät paljon ilmaisia koulutuksia ja työnohjauspäiviä, joihin on pyritty osallistumaan. Lisäksi osallistutaan mahdollisuuksien mukaan mm. EU:n tarjoamaan koulutukseen. Vuosittain koulutuksiin on käytetty 70–110 htpv.

3.4 Kohde- ja päätösrekisterit ja sähköinen tiedonkeruu

Digian Tarkastaja-ohjelma toimii ympäristökeskuksessa valvontakohderekisterinä. Ohjelmaan tallennetaan tiedot valvontakohteista, kuten toimija, yhteystiedot, toimiala, tiedot tehdyistä tarkastuksista, näytteenotoista, neuvonnasta ja mahdollisista pakkotoimista. Valvontatietoja merkitään kohderekisteriin päivittäin ja uusia valvontakohteita merkitään silloin, kun niistä on saatu tieto ilmoitus- tai hakemusmenettelyssä tai muilla tavoin. Uusia valvontakohteita löytyy valvontatehtävien lisäksi median avulla. Valvontakohteen lopettaessa toimintansa kohderekisteriin merkitään kohde lopettaneeksi. Kohteen tiedot löytyvät silti järjestelmästä, joka toimii näin arkistona. Kohderekisteristä voidaan tulostaa raportit tilastoista, erilaisia kohdeluetteloita ja suoriteraportteja.

Elintarvikevalvonnan raportointi toteutuu osin automaattisesti Tarkastaja-ohjelmasta Elintarviketurvallisuusvirasto Eviralle, joka pitää valtakunnallista rekisteriä kaikista elintarvikehuoneistoista, ensisaapumispaikoista ja -toimijoista ja hyväksytyistä laboratorioista. Kuntien elintarvikevalvonnan kohdetietojärjestelmän (KUTI -järjestelmä) tavoitteena on alan viranomaisista palveleva, joustava ja helppokäyttöinen sähköinen tiedonkeruu. Vantaan ympäristöterveydenhuollossa käytössä olevasta Tarkastaja -tietojärjestelmästä siirtyy alue- ja keskusviraston käyttöön

elintarvikevalvonnan kohde- ja valvontatietoa. Sähköisen sanomanvälityksen kautta elintarvikekohteiden tunniste- eli rekisteritiedot siirtyvät kohdetietojärjestelmän kohdetietoihin ja valvontatiedot tietovarastoon. Järjestelmän päivitykset (lisätään mm. Eviran uuden riskinarvioinnin vaatimat tiedot) ja koulutukset tulevat vaatimaan resursseja myös vuoden 2016 aikana. Sähköinen tiedonkeruu on laajentunut myös muuhun ympäristöterveydenhuoltoon. Vuoden 2013 aikana terveydensuojelu-, kuluttajaturvallisuus- ja tupakkavalvontakohteet muutettiin ns. YHTI-toimintojen mukaisiksi ja 2014 alusta alkaen valvonnan suoritteet ovat siirtyneet suoraan keskusvirastojen käyttöön. Erillinen raportointi vähenee ja tarkoituksena on, että keskusvirastot saavat tarvitsemansa raportit suoraan ko. järjestelmästä. Toistaiseksi keskusviraston ja valvontayksikön tilastojen välillä on eroja, joiden selvitystyöhön kuluu resursseja. Näytteiden osalta raportteja saadaan järjestelmästä aikaisintaan vuonna 2016. Muutostyö on vaatinut ja vaatii edelleen runsaasti resursseja. Järjestelmien käyttöönottoon ja muutoksiin liittyy paljon uusien toimintatapojen harjoittelua, omaksumista ja koulutusta. Tietojärjestelmien päivitykset ovat maksullisia, joten niistä syntyy kustannuksia vuosittain.

Raportoinnin lisätyövälineenä tullaan jatkossa käyttämään ns. VYHA-järjestelmää (ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä), johon raportoidaan suunnitellut/toteutuneet henkilöresurssit, valvontasuunnitelma ja valvonnan toteuman sanallinen arviointi.

Vantaan kaupungilla on käytössä asian- ja asiakirjanhallinnan sähköiseen tallennusjärjestelmä (ASTA). Lautakunnan ja viranhaltijan päätökset on tehty vuoden 2014 alusta edellä mainitussa järjestelmässä.

3.5 Laatutyö

Vantaan ympäristöterveydenhuollon eri toimialojen (elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka-, kuluttajaturvallisuusvalvonta ja eläinlääkintähuolto) tueksi on laadittu erilaisia ohjeita, mallipohjia ja lomakkeita yhdenmukaistamaan valvontakäytäntöjä. Osa ohjeista on yksikön itse laatimia, mutta joitakin keskusvirastojen laatimia ohjeita ja lomakkeita käytetään sellaisenaan. Lisäksi valvonnan linjauksia käsitellään viikoittain valvontayksikön palaverissa. Laatujärjestelmästä löytyy myös toimijoille ja kuntalaisille laadittuja ohjeita. Asiakirjoja päivitetään säännöllisesti.

Ympäristöterveydenhuolto kehittää toimintaansa mm. auditointien ja valvontasuunnitelmien arviointien perusteella. Vantaan elintarvikevalvontaa auditointiin syksyllä 2013 yksityisen yrityksen toimesta ja vuonna 2014 aluehallintovirasto arvioi Vantaan elintarvikevalvonnan vaatimustenmukaisuutta.

3.6 Viestintä

Ympäristöterveydenhuollon kaikessa toiminnassa noudatetaan Vantaan kaupungin sekä maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan avointa ja aktiivista viestintäpolitiikkaa.

Asiakaspalveluun osallistuvat kaikki viranhaltijat. Valvontakohteita ja kuntalaisia ohjeistetaan ja neuvotaan tarkastuskäynneillä tai heidän ottaessa yhteyttä ympäristöterveydenhuoltoon. Lisäksi kaupungin internetsivuilla annetaan tietoa ympäristöterveydenhuollon toiminnasta.

Ympäristökeskuksessa on asiakaspalvelua varten puhelinpäivystys arkisin 8.30–11.30 ja ympäristöterveydenhuollon toimisto vastaa puheluihin arkisin 8.15–16.00. Ympäristökeskuksella on myös omat facebook-sivut.

Ympäristöterveydenhuollossa ensisijainen tiedotusvastuu on sen tulosyksikön päälliköllä, 1. kaupungineläinlääkärillä. Muut viranhaltijat voivat antaa tarvittaessa lausuntoja medialle valmistelemisissaan asioissa. Viestinnässä huomioidaan, että ympäristöterveydenhuollossa käsitellään tietoja, joista osa on julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä. Poikkeuksena on toiselle viranomaiselle virka-apuna annettavat tiedot. Viestinnästä on ohjeistettu tarkemmin ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa sekä ruokamyrkytys- ja vesiepidemiaohjeissa.

Yleisistä, koko maata tai laajoja alueita koskevista tapauksista tiedottamisen hoitaa pääsääntöisesti paikallisen ympäristöterveydenhuollon sijasta valtion johtavat viranomaiset oman toimintakenttäänsä mukaisesti. Näitä viranomaisia ovat Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira), Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira), Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja maa- ja metsätalousministeriö (MMM).

4 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTA

Tämän suunnitelman mukainen valvonta perustuu terveydenhuoltolain 21 §:ssä mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan kunnille säädettyyn valvontaan. Terveydenhuoltolain tarkoittamia lakeja ovat elintarvikelaki (23/2006), terveydensuojelulaki (763/1994), kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011), tupakkalaki (693/1976) ja eläinlääkintähuoltolaki (765/2009). Yksityiskohtaisempi lainsäädäntö on esitetty tässä valvontasuunnitelmassa toimialakohtaisissa suunnitelmissa.

4.1. Riskinarviointi

Lainsäädännössä ja valtion viranomaisten toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa korostetaan riskinarvioinnin merkitystä.

Merkittäviä tekijöitä riskinarvioinnin kannalta ovat:

- altistuvien ihmisten määrä ja (eritys)ryhmä (lapset, nuoret, vanhukset, liikuntarajoitteiset, sairaat)
- altistavan tekijän määrittely (taudinaiheuttaja, myrkyllisyys)
- altistuksen kesto ja/tai toistuvuus (vakituinen tai tilapäinen)
- erityiskohde, johon ei ole olemassa valvonnan ohjetta tai käytäntöä
- toimijan asiantuntemus ja toimintatavat (hygieniatuntemus, omavalvonta tai käyttötarkkailu, yleinen asennoituminen, käytettävissä olevat resurssit ym.)
- aikaisemmat valvonnan tulokset
- onko toiminta ilmoitus- ja hyväksymispäätöksen mukaista
- huoneiston tai tilan olosuhteet, rakenteet ja kalusto (varustelutaso, rakenteiden kunto ym.)
- tiedottaminen ja varautuminen erityistilanteisiin

Vantaan ympäristöterveydenhuollon riskinarviointi pohjautuu keskusvirastojen valvontaohjelmiin. Tarkastustiheyksissä on huomioitu valvonnan aiemmat tulokset. Riskinarvioinnin perusteella kunnan valvontayksikön suunnitelmallisen valvonnan piiriin on mahdollista nostaa toimintoja, jotka eivät ole mukana valtakunnallisen valvontaohjelman suunnitelmallisessa valvonnassa.

4.2 Tarkastuksen sisältö, tarkastustiheys ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika

Valvontasuunnitelma-asetuksen (665/2006) mukaan kunnan suunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely, valvontakohteiden tai valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet sekä tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika.

Ympäristöterveydenhuollossa tarkastus on oleellinen osa selvitettäessä valvottavan kohteen tai toiminnan vaatimuksenmukaisuutta. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin. Yksittäinen tarkastus voi pitää sisällään koko kohteen tai jonkin osa-alueen tarkastuksen ja se voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaista valvontaa. Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus ja siinä esitetään, minkä lakiperusteiden mukaan tarkastus on tehty. Tarkastusaikaan vaikuttaa tarkastuksen sisällön laajuus ja aikaan katsotaan

kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehdyn tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautuminen sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Tarkastusten sisällöstä, tarkastustiheydestä ja tarkastukseen käytetystä ajasta on selostettu tarkemmin tämän suunnitelman toimialakohtaisissa osioissa.

Kotirauhan piiriin kuuluviin kohteisiin ei pääsääntöisesti tehdä kohteen fyysisiä tarkastuksia, ellei toiminnan epäillä aiheuttavan terveyshaittaa. Kotirauhan piiriin kuuluvilta toimijoilta vaaditaan kuitenkin mm. aloittamiseen liittyvät ilmoitukset ja hakemukset ja heille annetaan neuvoja ja ohjeita lainsäädännön vaatimuksista. Toimintaan liittyviä asiakirjoja (esim. omavalvontasuunnitelma ja siihen liittyvät kirjaukset) voidaan pyytää tarkastettavaksi toimistolle.

4.3 Valvonnan maksullisuus

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan maksullisuus koskee ilmoitus- ja hyväksymiskäsittelyjen lisäksi valvontasuunnitelman mukaisia suunnitelmallisia tarkastuksia, näytteenottoja ja näytteiden tutkimuksia. Maksullista on myös valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annetun määräyksen valvonta silloin, kun määräyksen antaminen perustuu säännösten noudattamatta jättämiseen. Valvontahenkilöstön matkoista aiheutuneet kustannukset peritään maksullisissa tarkastuksissa kaikilta kohteilta samansuuruisina, keskimääräisen 0,5 tunnin matka-ajan mukaisesti. Ympäristöterveydenhuollolle ilmoitetut tai hyväksymishakemuksen tehneet uudet kohteet tulevat heti ilmoitus-/lupakäsittelyn yhteydessä suunnitelmallisen valvonnan piiriin, jolloin kohteeseen tehty ensimmäinenkin tarkastus on maksullinen.

Maksujen periminen edellyttää hyväksyttyä valvontasuunnitelmaa ja maksutaksaa. Valvontamaksut määritellään siten, että ne kattavat suunnitelmallisesta valvonnasta aiheutuneet kustannukset. [Vantaan ympäristöterveydenhuollon maksutaksa](#) on nähtävillä internetissä www.vantaa.fi (Etusivu -> Hallinto ja talous -> Hallinto -> Sääntökokoelma). Elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan osalta valmisteilla on lakimuutos, jonka toteutuessa elintarvike- ja terveydensuojelulain mukaisille valvontakohteille tulisi vuosittaiset valvontamaksut. Jos vuosivalvontamaksut tulevat käyttöön, muuttaa Vantaan valvontayksikkökin maksutaksansa uuden lainsäädännön mukaiseksi. Muussa tapauksessa huolehditaan edelleen maksutaksan ajantasaisuudesta ja valvontamaksujen mahdollisimman tehokkaasta perimisestä.

Säännöllisen, toimijoille maksullisen tarkastustoiminnan lisäksi valvottaviin kohteisiin tehdään tarvittaessa tarkastus- ja näytteenottokäyntejä ruokamyrkytys- ja talousvesiepidemioiden ja asiakasreklamaatioiden takia. Näistä toimenpiteistä ja tutkimuksista valvontaviranomainen ei ole oikeutettu perimään toimijalta maksua.

4.4 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman tulee sisältää tiedot kunnan viranomaisnäytteenotosta ja näytteiden tutkimisesta. Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen ovat valvontamenetelmiä, joilla voidaan selvittää omavalvonnan toimivuutta sekä tuotteiden turvallisuutta ja määräystenmukaisuutta.

Näytteenotto on yksi valvontaviranomaisen valvontakeino, jolla voidaan varmistaa, että toimijat noudattavat heille asetettuja vaatimuksia ja että esimerkiksi elintarvikkeet, talousvesi ja uimavedet ovat käyttäjille turvallisia. Valvontaviranomainen on velvollinen ottamaan tarvittavia näytteitä mm. ruokamyrkytys- ja talousvesiepidemioiden selvittämistä varten.

Valvontaa tukevat tutkimukset tehdään pääsääntöisesti MetropoliLab Oy:ssä, Viikinkaari 4, 00790 Helsinki. Laboratorio on Helsingin, Espoon, Kauniaisten ja Vantaan omistama elintarvike-, vesi- ja ympäristönäytteitä tutkiva laboratorio. Siltä osin kun tarkastustoiminnan yhteydessä otettujen mikrobiologisten ja kemiallisten näytteiden analysointi ei sisälly laboratorion tutkimusvalikoimaan, käytetään tarvittaessa Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran, Työterveyslaitoksen, Tullilaboratoriota tai muuta asiantuntijaa, joka täyttää viranomaisvalvonnan vaatimukset. Vesivälitteisten epidemioiden

yhteydessä käytetään tarvittaessa myös muita kuin Eviran hyväksymiä laboratorioita, mm. virustutkimuksiin.

Ympäristöterveydenhuollon viranhaltijat huolehtivat pääosin elintarvikevalvontaan ja sisäilmaan liittyvästä näytteenotosta, mutta tarvittaessa näytteenotto voidaan ostaa myös MetropoliLab Oy:stä. Talous- ja uimavesien näytteenotosta on sopimus laboratorion kanssa ja säännöllinen näytteenotto toteutuu laboratorion toimesta. Laboratorion näytteenottajilla on pätevyys näytteiden ottamiseen. Erityistilanteissa näytteenotosta sovitaan erikseen laboratorion kanssa.

MetropoliLab Oy toimii Vantaan ympäristöterveydenhuollon erityistilanteiden laboratoriona (ml. poikkeusolot) virka-ajan ulkopuolella. Erityistilanteissa laboratorio huolehtii näytteiden analysoinnista, mutta näytteenotosta sovitaan erikseen tapauskohtaisesti. Laboratoriolla on kuitenkin valmius näytteenottoon myös virka-ajan ulkopuolella.

Tarkemmat suunnitelmat näytteidenotosta on kuvattu toimialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa.

5 ERITYISTILANTEISIIN VARAUTUMINEN

Elintarvike-, terveydensuojelu-, kuluttajaturvallisuus- ja eläinlääkintähuoltolaissa on määräykset siitä, että kunnan on varauduttava erityistilanteisiin. Ympäristöterveydenhuollon yksiköllä on valmiussuunnitelma ja yksityiskohtaisia toimintaohjeita erityistilanteita varten. Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan ja kaupungin valmiussuunnitelmissa on huomioitu ympäristöterveydenhuollon tärkeimmät tehtävät poikkeusoloissa.

Ympäristöterveydenhuollon henkilöstö työskentelee eläinlääkäripäivystystä lukuun ottamatta virka-aika. Poikkeuksellisen suurissa yleisötapahtumissa tai muissa poikkeustilanteissa voidaan resurssien niin salliessa järjestää valvontaa ja näytteenottoa myös iltaisin ja viikonloppuisin.

Todennäköisimpiä, useita kertoja vuodessa esiintyviä tilanteita ovat ruokamyrkytyspäilyt. Talous- ja uimavesiin liittyviä epidemiaepäilyjä on harvemmin. Epidemiat selvitetään yhteistyössä terveydenhuollon kanssa. Epidemioiden selvittämiseen on laadittu yksityiskohtaisia toimintaohjeita ja lomakkeita.

Vantaalla selvitystyöryhmään kuuluvat:

- 1. kaupungineläinlääkäri
- elintarviketarkastaja (ruokamyrkytykset)
- talousveden valvonnasta vastaava terveydensuojelutarkastaja
- 3. kaupungineläinlääkäri (zoonoosit, eläintaudit)
- tartuntatautien terveydenhoitaja
- tartuntataudeista vastaava lääkäri
- vesilaitoksen edustaja

Luettelo selvitystyöryhmään kuuluvien henkilöiden ja heidän varahenkilöidensä yhteystiedoista päivitetään tarvittaessa ja toimitetaan yhteistyötahoille. Kohdetta valvova tarkastaja tai kaupungineläinlääkäri osallistuu selvitystyöryhmän työhön.

Selvitysryhmää laajennetaan tarpeen mukaan muilla asiantuntijoilla, kuten viestinnän edustajalla, laboratoriokemistillä, ympäristötarkastajalla tai epäilykohteen työterveyshuollon edustajalla.

Ruokamyrkytyspäilyssä ja vastaavissa erityistilanteissa ryhdytään välittömästi selvittämään tartunnanaiheuttajaa ja tekemään epidemiologista tutkimusta. Epäilystä ilmoitetaan Vantaan kaupungin tartuntatautiyksikköön ja tehdään epäilyilmoitus Eviran ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) yhteiseen ruokamyrkytys-epidemiarekisteritietojärjestelmään (RYMY).

Epidemiaepäilyn selvittämisestä jälkeen ympäristökeskuksen edustaja tekee selvitysilmoituksen RYMY - järjestelmään. Ruokamyrkytys- tai muusta poikkeavasta tilanteesta tehtävä selvitystyö ja näytteenotto tehdään kunnan kustannuksella. Terveyskeskus huolehtii humaninäytteiden ja ympäristökeskus elintarvike-, vesi- tai muun tarvittavan näytteenoton kustannuksista. Poikkeuksena ovat valtion kustantamat näytteiden tutkimukset (eläintauti).

Ympäristökeskuksella on näytteenottovälineistöä, yleiset haastattelu- ja näytteenottolomakkeet sekä kirjallinen ohjeistus, joka päivitetään tarvittaessa. Täydennystä näytteenottovälineistöön saadaan MetropoliLab Oy:stä, myös virka-ajan ulkopuolella.

6 RAPORTOINTI JA VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Ympäristökeskus raportoi Vantaan ympäristölautakunnalle valvontasuunnitelman toteutumisesta kerran vuodessa.

Lautakunnan raportointi- ja arviointivelvoite perustuu ympäristöterveydenhuollon lakeihin, joiden mukaan kunnan valvontaviranomainen on velvollinen pyydettäessä toimittamaan korvauksetta keskusvirastoille tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, maksuja ja valvontaa koskevia tietoja ao. lain valvonnan ohjausta, seuranta, raportointia ja tilastointia varten.

Keskusviranomaisten valvontaohjelmissa edellytetään, että toiminnasta vastaava luottamuselin arvioi vuosittain kunnan valvontasuunnitelman toteutumista. Keskusviranomaiset raportoivat edelleen vuosittain EU:n komissiolle, miten edellisen vuoden ympäristöterveydenhuollon valvontatehtävät ovat Suomessa toteutuneet. Kuntien on toimitettava kunnan valvontaviranomaisen, monijäsenisen toimielimen arvio edellisen vuoden valvontasuunnitelman toteutumisesta aluehallintoviranomaisille maaliskuun loppuun mennessä. Toteutumisen arvioinnissa käytetään apuna keskusvirastojen laatimia ohjeita ja lomakkeita.

Valtioneuvoston asetus (665/2006) kunnan valvontasuunnitelmasta edellyttää, että arviointi tehdään ainakin seuraavien tekijöiden osalta:

- tarkastusten määrä valvontakohdetyypeittäin,
- tarkastusten kattavuus,
- näytteiden määrä kohdetyypeittäin sekä
- valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen.

Arvioinnissa kerrotaan tarvittaessa syyt mahdollisesti toteutumatta jääneiden tavoitteiden tai mahdollisten poikkeamien osalta sekä suunnitellut toimenpiteet, joilla tavoitteet seuraavalla tarkastelujaksolla saadaan toteutettua. Suunnitelman toteutumisen arviointia hyödynnetään valvonnan kehittämisessä, valvonnan toimivuuden varmistamisessa ja uusien suunnitelmien laadinnassa.

Lainsäädäntö ja ohjeet

Kansanterveyslaki (66/1972)

Terveys- ja huoltolaki (1326/2010)

Hallintolaki (434/2003)

Kuntalaki (410/2015)

Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011)

Valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (N:o 665/2006)

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma 2015 - 2019

Kuntaliiton Yleiskirje 21/80/2006

7 TERVEYDENSUOJELUVALVONTA

Terveydensuojelulain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Kunnan tehtävänä on alueellaan edistää ja valvoa terveydensuojelua niin, että asukkaille turvataan terveellinen ympäristö.

7.1 Kunnan terveydensuojelutehtävät

Kunnan terveydensuojelutehtävät jakautuvat terveyshaittoja ennaltaehkäisevään valvontaan ja terveyshaittoja poistavaan valvontaan. Ennaltaehkäisevä valvonta koostuu rakennussuunnitelmien ja toiminnanharjoittajien ilmoitusten ja lupien käsittelystä sekä suunnitelman mukaisesta valvonnasta. Terveyshaittoja poistavalla valvonnalla selvitetään terveyshaittaepäilyjä ja puututaan todettuihin haittoihin. Kunnan terveydensuojelutehtäviin kuuluu myös kuntalaisten ja toiminnanharjoittajien neuvonta ja ohjaus sekä selvitys- ja tutkimustoiminta.

7.2 Huoneistot

Terveydensuojelulain 13 §:ssä on mainittu toiminnot, joista tulee tehdä kirjallinen ilmoitus ennen toiminnan aloittamista terveydensuojeluviranomaiselle. Tällaisia ovat mm. huvi-, kokoontumis- ja majoitushuoneistot, yleiseen käyttöön tarkoitetut saunat, uimahallit, uimarannat ja kylpylät, eläinsuojat, koulut, päiväkodit, vanhainkodit, parturit, kampaamot, kauneushoitolat, liikuntatilat ja hautausmaat. Kotirauhan piiriin kuuluvien tiloihin perustettavasta terveydensuojelulain 13 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisesta toiminnasta on tehtävä ilmoitus, jolloin viranomainen saa tiedon toiminnanharjoittajasta ja voi antaa ohjausta ja neuvontaa. Kotirauhan piiriin ei voida tehdä tarkastuksia, ellei toiminnasta epäillä aiheutuvan vakavaa terveyshaittaa.

Hallituksen esitysluonnoksessa terveydensuojelulain muuttamiseksi (14.10.2015) esitetään, että ilmoitusmenettelyä kevennetään. Ilmoituksen johdosta ei enää tehtäisi päätöstä, vaan toiminnanharjoittaja saisi todistuksen ilmoituksen käsittelystä. Esitysluonnoksen mukaan jatkossa ei enää tehtäisi ilmoituksia hautausmaista, hautapaikoista eikä eläinten pitoon liittyen.

Valvontakohteet, jotka ovat nykyisen terveydensuojelulain tulkinnan mukaan ilmoitusvelvollisia, mutta eivät ole aina sitä olleet, kuuluvat valvonnan piiriin. Näiltä kohteilta vaaditaan terveydensuojelulain mukainen ilmoitus, mikäli esim. toiminnanharjoittaja vaihtuu tai tiloissa ja/tai toiminnoissa tapahtuu olennaisia muutoksia.

Valtakunnallinen valvontaohjelma on yksinkertaistanut terveydensuojeluvalvontaa ohjelmakaudelle 2015–2019. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä on poistettu sellaiset kohteet, joissa oleskelu on lyhytaikaista ja jotka todennäköisesti eivät aiheuta terveyshaittaa. Näitä kohteita ovat:

- eläinten pitoon tarkoitettu rakennus tai aitaus asemakaava-alueella tai muulla vastaavalla alueella
- bingohallit, pelisalit, tanssisalit ja -lavat
- kirkot ja muut uskonnollisten yhdistysten tilat
- luentosalit ja auditoriot muualla kuin koulujen tai oppilaitosten yhteydessä
- teatterit, elokuvateatterit, ooppera- ja konserttisalit, sirkukset, baletti-, juhlahuoneistot sekä muut esityksiin ja tapahtumiin tarkoitetut sisätilat
- muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot
- työtilat asuinrakennuksessa tai alueella, jossa on asuinhuoneistoja
- parturi- ja kampaamotoiminta
- hautausmaat, yksityiset hautapaikat ja eläinten hautausmaat
- muut vastaavat laitokset tai huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta saattaa aiheutua käyttäjälle terveyshaittaa

Edellä mainittujen kohteiden poistaminen suunnitelmallisen valvonnan piiristä ei muuta Vantaan valvontaa, koska ko. kohteiden suunnitelmalliseen valvontaan on käytetty resursseja vain hyvin vähän. Terveysturvallisuuden suunnitelmallinen valvonta on kohdistettu mm. uimavesiin, talousveteen, kouluihin, päiväkoteihin, liikuntapaikkoihin ja vanhainkoteihin. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistetut kohteet kuuluvat edelleen ilmoitusvelvollisuuden piiriin ja ilmoituksista tehdään voimassa olevan lainsäädännön mukaan päätös. Päätöksen käsittelyyn liittyy yleensä kohteen tarkastus. Solariumpaikkojen säännöllisestä valvonnasta oli tarkoitus luopua, mutta säteilylain ja terveysturvallisuuslain mukainen esitys raukesi, koska tavoitellut säästötoimenpiteet eivät täyttyneet ja esitys ei ollut tarkoituksenmukainen kansanterveyden näkökulmasta.

Suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolelle jääviin kohteisiin tehdään valvontaa jatkossa valitusten ja muiden yhteydenottojen perusteella. Riskinarvioinnin perusteella joitakin toimintoja/kohteita voidaan nostaa tarvittaessa takaisin suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

7.3 Koulujen ja päiväkotien valvonta

Erityisenä haasteena on turvata koulujen ja päiväkotien terveellisyys ja turvallisuus. Lapsilla ja nuorilla on lain mukaan oikeus turvalliseen hoito- ja opiskeluympäristöön. Kunnan terveysturvallisuusviranomaisen tulee terveysturvallisuuslain 13 ja 15 §:n nojalla tarkastaa toiminnanharjoittajan ennen tilojen käyttöönottoa tekemä ilmoitus päiväkodista ja koulusta. Koulujen ja päiväkotien terveysturvallisten olojen säännöllinen valvonta kuuluu kunnan terveysturvallisuusviranomaisen tehtäviin ja on osa suunnitelmallista toimintaa. Suunnitelmallinen valvonta vähentää osaltaan terveyshaittoja poistavaa valvontaa.

Koulujen tarkastuksissa on huomioitu valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevän suun terveydenhuollosta 338/2011, 12 §. Koulujen ja muiden oppilaitosten tarkastukset sovitaan etukäteen ja tarkastukselle pyydetään mukaan vähintään koulun rehtori, kiinteistöhuollosta vastaava ja kouluterveydenhoitaja. Tarvittaessa tarkastuksella voivat olla mukana myös työterveydenhuollon ja työsuojelun edustajat.

7.4 Sosiaalialan laitosten valvonta

Terveysturvallisuuslain 13 §:n mukaan ilmoituksenvaraisiksi sosiaalihuollon yksiköiksi luetaan kunnan, valtion tai yksityisen ylläpitämät ympärivuorokautista hoitoa antavat sosiaalihuollon toimintayksiköt ja vastaavat. Nämä yksiköt ovat myös säännölliseen valvonnan piirissä. Toimintayksiköiden yhteydessä olevien asiakkaiden (esim. vanhukset) vuokra- tai omistusasunnot eivät kuulu suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

7.5 Talousvesi

Talousveden valvonta koskee kaikkea terveysturvallisuuslain 16 §:ssä tarkoitettua vettä. Veden valvonnassa sovelletaan Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) asetusta talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista (1352/2015) tai STM:n asetusta pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista (401/2001). STM:n uusi asetus (1352/2015) sisältää myös säännökset radioaktiivisten aineiden valvonnasta ja tutkimisesta.

Talousvesiasetus edellyttää, että valvontayksiköt päivittävät yksiköiden omat talousveden erityistilannesuunnitelmat vastaamaan nykyvaatimuksia. Vantaalla käytössä oleva suunnitelma on varsin kattava, mutta sen ajantasaisuus arvioidaan kertaalleen vuoden 2016 aikana yhteistyössä Helsingin, Espoon ja talousvettä toimittavien laitoksen kanssa. Myös muut sidosryhmät huomioidaan suunnitelman päivitystyössä.

Terveysturvallisuuslain mukaisissa talousvettä toimittavissa laitoksissa tehdään tarkastuksia laitostiloissa sekä raakaveden laadun varmistamiseksi vedenottamoilla ja niiden lähiympäristössä. Lisäksi talousvettä toimittavan laitoksen valvontaan kuuluu hyväksytyn valvontatutkimusohjelman ja

näytteenottosuunnitelman toteutumisen sekä veden laadun tutkimustulosten arviointi. Kaikilla terveydensuojelulain mukaisilla vesilaitoksilla on voimassa oleva valvontatutkimusohjelma ja erityistilannesuunnitelma. Apuna valvontatutkimusohjelman laadinnassa käytetään Valviran ohjeistusta. Kohteet/vesilaitokset, jotka toimittavat talousvettä vain omaan käyttöönsä eivät kuulu suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Niiden veden laatua valvotaan joko asetuksen (1352/2015) tai (401/2001) mukaisesti.

STM:n asetuksen (1352/2015) mukaisten laitosten vesinäytteiden tutkiminen on jaettu viranomaisvalvontanäytteisiin ja käyttötarkkailunäytteisiin. Laitokset toimittavat tutkimustuloksensa välittömästi niiden valmistuttua valvontaviranomaiselle, joten veden laadun arviointia tehdään säännöllisesti aina tutkimustulosten saavuttua.

STM:n asetuksen (401/2001) 1§:n 1 ja 2 kohdan mukaisen talousveden valvontaan on laadittu kohteille näytteenottosuunnitelmat. Toimijat vastaavat näytteenottosuunnitelman toteutuksesta, mutta tarvittaessa näytteet voidaan ottaa ja tutkituttaa toimijan kustannuksella.

Vantaan terveydensuojeluviranomaiset antavat talousvesineuvontaa verkostoveden ja talousvesikaivojen osalta. Vesihuoltoverkoston ulkopuolella on Vantaalla noin 5000 oman talousvesikaivon varassa olevaa kuntalaista. Kiinteistökohtaisten talousvesien suunnitelmallista valvontaa ei ole tarpeen tehdä, koska yksittäiset kotitaloudet vastaavat itse hankkimansa talousveden laadusta. Tarvittavat valvontatoimet ja näytteenotto kohdennetaan terveyshaittaepäilyihin, minkä lisäksi tutkitaan vuosittain yhden asuinalueen kaivovesien laatua ja siten saadaan uutta tietoa Vantaan kaivovesien laadusta.

Viranomaisnäytteiden arvioitu määrä vuonna 2016 on 160 näytettä. Näytteenotosta vastaa joko laboratorio (MetropoliLab Oy) tai veden toimittaja.

7.6 Uimarannat

Yleiset uimarannat tarkastetaan vuosittain uimakauden aikana. Tarkastus kohdistuu uimarannan yleiseen siisteyteen, oheistiloihin, varustukseen ja käymälätiloihin. Tarkastus sisältää toistaiseksi myös kuluttajaturvallisuusvalvontatarkastuksen.

Vuosittain ennen uimakauden alkua laaditaan yleisistä uimarannoista uimarantaluettelo, joka toimitetaan valtion viranomaisille huhtikuun loppuun mennessä. EU-uimarannoille, joita Vantaalla on kaksi, laaditaan ennen uimakauden alkua uimarannan omistajan kanssa viranomaisvalvontaa varten seurantakalenteri, josta selviää näytteiden ottoajankohdat. Näytteitä otetaan uimakauden aikana (15.6. – 31.8.) joka toinen viikko, siten että ensimmäinen näyte otetaan ennen uimakauden alkua. Uimakauden päättyessä toimitetaan EU-uimarantojen uimaveden tutkimustulokset ja niiden perusteella tehty uimavesiluokitus syyskuun loppuun mennessä valtion viranomaisille edelleen toimitettavaksi EU-komissiolle. Pieniltä yleisiltä uimarannoilta otetaan vesinäytteet samanaikaisesti EU-uimarantojen kanssa. Arvioitu viranomaisvalvonnan näytemäärä kesän aikana on 49 näytettä.

Kuusijärven ja Vetokankaan uimarantaa käytetään myös talviuintipaikkana ja ne tarkastetaan vuosittain talviuintikauden (1.9.–14.6.) aikana. Tarkastus sisältää toistaiseksi myös kuluttajaturvallisuusvalvontatarkastuksen. Uimaveden laadun tutkimiseen sovelletaan STM:n asetusta pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (354/2008). Koska Kuusijärven ja Vetokannaksen valvontatutkimustulokset ovat edellisen talviuintikauden ajan täyttäneet toimenpiderajat eikä ole tiedossa sellaisia tekijöitä, jotka voisivat huonontaa veden laatua, on valvontatiheys vähennetty puoleen eli näytteitä otetaan joka toinen kuukausi talviuintikauden 2015–2016 aikana. Talviuintipaikkojen arvioitu viranomaisvalvonnan näytemäärä vuonna 2016 on 8 näytettä.

Kaikkien uimavesinäytteiden otosta vastaa laboratorio (MetropoliLab Oy).

7.7 Kylpylät, uimahallit ja vastaavat

Jokaisella uimahallilla, kylpylällä ja muulla vastaavalla yleiseen käyttöön tarkoitettulla altaalla (esim. hotellien ja hoitolaitosten altaat) on valvontatutkimusohjelma ja siihen liittyvä allaskohtainen näytteenottosuunnitelma. Allasveden laadun tutkimiseen sovelletaan sosiaali- ja terveysministeriön asetusta uimahallien ja kylpylöiden allasvesien laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista (315/2002).

Allasvesinäytteiden määrä riippuu pääsääntöisesti laitoksen kävijämäärästä, mutta terveydensuojeluviranomainen voi vähentää tai lisätä näytteiden määrää edellisten vuosien tulosten, suoritettujen käyttötarkkailun tai laitoksen teknisten ominaisuuksien perusteella. Eri laitosten näytteenottokertojen vaihteluväli on noin 4–25 kertaa vuodessa. Arvioitu viranomaisnäytteiden määrä on 450 näytettä. Allasvesinäytteiden otosta vastaa laboratorio (MetropoliLab Oy). Yhdessä kohteessa näytteet ottaa ja toimittaa laboratorioon laitoksen oma henkilökunta. Kaikista näytteistä tutkitaan mikrobiologinen laatu, pH sekä klooripitoisuudet. Muut analyysit vaihtelevat eri näytteenotto-kerroilla. Koska näytteenottosuunnitelmat tehdään allas-/allaskiertokohtaisesti ja niiden laadinnassa huomioidaan esimerkiksi laitoksen kävijämäärän vaihtelu vuoden kuluessa, vaihtelee laitoksesta otettavien näytteiden määrä eri näytteenotto-kerroilla. Terveydensuojeluviranomainen seuraa säännöllisesti valvontanäytteiden tuloksia. Ylimääräisiä näytteenottoja voi aiheutua asiakasvalitusten, valvontatutkimuksissa todettujen laatuvaatimuspoikkeamien tai käyttötarkkailun yhteydessä todettujen terveyshaittaepäilyjen johdosta. Näistä epäilyistä laitoksen ylläpitäjän tulee tiedottaa terveydensuojeluviranomaiselle. Käyttäjille suunnattu allasveden laadusta tiedottaminen tapahtuu pitämällä viimeisimmät valvontatulokset esillä uimahallin ilmoitustaululla.

Kylpylässä ja uimahalleissa tehdään pääsääntöisesti vuosittain kaksi erillistä terveydensuojelulain mukaista tarkastusta. Näistä toinen keskittyy laitoksen suorittamaan käyttötarkkailuun ja toinen uima-allastilojen ylläpitoon eli siisteyteen ja rakenteiden kuntoon. Siisteyden arvioinnissa käytetään apuna pintahygienianäytteitä, joita otetaan tarkastuksen yhteydessä laitoksesta riippuen 10–40 näytettä vuodessa. Arvioitu pintahygienianäytteiden määrä on 140 näytettä. Pienemmissä kohteissa terveydensuojelulain ja kuluttajaturvallisuuslain mukaiset asiat tarkastetaan samalla tarkastuksella ja pintahygienianäytteitä otetaan harkinnanvaraisesti.

7.8 Yleisötilaisuuksien valvonta

Yleisötilaisuuksien järjestäjä laatii toiminnastaan ilmoituksen, jonka perusteella tilaisuuden valvontatarve arvioidaan. Toiminnanharjoittajaa ohjeistetaan tarvittaessa talousveteen, jätehuoltoon ja käymälöihin liittyvissä asioissa ja riskinarvioinnin perusteella tilaisuuksia käydään valvomassa. Yleensä tilaisuuksissa on myös elintarvike-, tupakka- ja kuluttajaturvallisuusvalvontaan liittyviä toimintoja ja ne pyritään tarkastamaan samalla kerralla.

7.9 Valvonnan painopistealueet

Terveydensuojelun painopisteiden avulla kohdennetaan resursseja suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti sekä huomioidaan lainsäädäntömuutoksista aiheutuvat haasteet. Valvonnan resurssit pyritään kohdentamaan toimintoihin/kohteisiin, joissa on toistuvasti esiintynyt ongelmia ja/tai joihin voi liittyä suuri terveyshaitan riski. Taulukossa 3 on kuvattu sekä valtion valvontaohjelman että Vantaan valvontasuunnitelman painopisteet ohjelmakaudelle 2015 - 2019.

Taulukko 3. Valtion valvontaohjelman ja Vantaan valvontasuunnitelman painopisteet ohjelmakaudelle 2015 - 2019.

Kohde	Valtion valvontaohjelman painopisteet	Vantaan valvontasuunnitelman painopisteet
Talousvesi	- Valvontatutkimusohjelman päivittäminen sekä valvonnan ja näyttemäärien saattaminen asetuksen mukaiseksi - Valvontayksikön oman vesihuollon erityistilannesuunnitelman laatiminen	Valvontayksikön oman vesihuollon erityistilannesuunnitelman päivittäminen
Kauneushoitolat tai muu ihonkäsittely	Ihon läpäisevien toimintojen valvominen	Ihon läpäisevien toimintojen valvominen
Terveydellisten olojen valvonta	- Edistetään ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä sisäilmaselvityksissä - Koulujen yhteistarkastukset eri tahojen kanssa	Koulujen yhteistarkastusten jatkaminen ja kehittäminen eri yhteistyötahojen kanssa
Sidosryhmät	Terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa	Terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa

Vantaalla talousvesilaitosten valvontatutkimusohjelmat ovat lainsäädännön vaatimusten mukaiset, joten niitä ei oteta painopistealueeksi valvontasuunnitelmaan. Sisäilmaselvityksiin Vantaan ympäristöterveydenhuollosta löytyy tarvittava osaaminen, joten kyseistä painopistettä ei ole tarpeen sisällyttää omaan suunnitelmaan. Koulujen yhteistarkastukset on aloitettu, mutta siihen liittyvää toimintatapaa vielä kehitetään, joten yhteistarkastukset otetaan omaan suunnitelmaan yhdeksi painopistealueeksi. Sidosryhmäyhteistyö on tiivistä mm. rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun kanssa, mutta muiden sidosryhmien kanssa yhteistyötä on tarpeen kehittää edelleen.

7.10 Terveyshaittaepäilyyn perustuva asuntojen ja oleskelutilojen valvonta

Terveydensuojelulain 26 §:n mukaan asunnon ja muun sisätilan sisäilman puhtauden, lämpötilan, kosteuden, melun, ilmanvaihdon, valon, säteilyn ja muiden vastaavien olosuhteiden tulee olla sellaiset, ettei niistä aiheudu asunnossa tai sisätilassa oleskeleville terveyshaittaa.

Terveydensuojeluviranomainen voi terveydensuojelulain 27 §:n mukaan velvoittaa terveyshaitan aiheuttajan tai korjauksista vastaavan tahon poistamaan todettu terveyshaitta. Viranomainen voi myös kieltää tai rajoittaa käyttämästä asuntoa tai muuta oleskelutilaa.

Terveydensuojelulakia täydentää Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista (545/2015). Asetuksessa on muun muassa fysikaalisia, kemiallisia ja biologisia tekijöitä koskevia vaatimuksia ja ohjearvoja.

Terveyshaittoja poistavassa valvonnassa neuvotaan ja opastetaan kuntalaisia asumisterveyteen liittyvissä kysymyksissä. Puhelimitse tapahtuvan neuvonnan lisäksi asukkaille ja muille tilojen käyttäjille lähetetään kirjallisia kosteusvauriotiedotteita sekä muuta asumisterveyteen ja rakennustekniikkaan liittyvää materiaalia. Terveyshaittoja selvittäviä tarkastuksia tehdään asukkaiden kirjallisesta pyynnöstä kun epäillään, että asunnossa on terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Virka-apupyynnöihin perustuvia

asunnontarkastuksia, joista laaditaan tarvittaessa erillinen tarkastusmääräys, tehdään jos on perusteltu syy olettaa asunnon aiheuttavan asukkaille tai naapureille terveyshaittaa.

Koulujen ja päiväkotien tutkimuspyynnöt otetaan kirjallisesti vastaan koulun rehtorilta, päiväkodin johtajalta, kouluterveydenhuollolta, työterveyshuollolta, työsuojeluvaltuutetulta tai muulta vastaavalta taholta. Lasten vanhempien ottaessa yhteyttä päätetään tapauskohtaisesti asiassa tarvittavat toimenpiteet.

Terveydensuojeluviranomainen antaa puhelinneuvontaa ja tekee tarvittaessa tarkastuksia sekä antaa määräyksiä tuholaisien torjumiseksi.

7.11 Lausunnot

Terveydensuojeluvalvontaan kuuluu olennaisena osana erilaisten lausuntojen antaminen. Lausuntoja annetaan mm:

- rakennusluvista (terveydensuojelulain 13 § mukaiset kohteet)
- asumisterveyteen liittyvistä asioista
- talousveden laadusta
- vesihuollon kehittämissuunnitelmasta
- vesijohto- tai viemäriverkostoon liittyvistä vapautushakemuksista
- hulevesien johtamisesta
- ympäristöluvista
- valtion asumisrahastolle terveyshaitta-avustuksia varten
- sosiaalialan laitosten ja toimintapisteiden lupaa tai rekisteröintiä varten.

7.12 Tarkastusten sisältö, tarkastustiheys ja -aika

Terveydensuojeluviranomainen pyrkii ennaltaehkäisemään terveyshaittoja sekä edistämään asuin- ja lähiympäristön terveellisyyttä. Terveyshaittoja poistavaa tarkastustoimintaa tehdään pääosin asukkaiden ja tilojen käyttäjien yhteydenottojen perusteella. Tutkimuspyyntöjen käsittelyssä päiväkotien ja koulujen tutkimuspyynnöt pyritään ottamaan käsittelyyn mahdollisimman nopeasti lasten iän tai suurien käyttäjämäärien johdosta. Asunnontutkimuspyynnöt käsitellään oman jonotilanteen mukaisesti saapumisjärjestyksessä.

Terveydensuojelulain mukaiset valvontakohteet tarkastetaan suunnitelman mukaisesti ja siten, että oleellimmat terveydensuojelun näkökohdat tulevat tarkastetuiksi. Valvira on laatinut valtakunnallisessa valvontaohjelmassa ohjeet keskimääräisistä tarkastustiheyksistä sekä valvonta- ja tarkastuskäyntien ydinasioista. Toistaiseksi Vantaa suunnittelee valvontaa Valviran valvontaohjelman mukaisilla tarkastustiheyksillä. Kertyvän valvontahistorian perusteella voidaan tarkastustiheyttä jatkossa vähentää enintään puolella tai nostaa tarpeelliseksi katsotulla määrällä. Tarkastustiheydet ja tarkastuksiin käytettävä aika on esitetty liitteessä 1 ja tarkastusten sisältö taulukossa 4.

Asuntojen ja muiden oleskelutilojen tarkastustoiminnassa pyritään selvittämään, onko rakennuksessa terveyshaittaa aiheuttavia vaurioita tai olosuhteita asukkaille tai tilojen käyttäjille. Tarkastuksen lisäksi kohteessa voidaan tehdä mittauksia ja/tai ottaa näytteitä. Arvioidessa terveydensuojelulain mukaista terveyshaittaa käytetään apuna Sosiaali- ja terveysministeriön asetusta (545/2015). Tarkastuksia tehtäessä käytetään apuna valvontayksikön omia ohjeita sekä muun muassa keskusviraston (Valvira) laatimia ohjeita. Tarkastuksista laaditaan tarkastuspöytäkirja, joka lähetetään asianosaisille.

Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika koostuu tarkastukseen valmistautumisesta, tarkastuksen sisällöstä sekä tarkastuskertomuksen laatimisesta. Valitustapauksissa saattaa haitan selvittäminen viedä useamman työpäivän.

Taulukko 4. Terveystensuojelulain mukaisten suunnitelmallisten tarkastusten sisältö

Terveystensuojelulain kohteet (ilmoituksenvaraiset / luvanvaraiset kohteet)		Tarkastuksella huomioitavat asiat
YHTI 03.010	Talousvettä toimittava laitos tai muu ison asetuksen mukainen kohde - Talousvettä toimittavat laitokset (vähintään 5000 käyttäjää tai yli 1000 m³/d) - Talousvettä toimittavat laitokset (vähintään 50 mutta alle 5000 käyttäjää tai vähintään 10 mutta alle 1000 m³/d) tai muu asetuksen 461/2000 mukainen kohde	- Vastaako toiminta siitä tehtyä hakemusta ja hyväksymispäätöstä - Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu - Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuman sekä tutkimustulosten arviointi - Henkilöstön talousvesihygieeninen osaaminen - Vedenottamoiden ja niiden ympäristön tarkastus - Erityistilannesuunnitelmat ja varautuminen - Laitoksen suorittama käyttötarkkailu - Tilojen siisteys ja kunto - Vedenottamoiden rakenteiden ja verkoston kunto sekä niiden kunnon seuranta - Kemikaalien käyttö ja varastointi - Vedenlaadusta tiedottaminen
YHTI 03.015	Vedenottamo	kuten YHTI 03.010
YHTI 03.020	Talousvettä toimittava laitos tai muu pienen asetuksen mukainen kohde - Alle 50 käyttäjää tai talousvettä tuotetaan alle 10 m³ päivässä - Muu asetuksen (401/2001) mukainen kohde	Alle 50 käyttäjää tai tuotetaan alle 10 m³ päivässä: - Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu - Soveltaen samat kuin YHTI03.010 Muu asetuksen mukainen kohde: - Toiminnan laajuus (elintarvikealan yritykset, julkinen tai kaupallinen toiminta)
YHTI 03.025	Vedenottamo, pienen asetuksen mukainen kohde	kuten YHTI 03.020
YHTI 03.030	Talousveden tukkumyynti	soveltaen kuten YHTI 03.010
YHTI 03.035	Vedenottamo, talousveden tukkumyynti	kuten YHTI 03.010
YHTI 03.090	Lasten ja nuorten kohteet, kerhotila, nuorisotilat, leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot	- Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä - Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu - Yleinen siisteys, siivousvälineet - Rakenteiden ja pintojen kunto ja ylläpito - Pesu- ja pukeutumistilat - Käymälät ja muut sosiaalitilat - Sisäilman laatu ja ilmanvaihto - Toiminnan aiheuttama melu - Asiakasmäärät - Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen - Harjoitettavan toiminnan laatu - Käytettävän talousveden laatu - Jätehuollon järjestelyt

YHTI 03.160	Esiopetus	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Rakenteiden kunto ja ylläpito • Yleinen siisteys ja siivousvälineet • Käymälät • Pesu- ja pukeutumistilat • Vaatehuolto • Valaistus • Ilmanvaihto • Sisäilman laatu • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Käytettävän talousveden laatu • Melu • Jätehuolto • Lapsimäärät ja tilojen riittävyys lapsimäärään nähden
YHTI 03.170	Peruskoulu	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Rakenteiden kunto ja ylläpito • Yleinen siisteys ja siivousvälineet • Käymälät • Pesu- ja pukeutumistilat • Valaistus • Sisäilman laatu ja ilmanvaihdon riittävyys • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Harjoitettavan toiminnan laatu • Käytettävän talousveden laatu • Toiminnan aiheuttama melu • Pöly ja haju • Kemikaalien käsittely ja säilytys • Jätehuollon järjestelyt • Oppilasmäärät ja tilojen riittävyys oppilasmäärään nähden
YHTI 03.180	Lukio	Kuten YHTI 03.170
YHTI 03.190	Ammattioppilaitos	Kuten YHTI 03.170
YHTI 03.200	Muut koulut ja oppilaitokset	Kuten YHTI 03.170
YHTI 03.210	Korkeakoulu	Kuten YHTI 03.170
YHTI 03.220	Muu aikuiskoulutus	Kuten YHTI 03.170
YHTI 03.230	Aamiaismajoitus sekä majoitus maatilamatkailun yhteydessä	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Yleinen siisteys, siivousvälineet • Rakenteiden ja pintojen kunto ja ylläpito • Varustelutaso • Majoitustilat, yleiset tilat, käymälät ja pesuja saunatilat • Sisäilman laatu ja ilmanvaihto • Toiminnan aiheuttama melu • Asiakasmäärät • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Harjoitettavan toiminnan laatu • Käytettävän talousveden laatu • Jätehuollon järjestelyt
YHTI 03.240	Hotelli	Kuten YHTI 03.230

YHTI 03.250	Hostellit, retkeilymajat, retkeilyhotellit, kesähotellit, huoneistohotellit	Kuten YHTI 03.230
YHTI 03.260	Lomakeskusten ja leirintäalueiden mökit	Kuten YHTI 03.230
YHTI 03.270	Muu loma-asuntojen ammattimainen tarjoaminen	Kuten YHTI 03.230
YHTI 03.280	Asuntolat, yömajat, pakolaisten vastaanottokeskukset	Kuten YHTI 03.230
YHTI 03.290	Muu majoitustoiminta	Kuten YHTI 03.230
YHTI 03.380	Kosmetologiset huoneistot ja laitokset	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Harjoitettavan toiminnan laatu • Toiminnan mahdollisesti aiheuttamat haitat (melu, pöly, haju) • Yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt • Välineiden siisteys ja puhdistus • Käsihygienia • Työvaatteet • Pesuja pukeutumistilat • Käymälät • Rakenteiden ja pintojen kunto ja huolto • Ilmanvaihdon riittävyys • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Käytettävän talousveden laatu • Kemikaalien käsittely ja säilytys, jätehuollon järjestelyt • Saako asiakas tarvitsemiaan erityistietoja ja ohjeita
YHTI 03.390	Tatuointi ja lävistys	Kuten YHTI 03.380
YHTI 03.400	Solarium	Kuten YHTI 03.380 ja lisäksi säteilylain perusteella: • Solariumlaitteen sijoittaminen tai käytön estäminen siten, että alle 18-vuotias ei voi käyttää laitetta henkilökunnan sitä huomaamatta • Vastuuhenkilö on paikalla • Asiakkaalle annetaan ohjeet solariumin käyttöön • Solariumlaitteen ultraviolettisäteilyn altistumisen vaaroja ja altistamisen rajoittamista koskevien tietojen näkyvä esillepano solariumlaitteen välittömässä läheisyydessä • Asiakkaan silmien suojaamisesta huolehditaan • Solariumlaitteessa olevan ajastuksen säätö • Solariumlaitteiden ja -lamppujen nimikkeet ja tyytit
YHTI 03.410	Muu ihonkäsittely ja hoito	Kuten YHTI 03.380

YHTI 03.510	Päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Rakenteiden kunto ja ylläpito • Yleinen siisteys ja siivousvälineet • Kemikaalien käsittely ja säilytys • Käymälät • Pesu- ja pukeutumistilat • Vaatehuolto • Valaistus • Ilmanvaihto • Sisäilman laatu • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Käytettävän talousveden laatu • Melu • Jätehuolto • Lapsimäärät ja tilojen riittävyys lapsimäärään nähden
YHTI 03.530	Leikkitoiminta ja muu päivätoiminta	Kuten YHTI 03.510
YHTI 03.540	Lastenkodit, koulukodit ja nuorisokodit	Kuten YHTI 03.510
YHTI 03.550	Ammatilliset perhekodit	Kuten YHTI 03.510
YHT 03.560	Muut lastensuojeluyksiköt, mm. perhekuntoutusyksiköt	Kuten YHTI 03.510
YHTI 03.570	Vanhainkoti (laitoshuolto)	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Rakenteiden kunto ja ylläpito • Yleinen siisteys ja siivousvälineet • Käymälät • Pesuja pukeutumistilat • Vaatehuolto • Valaistus • Ilmanvaihto • Sisäilman laatu • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Käytettävän talousveden laatu • Melu • Jätehuolto • Piha-alueet • Asiakasmäärät
YHTI 03.580	Vanhusten tehostetun palveluasumisen yksiköt (laitostyyppinen)	Kuten YHTI 03.570
YHTI 03.590	Kehitysvammalaitos, muu kehitysvammaisten yksikkö (tehostettu palveluasuminen)	Kuten YHTI 03.570
YHTI 03.610	Ensi- ja turvakodit, perhekuntoutusyksiköt	Kuten YHTI 03.570
YHTI 03.620	Kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintakeskus	Kuten YHTI 03.570
YHTI 03.630	Aikuisten päivähoito	Kuten YHTI 03.570
YHTI 03.640	Muut yksiköt	Kuten YHTI 03.570
YHTI 03.740	Muut yksiköt (mielenterveys- ja päihdekuntoutujat; tehostettu palveluasuminen)	Kuten YHTI 03.570

YHTI 03.650	EU-uimarannat, uimareiden määrä vähintään 100 henkilöä päivässä	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmilla tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Siivous ja jätehuolto • Yleiseen käyttöön tarkoitetut käymälät ja pukeutumistilat • Ovatko vedenlaatutulokset asiakkaiden nähtävillä ilmoitustaululla • Kielletävyys, jolla kielletään koirien ja muiden kotieläinten oleskelu uimarannalla • Riskit uimaveden laadulle • Kävijämäärät Asetuksen (177/2008) mukaisille uimarannoille uimavesiluokitus ja uimavesiprofiili • Tiedottaminen • Eriyistilanteisiin varautuminen
YHTI 03.660	Pienet yleiset uimarannat, vähemmän kuin 100 kävijää päivässä	Kuten YHTI 03.650
YHTI 03.680	Yleiset altaat	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmilla tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Rakenteiden kunto ja ylläpito • Yleinen siisteys, siivousjärjestelyt ja siivousvälineet • Käymälät, pesu- ja pukutilat, allastilat • Ilmanvaihto • Sisäilman laatu • Laitoksen käyttötarkkailu • Eriyistilanteisiin varautuminen • Tiedottaminen • Ovatko vedenlaatutulokset asiakkaiden nähtävillä
YHTI 03.700	Saunat	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmilla tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Rakenteiden kunto ja ylläpito • Yleinen siisteys ja siivousvälineet • Käymälät • Pesuja pukeutumistilat • Ilmanvaihto • Sisäilman laatu • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen
YHTI 03.710	Yleinen liikuntatila	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmilla tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Tilojen ja välineiden siisteys ja puhdistus sekä huolto ja ylläpito • Ilmanvaihto • Siivousjärjestelyt • Pesu- ja pukeutumistilat • Käymälät • Jätehuolto

Lainsäädäntö ja ohjeet

Terveysturvallisuuslaki 763/1994

Terveysturvallisuusasetus 1280/1994

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista
545/2015

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
1352/2015

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja
valvontatutkimuksista 401/2001

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja
valvonnasta 177/2008

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja
valvonnasta 354/2008

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus uimahallien ja kylpylöiden allasvesien laatuvaatimuksista ja
valvontatutkimuksista 315/2002

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2015 - 2019

Liite1. Terveysturvallisuuden mukaiset suunnitelmallisen valvonnan kohteet, tarkastustiheydet ja -ajat vuosina 2015 - 2019

[illegible]

Terveydensuojelulain kohteet (ilmoituksen- / luvanvaraiset kohteet)		Koh- de- mää rä (6.11. 2015)	Tarkastustiheys / vuosi (tarkastuksen kesto h)	Tarkastustiheys / vuosi	Aika / tarkastus (h)	Tarkastusten määrä 2015 YTE	Tarvittava kokonais-työaika 2015 (h)	Tarkastusten määrä 2016 YTE	Tarvittava työaika 2016 (h)	Tarkastusten määrä 2017 YTE	Tarvittava työaika 2017 (h)	Tarkastusten määrä 2018 YTE	Tarvittava työaika 2018 (h)	Tarkastusten määrä 2019 YTE	Tarvittava työaika 2019 (h)
YHTI 03.090	Lasten ja nuorten kohteet, kerhotila, nuorisotilat ja leirikeskukset	56	0,3 (2-4)	0,3	4	22	88	32	128	0	0	24	96	32	128
YHTI 03.160	Esiopetus	2	0,3 (5-15)	0,3	5	0	0	2	10	0	0	0	0	2	10
YHTI 03.170	Peruskoulu	56	0,3 (5-15)	0,3	7	19	133	18	126	19	133	19	133	18	126
YHTI 03.180	Lukio	5	0,3 (5-15)	0,3	7	2	14	2	14	1	7	2	14	2	14
YHTI 03.190	Ammattioppilaitos	6	0,3 (5-15)	0,3	7	2	14	2	14	2	14	2	14	2	14
YHTI 03.200	Muut koulut ja oppilaitokset	2	0,3 (5-15)	0,3	7	0	0	1	7	1	7	0	0	1	7
YHTI 03.210	Korkeakoulu	2	0,3 (5-15)	0,3	7	0	0	2	14	0	0	0	0	2	14
YHTI 03.220	Muu aikuiskoulutus	0	0,3 (5-15)	0,3	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
YHTI 03.230	Aamiaismajoitus sekä majoitus maatilamatkailun yhteydessä	1	0,2 (2-4)	0,2	4	2	8	0	0	0	0	0	0	0	0
YHTI 03.240	Hotelli	12	0,2 (2-4)	0,2	4	11	44	0	0	0	0	0	0	0	0
YHTI 03.250	Hostellit, retkeilymajat, retkeilyhotellit, kesähotellit, huoneistohotellit	1	0,2 (2-4)	0,2	4	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0
YHTI 03.260	Lomakeskusten ja leirintäalueiden mökit	0	0,2 (2-4)	0,2	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Terveydensuojelulain kohteet (ilmoituksen- / luvanvaraiset kohteet)		Koh- de- mää rä (6.11. 2015)	Tarkastustiheys / vuosi (tarkastuksen kesto h) VALVIRA	Tarkastustiheys / vuosi VANTAA	Aika / tarkastus (h) VANTAA	Tarkastus- ten määrä 2015 YTE	Tarvittava kokonais- työaika 2015 (h)	Tarkas- tusten määrä 2016 YTE	Tarvitta- va työaika 2016 (h)	Tarkas- tusten määrä 2017 YTE	Tarvitta- va työaika 2017 (h)	Tarkas- tusten määrä 2018 YTE	Tarvitta- va työaika 2018 (h)	Tarkas- tusten määrä 2019 YTE	Tarvitta- va työaika 2019 (h)
YHTI 03.270	Muu loma- asuntojen ammattimainen tarjoaminen	0	0,2 (2-4)	0,2	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
YHTI 03.280	Asuntolat, yömajat, pakolaisten vastaanotto- keskukset	4	0,2 (2-4)	0,2	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
YHTI 03.290	Muu majoitustoiminta	2	0,2 (2-4)	0,2	4	0	0	0	0	0	0	2	8	0	0
YHTI 03.380	Kosmetologiset huoneistot ja laitokset	106	0,3 (2-3)	0,3	4	34	136	35	140	35	140	36	144	35	140
YHTI 03.390	Tatuointi ja lävistys	8	0,3 (2-3)	0,3	4	9	36	0	0	0	0	8	32	0	0
YHTI 03.400	Solarium	19	0,2 (2)	0,2	2	0	0	5	10	5	10	5	10	4	8
YHTI 03.410	Muu ihonkäsittely ja hoito	1	0,3 (2-3)	0,3	4	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0
YHTI 03.510	Päiväkoti	159	0,5-0,3 (2-6)	0,3	6	52	312	52	312	53	318	54	324	52	312
YHTI 03.510	Ryhmäperhepäivä- kodit	27	0,5-0,3 (2-6)	0,3	5	13	65	0	0	13	65	14	70	0	0
YHTI 03.530	Leikkitoiminta ja muu päivätoiminta	5	0,5-0,3 (2-6)	0,3	5	0	0	3	15	0	0	0	0	5	25
YHTI 03.540	Lastenkodit, koulukodit ja nuorisokodit	13	0,5-0,3 (2-6)	0,3	5	0	0	6	30	7	35	0	0	6	30
YHTI 03.550	Ammatilliset perhekodit	1	0,5-0,3 (2-6)	0,3	5	0	0	0	0	0	0	1	5	0	0

Terveystensuojelulain kohteet (ilmoituksen- / luvanvaraiset kohteet)		Koh- de- mää rä (6.11. 2015)	Tarkastustiheys / vuosi (tarkastuksen kesto h)	Tarkastustiheys / vuosi	Aika / tarkastus (h)	Tarkastus- ten määrä 2015 YTE	Tarvittava kokonais- työaika 2015 (h)	Tarkas- tusten määrä 2016 YTE	Tarvitta- va työaika 2016 (h)	Tarkas- tusten määrä 2017 YTE	Tarvitta- va työaika 2017 (h)	Tarkas- tusten määrä 2018 YTE	Tarvitta- va työaika 2018 (h)	Tarkas- tusten määrä 2019 YTE	Tarvitta- va työaika 2019 (h)
YHT 03.560	Muut lastensuojelu- yksiköt, mm. perhekuntoutus- yksiköt	1	0,5-0,3 (2-6)	0,3	5	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0
YHTI 03.570	Vanhainkoti (laitoshuolto)	4	0,5-0,3 (2-6)	0,3	6	0	0	2	12	2	12	0	0	2	12
YHTI 03.580	Vanhusten tehostetun palveluasumisen yksiköt (laitostyyppinen)	30	0,5-0,3 (2-6)	0,3	6	0	0	13	78	17	102	0	0	15	90
YHTI 03.590	Kehitysvammalai- tos, muu kehitysvammaisten yksikkö (tehostettu palveluasuminen)	18	0,5-0,3 (2-6)	0,3	6	0	0	0	0	18	108	0	0	0	0
YHTI 03.610	Ensi- ja turvakodit, perhekuntoutusyksiköt	2	0,5-0,3 (2-6)	0,3	6	2	12	0	0	0	0	2	12	0	0
YHTI 03.620	Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta- keskus	5	0,5-0,3 (2-6)	0,3	6	4	24	0	0	0	0	5	30	0	0
YHTI 03.630	Aikuisten päivähoito	1	0,5-0,3 (2-6)	0,3	6	1	6	0	0	0	0	1	6	0	0
YHTI 03.640	Muut yksiköt	5	0,5-0,3 (2-6)	0,3	6	0	0	0	0	5	30	0	0	0	0
YHTI 03.740	Muut yksiköt (mielenterveys- ja päihdekuntoutajat; tehostettu palveluasuminen)	17	0,5-0,3 (2-6)	0,3	6	5	30	5	30	6	36	6	36	6	36

Terveydensuojelulain kohteet (ilmoituksen- / luvanvaraiset kohteet)		Koh- de- mää rä (6.11. 2015)	Tarkastustiheys / vuosi (tarkastuksen kesto h) VALVIRA	Tarkastustiheys / vuosi VANTAA	Aika / tarkastus (h) VANTAA	Tarkastusten määrä 2015 YTE	Tarvittava kokonais-työaika 2015 (h)	Tarkastusten määrä 2016 YTE	Tarvittava työaika 2016 (h)	Tarkastusten määrä 2017 YTE	Tarvittava työaika 2017 (h)	Tarkastusten määrä 2018 YTE	Tarvittava työaika 2018 (h)	Tarkastusten määrä 2019 YTE	Tarvittava työaika 2019 (h)
YHTI 03.650	EU-uimarannat, uimareiden määrä vähintään 100 henkilöä päivässä	2	1 (2-4)	2	4	4	16	4	16	4	16	4	16	4	16
YHTI 03.660	Pienet yleiset uimarannat, vähemmän kuin 100 kävijää päivässä	4	1 (2-4)	1	4	4	16	4	16	4	16	4	16	4	16
YHTI 03.680	Yleiset altaat	15	2-1 (4-5)	2-1	5	21	105	21	105	21	105	21	105	21	105
YHTI 03.700	Saunat	1	1 (2-3)	1	3	1	3	1	3	1	3	1	3	1	3
YHTI 03.710	Yleinen liikuntatila	58	0,25 (2-4)	0,25	4	16	64	14	56	15	60	14	56	15	60
yhteensä		656				228	1150	230	1181	233	1249	231	1175	233	1198

8 TUPAKKALAIN JA NIKOTIINIKORVAUSVALMISTEIDEN VALVONTA

Tupakkalain tarkoituksena on ehkäistä tupakkatuotteiden käytön aloittamista, edistää niiden käytön lopettamista ja suojella väestöä tupakansavulle altistumiselta. Lain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden käytön loppuminen. Lääkelain muutoksen (699/2010) tarkoituksena on ollut helpottaa nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettujen valmisteiden saatavuutta.

Kunta valvoo alueellaan tupakkalain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista. Kunnan tulee suorittaa omasta aloitteestaan ja tehtyjen ilmoitusten perusteella tupakkatuotteiden varastointi- ja myyntipaikkojen tarkastuksia sekä valvoa tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä ja esilläpitoa myyntipisteessä, myynnin omavalvontaa, mainontaa sekä muuta myyinnedistämistoimintaa samoin kuin tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista.

Kunta myöntää myös lääkelain mukaiset luvat nikotiinikorvausvalmisteiden myyntiin vähittäiskaupoissa, kioskeissa ja huoltoasemilla sekä ravitsemisliikkeissä ja valvoo, että myynnissä noudatetaan annettuja määräyksiä.

Euroopan unionin uuden tupakkatuotedirektiivin säädösten sisällyttäminen kansalliseen lainsäädäntöön on tuomassa muutoksia voimassa olevaan tupakkalakiin. Direktiivin säädökset tulee sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön toukokuuhun 2016 mennessä. Suomessa lakiehdotus direktiivin voimaansaattamiseksi on tarkoitus antaa eduskunnalle vielä loppuvuodesta 2015. Direktiivi tuo uusia säännöksiä muun muassa tupakkatuotepakkauksessa olevia terveysvaroituksia, tupakkatuotteiden ainesosia sekä etämyyntiä koskien. Lakimuutoksia on kaavailtu tehtäväksi myös tupakkatuotteiden tukkumyyntiin ja parveketupakointiin liittyen.

8.1 Tupakkatuotteiden myyntiluvat

Tupakkatuotteita saa myydä tai muutoin luovuttaa vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Myyntilupaa haetaan ensisijaisesti Valviran sähköisen valtakunnallisen luparekisterin kautta. Lupa-asiakirjat voi toimittaa myös myyntipaikan sijaintikunnan viranomaiselle paperiversiona.

Myyntipaikkakohtainen vähittäismyyntilupa myönnetään, jos hakija on esittänyt hyväksyttävän tupakkatuotteiden myynnin omavalvontasuunnitelman ja säännökset täyttävän selvityksen tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden sijoittelusta myyntipisteessä. Hakijan tulee osoittaa kykenevänsä vastaamaan valvontajärjestelyjen riittävydestä. Myyjän on voitava jatkuvasti valvoa tupakkatuotteiden ostotilannetta. Tupakkatuotteiden myynti automaattisesta myyntilaitteesta on ollut kiellettyä 1.1.2015 alkaen.

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvasta peritään kunnan ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukainen maksu. Lisäksi peritään vuosittainen valvontamaksu.

8.2 Vähittäismyyntipaikkojen valvonta / tupakka ja nikotiini

Tarkastuksen sisältö on yleisellä tasolla määritelty ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmassa. Tarkastukset tehdään aina, kun se on mahdollista muun ympäristöterveydenhuollon valvonnan yhteydessä. Tupakkalain mukaisissa tarkastuksissa käytetään apuna Valviran laatimia ohjeita ja lomakkeita. Tupakkatuotteiden ja niiden tavaramerkkien esilläpito vähittäismyyntipaikoissa on ollut kiellettyä 1.1.2012 voimaantulleen tupakkalain (§ 8 a 1 momentti) muutoksen mukaisesti.

Tarkastettavia asioita ovat muun muassa tupakointituotteet ja -välineet, esilläpitokiellon toteutuminen, myyntilupa-asiakirjan esilläpito, omavalvontasuunnitelma ja siihen liittyvät kirjaukset, myyntikieltokyltit ja niiden sijoittelu, perehdytykset, ikärajakyselyt, myynnin ongelmatilanteet sekä tupakkatuotteiden epäsuoran ja suoran mainonnan kiellon noudattaminen. Tarkastuksissa valvotaan samalla nikotiinikorvausvalmisteiden myyntiä, jolloin kiinnitetään huomiota ostotilanteen valvontaan, tuotteiden sijoitteluun ja säilytykseen.

8.3 Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta

Lainsäädäntömuutokset ovat vähentäneet suunnitelmallisen valvonnan tarvetta tupakointikieltojen ja -rajoitusten osalta savuttomien tilojen ja alueiden lisääntyä. Tupakkalain olosuhdevalvontaa suoritetaan pääsääntöisesti terveydensuojelulain tai elintarvikelain mukaisten tarkastuskäyntien yhteydessä. Savuttomuustarkastuksissa käytetään aistihavaintoihin perustuvaa arviointia (mm. tuhkakuppien sijoittelu, näkyvä savu, savun haju) ja tarvittaessa selvitetään savun kulkeutumista merkkisavututkimuksin tai ilmanäytteiden avulla. Asuntoihin ja muihin oleskelutiloihin tulevan tupakansavun haittoihin puututaan vain kirjallisen vireilletulon kautta.

8.3.1 Tupakointitilalliset ravintolat

Ravintoloissa, joissa on rakennusvalvontaviranomaisen hyväksymä erillinen tupakointitila, tarkastetaan tupakointikielto-opasteiden sijoittelu, tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattaminen ja tupakointitilojen omavalvontasuunnitelman toteutuminen. Elintarvikevalvonnan tarkastuksia ravintoloihin tehdään 1-4 vuoden välein ja samassa yhteydessä valvotaan tupakkalain toteutumista.

Tarkastuksilla seurataan tupakointikieltojen noudattamista ja tehdään aistinvaraisia havaintoja muun muassa siitä, ettei tupakan savu kulkeudu tupakointitilasta, ulkona olevasta tarjoilutilasta tai muualta ulkoa tupakointikieltoa koskeviin tiloihin. Tarkastuksissa käytetään apuna Valviran laatimia ohjeita ja lomakkeita niiltä osin kun niitä on saatavilla. Tarkastukset tehdään ensisijaisesti normaalina virka-aikana, ellei kyseessä ole ilta- tai yöravintola.

8.3.2 Tupakkalain 12 §:n mukaiset kohteet

Tupakointi on kielletty tupakkalain 12 §:n 1 momentissa luetelluissa kohteissa:

- perhepäivähoidon sisätiloissa hoidon aikana, päiväkotien sisätiloissa ja ulkoalueilla, lastensuojelulain ja mielenterveyslain nojalla hoitoa antavien laitosten alle 18-vuotiaille tarkoitetuissa sisätiloissa ja heille tarkoitetuilla ulkoalueilla,
- perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa ja oppilasasuntoloissa sekä niiden käytössä olevilla ulkoalueilla,
- virastojen ja julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatuissa sisätiloissa,
- sisätiloissa järjestettävät yleisissä tilaisuuksissa,
- yleisten kulkuneuvojen sisätiloissa,
- työyhteisöjen yhteisissä ja yleisissä sekä asiakkaille tarkoitetuissa sisätiloissa,
- asunto-osakeyhtiön tai muun asuinyhteisön asuinkiinteistöjen yhteisissä ja yleisissä sisätiloissa,
- ulkoalueilla järjestettävien yleisten tilaisuuksien katoksissa ja katsomoissa sekä tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitetuissa tiloissa, joissa osallistujat oleskelevat paikoillaan.

Valtakunnallisessa tupakkalain valvontaohjelmassa 2015-2019 on suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistettu savuttomuuden valvonta sellaisissa kohdetyypeissä, joissa tupakointi on tupakkalain perusteella kielletty (kts. luettelo yllä). Näihin kohdetyyppeihin voidaan toteuttaa suunnitelmallista valvontaa silloin, kun valvontakohdetyypin on valvontaohjelman painopistealueena. Valtakunnallisessa tupakkalain valvontaohjelmassa 2015-2019 suositellaan, että myös edellä mainittujen kohdetyyppien osalta tupakkalain toteutumista valvotaan muun ympäristöterveydenhuollon valvonnan yhteydessä.

8.4 Tupakkalain valvonnan painopisteet

Valviran tupakkalain valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteet vuosille 2015-2019 ovat:

- tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta ulkoalueilla järjestettävissä yleisissä tilaisuuksissa vuosina 2016-2017,
- tupakan vastikkeiden ja tupakkajäljelmien mainonnallinen esillepano vuosina 2015-2017.

Vantaan valitsemat painopistealueet sisältyvät valtakunnallisiin painopisteisiin. Vantaa osallistuu valtion viranomaisten valvontaprojekteihin ja mahdollisuuksien mukaan kunnan lasten ja nuorten parissa työskentelevien viranomaisten ja järjestöjen yhteisprojekteihin, jotka kohdistuvat erityisesti toimiin nuorten tupakoinnin vähentämiseksi.

8.5 Valvonnan suunnitelmalliset tarkastukset ja työajan tarve

Taulukossa 5 on esitetty tupakkalain valvonnan suunnitelmalliset tarkastukset vuosille 2016-2019. Kaikki tupakan vähittäismyyntipaikat tarkastetaan joka toinen vuosi. Tarkastustiheyksien määrittelyssä on otettu huomioon valtakunnallisessa tupakkalain valvontaohjelmassa 2015-2019 esitetyt tarkastustiheydet ja painopistealueet. Suunnitelmassa on arvioitu työajan tarve valvontakohdetyypeittäin.

Tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden vähittäismyyntipaikkojen valvonnassa vuoden 2016 tarkastustarve on 127 tarkastusta, joiden arvioitu työajan tarve on 254 h / 34 htpv. Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonnassa tiedossa olevien kohteiden tarkastustarve on 5 tarkastusta, joiden osalta arvioitu työajan tarve on 10 h /1,3 htpv.

Osa tupakkalain valvontaan käytettävästä työajasta kuluu myyntilupahakemusten käsittelyyn, neuvontaan, valitusten käsittelyyn, valvontaa tukevaan työhön, hallinnollisiin töihin, suunnitteluun sekä rekisterien ja seurannan kehittämiseen. Näihin tehtäviin on arvioitu tarvittavan 50 htpv vuodelle 2016.

Nikotiinikorvausvalmisteiden myyntipaikkoja on Vantaalla 122 (11/2015). Vuonna 2016 näiden valvontaan arvioidaan käytettävän 10 htpv.

Taulukko 5. Tupakkalain valvonnan suunnitelmalliset tarkastukset vuosina 2016–2019.

Tuotanto- ja palvelusalan valvontaan kuuluvien toimintatyyppien tarkastukset vuosilta 2010-2019.

YHTI Toimintatyyppi		Valvonta-kohteiden lukumäärä (11/2015)	Tarkastustiheys krt/vuosi (tarkastuksen kesto h)		Tarkastustarve määrä/vuosi		Työajan tarve h	
			Valviran ohje	YTE:n suunniteltu	Valviran ohje	YTE:n suunniteltu	Valviran ohje	YTE:n suunniteltu
Tupakkatuotteiden myynti, mainonta ja markkinointi								
YHTI 04.010	Vähittäismyynti	254	0,5 (2)	0,5 (2)	127	127	254	254
YHTI 04.020	Tukkumyynti	0	0,5 (2)	0,5 (2)	0	0	0	0
Tupakointikiellot ja -rajoitukset								
YHTI 04.080	Virastot, viranomaiset ja niihin verrattavissa olevat muut julkiset laitokset sekä muut työyhteisöt							
	Ravintolat, joissa on erillinen tupakointi-tila	20	0,3 (2)	0,3 (2)	6	6	12	12

Lainsäädäntö ja ohjeet

Tupakkalaki (693/1976)

Asetus toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi (225/1977)

STM:n asetus tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten merkinnöistä sekä haitta-aineiden määristä ja mittausmenetelmistä sekä testauslaboratorioista (641/2002)

STM:n asetus tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden vähittäismyyntin omavalvontasuunnitelmasta (99/2009)

Läkelaki (395/1987) § 54 a - 54 d

Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma vuosille 2015 - 2019

9 KULUTTAJATURVALLISUUSVALVONTA

Kuluttajaturvallisuuslainsäädännön tarkoitus on ennaltaehkäistä kulutustavaroihin ja palveluihin liittyviä vaaroja. Tavara tai palvelu ei saa aiheuttaa vaaraa kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle.

Kunnat ovat vastanneet kuluttajaturvallisuuslain mukaisesta kuluttajapalveluiden turvallisuuden valvonnasta, jota on tehty kunnissa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ohjeiden mukaisesti osana ympäristöterveydenhuollon valvontaa. Hallituksen esityksessä HE 46/2015 kuluttajapalveluiden turvallisuusvalvonta on esitetty valtiollistettavan. Valvonta siirtyisi kunnilta ja aluehallintovirastoilta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle 1.5.2016 lähtien. Tämän vuoksi kuluttajaturvallisuusvalvonnan valtakunnallista valvontaohjelmaa vuosille 2015-2019 ei ole päivitetty. Vantaan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman kuluttajaturvallisuusvalvontaosioon ei tehdä oleellisia muutoksia vuoden 2016 päivityksen yhteydessä.

9.1 Kuluttajaturvallisuuslainsäädäntö

Kuluttajaturvallisuuslaki koskee kulutustavaroita, joita toiminnanharjoittaja valmistaa, pitää kaupan, myy tai luovuttaa. Laki koskee myös kuluttajapalveluja, joita tarjotaan, suoritetaan, pidetään kaupan, myydään tai muutoin luovutetaan.

Kuluttajaturvallisuuslain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan tulee ilmoittaa toiminnan aloittamisesta, muuttamisesta ja lopettamisesta sekä laatia turvallisuusasiakirja. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin sisältyvät (Tukes) määrittämät painopistealueiden palvelut, jotka on lueteltu liitteessä 2. Pieniriskiset ohjelmapalvelut sekä hotellien pienet aamu- ja iltaihteja varten käytetyt uima-altaat on kuitenkin rajattu ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle. Hallituksen esityksen mukaan tästä ilmoitusmenettelystä luovutaan 1.5.2016 lähtien.

Ilmoitus tehdään kunnan valvontaviranomaiselle, jonka on toimitettava vastaanottoilmoitus toiminnanharjoittajalle ja rekisteröitävä ilmoitus. Koska ilmoitusmenettely ei ole lupamenettely, toiminnanharjoittaja voi aloittaa toiminnan ennen kuin on saanut vastaanottoilmoituksen.

Ilmoitusvelvolliset toiminnanharjoittajat kuuluvat suunnitelmallisen valvonnan piiriin ja heihin kohdistetaan kuluttajaturvallisuuslain mukaisia valvontakäyntejä, joista peritään kunnan taksan mukainen maksu. Poikkeuksena ovat turvapuhelinpalvelut, joita ei valvota suunnitelmallisesti ilmoitusvelvollisuudesta huolimatta. Myös muihin lain soveltamisalalla oleviin kuluttajapalveluihin voidaan suorittaa maksullisia valvontakäyntejä.

Turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuus koskee kaikkia painopistealueiden toiminnanharjoittajia. Turvallisuusasiakirjan sisällöstä säädetään Valtioneuvoston asetuksessa eräitä kuluttajapalveluita koskevasta turvallisuusasiakirjasta (1110/2011).

Kuluttajaturvallisuuslaki mahdollistaa hallinnollisten pakkokeinojen monipuolisen käytön. Kunnassa voidaan antaa sekä ns. varsinainen että väliaikainen kieltö ja akuutissa vakavan vaaran tilanteessa tarvittaessa jopa keskeyttää toiminta.

9.2 Tehtävät

Kunta valvoo paikallisten kuluttajapalveluiden turvallisuutta painopistealueilla. Muita palveluja valvotaan mm. riskinarvioinnin ja kuluttajilta tulleiden ilmoitusten perusteella. Osa valvonnasta tapahtuu osallistumalla alueellisiin ja valtakunnallisiin projekteihin.

Tehtäviin kuuluu lisäksi kuluttajien ja toiminnanharjoittajien opastaminen sekä toiminnanharjoittajien tekemien vaarailmoitusten käsittely.

Kulutustavaroiden pääasiallinen valvontavastuu on valtion viranomaisilla ja kunta suorittaa valvontaa vain Tukesin pyynnöstä.

9.3 Riskinarviointi

Kuluttajavirastossa on laadittu vuonna 2006 kuluttajaturvallisuuden valvontakriteeristö, jossa on määritelty riskinarviointiin perustuen kohdetyyppikohtaiset keskimääräiset tarkastustiheydet ja -ajat (Kuluttajaviraston julkaisusarja 2/2006). Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on uudistanut kriteeristön ja sisällyttänyt sen osaksi valtakunnallista

valvontaohjelmaa. Uudistuksessa on laskettu joidenkin painopistealueiden kohteiden tarkastustiheyksiä. Lisäksi tarkastusaikoja on muutettu. Uimahalleissa vuosittain suoritettava terveydensuojeluvalvonta tukee säännöllistä kuluttajaturvallisuusvalvontaa, joten tarkastustiheys on muutettu 1,0:sta 0,5:ksi. Suurin osa leikkikentistä kuuluu toiminnanharjoittajille, joilla on useita ylläpidettäviä kohteita. Mikäli toiminnanharjoittajan omavalvonta toimii, voidaan esimerkiksi omavalvonta tarkastaa kerran vuodessa ja leikkikenttätarkastukset suorittaa pistokoemaisesti. Uimarantojen, talviuintipaikkojen ja skeittauspaikkojen tarkastusaikoja on nostettu. Kestoajat ovat viitteellisiä ja riippuvat kohteesta.

Valvontayksikössä tehtävän riskinarvioinnin pohjalta tehdään tarkempi tarkastustiheys- ja aikamäärittely, jossa huomioidaan toiminnanharjoittajan omavalvonnan tai muun omaehtoisen valvonnan taso, henkilökunnan asiantuntemus, viranomaisen suorittama aiempi valvonta sekä tilat, olosuhteet ja varustuksen kunto.

Tarkastustiheyttä voidaan nostaa esimerkiksi, jos

- toiminnassa on esiintynyt onnettomuuksia tai vakavia läheltä piti -tilanteita
- toiminnanharjoittaja ei korjaa turvallisuuspuutteita määräajassa
- omavalvonta ei ole kunnossa (huono asennoituminen turvallisuuden parantamiseen ja kehittämiseen, onnettomuuksiin ei reagoida asianmukaisesti, turvallisuusasiakirjaa ei ole laadittu tai se ei ole oleellisilta osin kattava, onnettomuskirjanpitoa ei ole käytössä tai sitä ei ole hyödynnetty, kuluttajille ei anneta asianmukaisia tietoja, palvelusta ei ole tehty 8 §:n mukaisia ilmoituksia vaikka tilanteita on ollut)
- toiminnassa tai toiminnan laajuudessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia

Tarkastustiheyttä voidaan laskea, jos toiminnassa ei ole esiintynyt onnettomuuksia tai vakavia läheltä piti -tilanteita ja tarkastuksilla on todettu, että omavalvonta on toimivaa. Tarkastuksia suoritetaan harvemmin myös hyvin hoidettuihin toiminnaltaan pienimuotoisiin yrityksiin.

9.4 Tarkastusten sisältö

Valvontakohteeseen tehtävän tarkastuksen tarkoituksena on varmistua siitä, että toiminnanharjoittaja on huolehtinut palvelun turvallisuudesta ja että asiakasturvallisuutta tosiasiallisesti ylläpidetään ja kehitetään. Tarkastusten pääpaino asetetaan kohteen kokonaisturvallisuudelle. Tällä tarkoitetaan mm. toiminnanharjoittajan tekemää turvallisuussuunnittelua, henkilökunnan turvallisuus- ja hätätilanneosaamista ja koulutusta, kohteen kunnossapidon järjestelyjä ja suunnitelmallisuutta sekä tietojen antamista käyttäjille. Valvonnassa tehdään tarvittaessa yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa.

Tarkastuksissa käytetään apuna Kuluttajaviraston/Tukesin julkaisemia valvontaohjeita, tarkastuslistoja, malliasiakirjoja sekä työohjeita. Lisäksi palvelun turvallisuuden arvioinnissa kiinnitetään huomiota turvallisuusasioita käsitteleviin standardeihin, Euroopan komission suosituksiin, erilaisiin käytännesääntöihin (esim. lajiliittojen ohjeet) sekä nykyiseen tietoon ja tekniikkaan.

Valvontayksikkö on laatinut myös omia tarkastuslistoja ja -ohjeita, joilla pyritään varmistamaan valvontayksikön yhtenäiset toimintatavat.

9.5 Painopiste- ja teema-alueet

Kuluttajaturvallisuusvalvonnan painopistealueita ovat kuluttajaturvallisuuslain 6 §:n mukaiset kohteet. Valvonnassa huomioidaan lisäksi paikallisesti riskiarvioinnin perusteella määritellyt kohteet sekä valtakunnalliset ja alueelliset valvontaprojektit. Vuonna 2015 valtakunnallisena valvontaprojektina toteutetaan uimahallien ja kylpylöiden turvallisuus - projekti.

Vuodelle 2015 - 2019 on määritelty teemaksi yhteisen valvontaohjelman mukaisesti valvonnan vaikuttavuus ja kuluttajaturvallisuuden tavoitteeksi

- valvonnan laatu ja riskiperusteinen kohdentaminen
- kuluttajaturvallisuusvalvonnan resurssien varmistaminen
- valvontakriteeristön uudistusten omaksuminen

Vaikuttavuutta lisätään kohdentamalla valvontaan käytettävät resurssit niihin kohdetyyppisiin ja kohteisiin, joissa valvontaa tarvitaan eniten ja joissa on saavutettavissa suurimmat hyödyt. Tällaisia ovat lähtökohtaisesti kuluttajaturvallisuuslain 6 §:ssä luetellut palvelutyyppit. Tehokkuutta lisätään järjestämällä yhteistapaamisia

toiminnanharjoittajien ja viranomaisten kanssa. Vaikuttavuutta lisätään toimintatapojen tarkistamisella, uusien toimintatapojen käyttöönottamisella, valvonnan näkyvyydellä ja tietojärjestelmien hyödyntämisellä.

Tukesista saadun ohjeistuksen mukaisesti kuntien tulee huolehtia alkuvuoden 2016 aikana vain kuluttajapalveluiden reaktiivisesta valvonnasta sekä viedä loppuun keskeneräiset valvontatapaukset.

9.6 Muu kuluttajaturvallisuusvalvontaan liittyvä työ

Muu kuluttajaturvallisuusvalvonta sisältää

- kuluttajien neuvontaa,
- toiminnanharjoittajien opastamista ja tiedottamista (esim. turvallisuusasiakirjat) sekä toimintaa koskevien ilmoitusten käsittelyä,
- vaarailmoitusten ja asiakasvalitusten käsittelyä,
- muiden kuin painopistealueiden kohteiden valvontaa riskinarvioinnin perusteella,
- jälkivalvontaa sekä
- kokouksia ja yhteistapaamisia eri viranomaisten ja toiminnanharjoittajien kanssa.

Ammattitaitoa ylläpidetään perehtymällä keskusviranomaisten materiaaliin sekä muuhun kuluttajaturvallisuustyötä tukevaan tietoon kuten lainsäädäntöön. Lisäksi sitä kehitetään osallistumalla kuluttajaturvallisuusvalvontaan liittyviin koulutuksiin.

Osa kuluttajaturvallisuusvalvontaan käytettävästä työajasta kuluu mm. internetsivujen päivitykseen, valvontasuunnitelman valmisteluun ja laatutyöhön kuten tarkastuslomakkeiden ja ohjeiden laadintaan.

9.7 Toteumaluku ja työvoimantarve

Tukesin päivittämän valvontakriteeristön mukaisesti paikallisen valvontayksikön vähimmäisresurssitarve lasketaan seuraavasti:

- 1) painopistealueiden kohteiden valvontatarve, joka perustuu
 - kohteiden lukumäärään valvontayksikössä ja
 - painopistealueille määriteltäviin tarkastustiheyksiin ja -aikoihin
- 2) Vähimmäisresurssitarve saadaan kertomalla kohdassa 1 saatu kohteiden valvontatarve kertoimella 1,7. Kertoimen arvo voidaan muuttaa valvontayksikössä välillä 1,5–2,0 riskinarviointiin ja valvontakokemukseen perustuen.

9.8 Yhteenveto vähimmäisresurssitarpeesta Vantaalla

- 1) Painopistealueiden kohteiden valvontatarve esitetty liitteessä 2.

• 57,1 htpv

- 2) Vähimmäisresurssitarve lasketaan kertoimella 2,0

- $2,0 \times 57,1 \text{ htpv} = 114,2 \text{ htpv}$

Vähimmäisresurssitarve Vantaalla on vuonna 2015 yhteensä 114,2 htpv eli 0,52 htv.

Vuodelta 2016 mahdollisesti vapautuva resurssi käytetään muuhun ympäristöterveydenhuollon valvontaan.

Lainsäädäntö ja ohjeet

Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011)

Valtioneuvoston asetuksessa eräitä kuluttajapalveluita koskevasta turvallisuusasiakirjasta (1110/2011)

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2015–2019

Liite 2. Kuluttajaturvallisuusvalvonnan painopistealueiden kohteiden valvonta

YHTI-ryhmä	Valvontakohteet	Kohteiden määrä 2014	Tukes/ valvontakriteeristö			Ympäristökeskuksen suunnitelma / tarkastettavien kohteiden määrä ja tarvittava työaika									
						2015		2016		2017		2018		2019	
			Valvonta käyntien tarve/ kohde/ vuosi	Arvio valvonta- käynnin kokonais- työajasta (h)	Tarkastus- aikatarve (htpv)	Tarkas- tettavien kohteiden määrä*	Tarvittava työaika (htpv)	Tarkas- tettavien kohteiden määrä	Tarvittava työaika (htpv)	Tarkas- tettavien kohteiden määrä	Tarvittava työaika (htpv)	Tarkas- tettavien kohteiden määrä	Tarvittava työaika (htpv)	Tarkas- tettavien kohteiden määrä	Tarvittava työaika (htpv)
01.010	Huvi-/ teemapuisto tai vastaava toiminta	0	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.020	Eläintarha ja kotieläinpuisto ja vastaava toiminta	0	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.030	Tivoli- ja sirkustointa, muu vastaava toiminta	1	1	6	0,8	1	0,8	1	0,8	1	0,8	1	0,8	1	0,8
01.040	Kuntosalit	42	0,25	4	5,6	10	5,3	10	5,3	11	5,9	11	5,9	10	5,3
01.050	Rinnekkeskus (laskettelu, snowtubing, mäkiautoilu)	0	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.060	Leikkikentät ja puistot, perhe- ja asukaspuistot	200	0,25	4	26,7	40*	21	40*	21	40*	21	40*	21	40*	21
01.070	Sisäleikkipaikat	2	1	5	1,3	2	1,3	2	1,3	2	1,3	2	1,3	2	1,3
01.080	Rullalautailupaikat tai vastaavat pyöräilypaikat	11	0,5	4	2,9	5	2,7	6	3,2	5	2,7	6	3,2	5	2,7
01.090	Ohjelmapalvelu-toiminta	17	0,5	6	6,8	8	6,4	9	7,2	8	6,4	9	7,2	8	6,4
01.100	Kiipeilykeskustoiminta/kiipeilyseinät	0	0,33	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.110	Ratsastustallitoiminta, ratsastuskeskukset	7	0,5	6	2,8	3	2,4	4	3,2	3	2,4	4	3,2	3	2,4

01.120	Karting- keskustoiminta	1	0,33	5	0,2	0	0	1	0,7	0	0	0	0	1	0,7
01.130	Uimahalli-, maauimala-, kylpylätoiminta, muut yleiset allastilat	11	0,5	5	3,7	6	4	5	3,3	6	4	5	3,3	6	4
01.140	Uimarannat ja muut uimapaikat	6	1	3	2,4	6	2,4	6	2,4	6	2,4	6	2,4	6	2,4
01.145	Talviuintipaikat	2	1	3	0,8	2	0,8	2	0,8	2	0,8	2	0,8	2	0,8
01.150	Yleisötilaisuudet	10**)	0,5***)	4	2,7	5	2,7	5	2,7	5	2,7	5	2,7	5	2,7
01.160	Kehonmuokkaus- palvelut	9	0,2	3	0,7	5	2	0	0	4	1,6	0	0	0	0
01.170	Turvapuhelin- palvelut ja muut vastaavat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.180	Muut kuluttaja- palvelut****)	399	0	0	0	10	5,3	10	5,3	10	5,3	10	5,3	10	5,3
Yhteensä		718			57,4	103	57,1	101	57,2	103	57,3	101	57,1	99	55,8

*) Koska toiminnanharjoittajilla on useita samantyyppisiä kohteita ja omavalvonta on aiemmin todettu toimivaksi, on tarkastustiheys laskettu 0,25:tä 0,2:een. Tällöin omavalvonta tarkastetaan vuosittain ja leikkikentät pistokoemaisesti.

**) Tapahtuma, joka sisältää merkittävän riskin, josta toteutuessaan voi aiheutua vaaraa jonkun turvallisuudelle palveluun osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi. Tällaisten tapahtumien määräksi on arvioitu 10.

***) Laskennallisesti joka toinen merkittävämpi yleisötilaisuus tarkastetaan

****) Vantaan oman riskinarvioinnin perusteella muista kuluttajapalveluista on nostettu suunnitelmallisen valvonnan piiriin mm. nuorisotalojen kuntosalit.

9 ELINTARVIKEVALVONTA

Elintarvikelain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus, hyvä terveydellinen laatu ja jäljitettävyyttä sekä kuluttajan suojaaminen elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta.

9.1 Valvontaviranomaisen tehtävät

Viranomaisvalvonnan on oltava vaatimustenmukaista, terveysvaaroja ehkäisevää ja kuluttajaa suojaavaa. Ennaltaehkäisevään valvontaan sisältyy elintarvikehuoneistojen toiminnastaan tekemien ilmoitusten ja hyväksymishakemusten käsittely ja alustavan riskinarvioinnin suorittaminen niiden perusteella. Elintarvikealan toimijoiden ja kuluttajien neuvonta ja opastus on myös ennaltaehkäisevää valvontatyötä. Tärkein osa valvontaa on suunnitelmallisen valvonnan toteuttaminen. Suunnitelmalliseen valvontaan kuuluu elintarvikehuoneistojen tilojen ja toiminnan tarkastamisen lisäksi omavalvonnan toimivuuden arviointi, sekä tarpeelliseksi katsottava näytteenotto.

Valvontaviranomaisen on puututtava epäilyihin terveyshaittoihin sekä määräystenvastaisuuksiin. Kuluttajavalitukset ja muiden viranomaisten toimenpitepyynnöt käsitellään viipymättä.

9.2 Tarkastusten sisältö

Elintarvikevalvontaa toteutetaan pääosin elintarvikealan toimijoihin kohdistuvilla tarkastuksilla. Tarkastuksista laaditaan aina kirjallinen dokumentti, jossa yksilöidään tarkastuksessa tehdyt havainnot. Valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset ovat maksullisia ja niistä laskutetaan tarkastukseen käytetyn ajan mukaan. Tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehdyn tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautuminen sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Valvontahenkilöstön matkoista aiheutuneet kustannukset peritään maksullisissa tarkastuksissa kaikilta kohteilta samansuuruisina, keskimääräisen 0,5 tunnin matka-ajan mukaisesti.

Elintarvikehuoneistot, joissa käsitellään eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä, on hyväksyttävä ennen toiminnan aloittamista. Hyväksyttävät elintarvikehuoneistot tarkastetaan aina jo ennen toiminnan aloittamista.

Ilmoitettavat elintarvikehuoneistot tarkastetaan pääsääntöisesti vasta toiminnan aloittamisen jälkeen. Ensimmäinen tarkastus suoritetaan riskinarvioinnin perusteella 1, 3 tai viimeistään 6 kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta. Jos ilmoituksen perusteella epäillään, että toimintaan liittyy riskejä, joita toimija ei ole ottanut huomioon tai että toiminta ei ilmoituksen perusteella ole lainkaan mahdollista, voidaan ensimmäinen tarkastus tehdä jo ennen toiminnan aloittamista. Ensimmäisessä tarkastuksessa selvitetään elintarvikehuoneiston toimintaedellytykset kuten tilojen sijoittelu ja riittävyys, rakenteet, laitteet ja toimijan omavalvontasuunnitelma.

Toimijoiden elintarvikehuoneistoista tekemät ilmoitukset kirjataan seurantataulukkoon, johon merkitään kun toimijalle on lähetetty todistus ilmoituksen käsittelystä. Tämän avulla pystytään seuraamaan ilmoitusten käsittelyaikoja. Tavoitteena on, että kaikki ilmoitukset käsitellään kolmessa viikossa. Samaan seurantataulukkoon merkitään myös uuden kohteen riskinarviointi, minkä mukaan ensimmäisen tarkastuksen ajankohta (1, 3 tai 6 kk) määräytyy, sekä tarkastuksen suorituspäivä. Näin taulukon avulla seurataan myös ensimmäisten tarkastusten toteuma-aikoja.

Ensimmäisen tarkastuksen jälkeen elintarvikehuoneistoon tehdään suunnitelmallisia tarkastuksia valvontasuunnitelman mukaisella tiheydellä. Tarkastukset tehdään yleensä ennalta ilmoittamatta. Joissakin tapauksissa voi kuitenkin olla tarkoituksenmukaista sopia tarkastuksesta etukäteen, jotta vastuuhenkilöiden on mahdollista olla mukana tarkastuksessa.

Tarkastus voi kattaa koko toiminnan tai kohdistua vain johonkin toiminnan osa-alueeseen esim. tarkastetaan vain tietyt tilat ja toiminnot tai omavalvontasuunnitelman sisältöä, toteutusta ja omavalvonnan tuloksia tai vaikkapa pakkausmerkintöjä, jäljitettävyyttä, työskentelyhygieniää tai elintarvikkeiden koostumusta. Tarkastuksilla varmistetaan omavalvontanäytteenoton riittävydestä, näytteenoton toteuttamisesta omavalvontasuunnitelman mukaisesti, sekä tarkastetaan näytetulokset ja niiden johdosta tehdyt toimenpiteet. Jos omavalvontanäytteenotto tai sen perusteella tehdyt toimenpiteet vaikuttavat riittämättömiltä, voi viranomainen ottaa näytteitä omavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi.

Valvonta voi kohdistua myös pelkästään asiakirjoihin ja tapahtua tällöin joko toimijan tai viranomaisen tiloissa. Asiakirjatarkastuksia ovat mm. elintarvikehuoneistoilmoituksen käsittely, omavalvontasuunnitelman tarkastaminen,

kuljetukseen, vientiin ja tuontiin liittyvien asiakirjojen tarkastamin tai omavalvonnan suorittamisen ja tulosten tarkastaminen vähittäismyyntin sähköisestä tietopankista.

Oiva on elintarvikevalvonnan tarkastustietojen julkistamisjärjestelmä, jota koordinoi Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. Suunnitelmalliset tarkastukset ovat pääosin nk. Oiva-tarkastuksia, jotka tehdään Eviran laatimien Oiva-arviointiohjeiden mukaisesti. Arviointiohjeita on yhteensä n. 150, erikseen ilmoitettaville ja hyväksyttävälle elintarvikehuoneistoille. Elintarvikehuoneiston toiminnasta riippuen yhtä huoneistoa koskee vain osa arviointiohjeista ja tavoitteena on että kolmen vuoden tarkastusjakson aikana kaikki kyseistä elintarvikealan toimijaa koskevat arviointikohdat tulevat tarkastetuiksi.

Oivassa arvioidaan neliportaisella asteikolla (Oivallinen, Hyvä, Korjattavaa, Huono) yrityksen elintarviketurvallisuutta, kuten elintarvikehygieniää ja tuoteturvallisuutta. Jos tarkastuksissa havaitaan epäkohtia eli Oiva-arvosanaksi tulee joko Korjattavaa tai Huono on yleensä tarpeen suorittaa uusintatarkastus, jolla varmistetaan, että epäkohtien korjaamiseksi annettuja määräyksiä on noudatettu. Epäkohtien korjaamiselle sovitaan tavallisesti määräaika, jonka umpeuduttua uusintatarkastus tehdään. Tarkastuskäynnin sijaan on myös mahdollista muutoin dokumentoidusti varmistua epäkohdan korjaantumisesta. Uusintatarkastukset ovat toimijalle maksullisia.

Valituksen johdosta kohteeseen tehdään asian selvittämiseksi tarkastus, joka on toimijalle maksuton.

9.3 Elintarvikevalvonnan toteutus ja kohdentaminen

Vantaalla on rekisteröityjä elintarvikevalvonnan kohteita 1267 (11/2015). Luku ei sisällä alkutuotantopaikkoja, eikä kontaktimateriaalitoimijoita. Kohteiden tarkastuskäynnit ovat valvonnan tärkein työkalu ja näytteenotto on hyvä lisä viranomaisen valvontakeinoihin. Lähtövalvontasuudessa sähköinen valvonta tulee yhä tärkeämmäksi, kun valvonnan tarvitsemat tiedot löytyvät aiempaa useammin elintarvikehuoneiston sijaan netistä.

Valvonnan vaikuttavuutta ja läpinäkyvyyttä pyritään lisäämään viranomaisvalvonnan tarkastustulosten julkaisemisella. Elintarvikelaki edellyttää elintarvikealan toimijaa julkaisemaan valvontaviranomaisen antaman tarkastusasiakirjan ja valvontaviranomaista julkaisemaan suorittamansa elintarvikevalvonnan tulokset Eviran määräämällä tavalla. Yksittäisten valvontakohteiden valvontatietojen julkaiseminen aloitettiin Oiva-järjestelmän myötä toukokuussa 2013 vähittäismyynti- ja tarjoilupaikkojen osalta. Vuonna 2015 Oiva laajeni ja kattaa nykyään suurimman osan elintarvikealan yrityksistä, joskin valvontatiedot tulevat esim. hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen osalta julkisiksi vasta vuonna 2016. Valvonnan vaikuttavuutta lisää myös pakkokeinojen käyttö, jota seurataan keskusviranomaisen taholta ja kuntia on ohjeistettu lisäämään niiden käyttöä tarvittaessa.

Elintarvikevalvontaa tehdään riskinarvioinnin perusteella, kohdentaen valvontaa erityisesti sellaisiin kohteisiin, joissa valvontatoimenpiteillä on suurin vaikuttavuus (suuret tuotantomäärät ja toimitusalueen laajuus, paljon asiakaspaikkoja tai tehtyjä annoksia, asiakaskunnassa riskiryhmiä kuten lapsia tai vanhuksia) tai joissa suoritettua valvonnan perusteella on havaittu riskejä. Uudet toimijat tarkastetaan aina viimeistään 6 kk kuluessa toiminnan alkamisesta, samoin kohteet, joissa ilmoitetaan toiminnan olennaisesta muuttumisesta. Tarkastamaan pyritään myös kohteet, joiden viimeisimmästä tarkastuksesta on kulunut pidempi aika. Tarkastusten määrää ja tarkastusten kohdentumista seurataan vähintään neljästi vuodessa.

Aiemmin keskusviranomaisen on antanut kohteille toimintatyyppiin perusteella tarkastustiheyssuosituksia EVO:ssa (valtakunnallinen elintarvikevalvontaohjelma). Viimeisin EVO oli laadittu vuosille 2011–14 ja nykyinen elintarvikeketjun valvontasuunnitelma vuosille 2015–2019 ei enää sisällä näitä tarkastustiheyssuosituksia. Evira on jo vuodesta 2014 laatinut elintarvikehuoneistojen riskiluokituksista ja valvontatarpeen määrittämisestä ohjetta, joka kuitenkin oli lausunnoilla vielä lokakuussa 2015 ja se on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2017, kun tarvittavat tietojärjestelmämuutoksetkin saadaan toteutettua. Aiemmin (EVO) tarkastustiheys on perustunut yksinomaan elintarvikehuoneiston toimintatyyppiin, jatkossa toiminnan sisältö ja laajuus otetaan enemmän huomioon valvontatarvetta määritettäessä. Tällöin samassa Kuti-toimintatyyppissä olevien yksittäisten kohteiden riskiluokka ja siten tarkastustiheys vaihtelee. Ohjeluonnoksen mukaan riskiluokkia on jatkossa 10. Ilmoitettavat elintarvikehuoneistot sijoittuisivat riskiluokkiin 1-5 ja hyväksyttävät elintarvikehuoneistot riskiluokkiin 3-10. Yhteen tarkastukseen käytettävä aika määräytyisi riskiluokan mukaan.

Koska uudet tarkastustiheyssuositukset ja tietojärjestelmämuutokset saadaan käyttöön vuonna 2017, laaditaan Vantaan elintarvikevalvonnassa tässä vaiheessa tarkastussuunnitelma vanhojen tarkastustiheyksien pohjalta vuodelle 2016. Omia tarkastustiheyksiä peilataan kuitenkin vanhan EVO:n sijasta uuteen riskiluokitusohjeluonnokseen.

Suunnitelmassa otetaan lisäksi tarjoilussa ja vähittäismyynnissä huomioon myös uusintatarkastusten määrä. Näiden osalta Oiva-järjestelmästä on saatu tietoa jo riittävän pitkältä ajalta, jotta pystytään arvioimaan Korjattavaa- tai Huono-arvosanan saavien kohteiden määrää ja siten uusintatarkastusten tarvetta.

9.4 Elintarvikkeiden tarjoilu

Elintarvikehuoneistoista tarjoilupaikat ovat suurin säännöllisesti valvottavien kohteiden ryhmä, niitä on Vantaalla valvontakohderekisterin mukaan 868 (11/2015).

Taulukossa 6 on esitetty tarjoilupaikkojen eri toimintatyyppien kohdelukumäärä, valvontatavoite ja tarkastusajat vuonna 2016 sekä Eviran riskiluokitusohjeluonnoksen mukaiset riskiluokat ja niihin suunnitellut tarkastusmäärät ja tarkastukseen käytettävä aika. Keskus- ja laitoskeittiöt on valvontatiheyksien täsmentämiseksi jaettu Vantaan omassa suunnitelmassa tarkempiin alaryhmiin.

Taulukko 6. Suunnitelmallinen valvonta tarjoilupaikoissa

Kuti-toimintatyyppi Eviran riskiluokka* (RL)	Kohde luku- määrä	Suunnitelmallisia tarkastuksia / vuosi / kohde (tarkastuksen kesto h)		Suunnitel- mallisia tarkastuksia yhteensä	Uusintatar- kastuksia	Tarkastuksia yhteensä v. 2016
		Evira*	YTE			YTE:n suunniteltu
Ravintolatoiminta (E1008.10) (valmistus ja tarjoilu ko. paikassa) RL 2-4	231	0,5-2 (1-3)	1 (3-4)	231	69	300
Grilli tai pikaruokalatoiminta (E1008.20) RL 1-3	59	0,35-1 (1-3)	0,3-1 (3)	30	8	38
Kahvilatoiminta (E1008.30) RL 1-3	112	0,35-0,5 (1-3)	0,3-0,5 (3)	56	6	62
Pub-toiminta vain juomatarjoilua tai vähäistä elintarviketarjoilua (E1008.40) RL ei ole määritetty	58	0	0 (2)	20 (aloitukset + kohteet joissa ei vielä Oivaa)	2	22
Keskuskeittiö, pitopalvelu ja ravintola, joka toimittaa ruokaa myös muualla tarjottavaksi (E1008.60) RL 2-5	62	0,5-3 (1-4)	0,3-3 (3)	56	3	59
• yli 1500 annosta päivässä • 1000–1500 annosta päivässä • 500–1000 annosta päivässä • alle 500 annosta päivässä tai vä- häinen pitopalvelutoiminta	4 9 25 24		2-4 1-2 1 0,3-1	10 9 25 12		
Laitoskeittiöt (koulut, päiväkodit, sairaalat, hoitolaitokset, henkilöstöravintolat) (E1008.50) RL 2-5	154	0,5-3 (1-4)	0,3-2 (3-4)	78	21	99
• koulut ja päiväkodit • sairaalat • henkilöstöravintolat • hoitolaitokset (vanhusten 1krt/v)	30 1 105 18		0,5-1 1-2 0,3-1 0,3-1	15 2 52 9		
Tarjoilukeittiö (muualla valmistetun ruoan tarjoilua, vähäistä välipalojen ym. valmistusta) (E1008.70) RL 1-3	192	0,35-1 (1-3)	0,3-0,5 (2)	66	2	68
yhteensä	868			537	111	648

*Eviran riskiluokitusohjeluonnos

Suurimmassa osassa elintarvikealan yrityksiä omavalvonta on vakiintunutta toimintaa, omavalvontasuunnitelma löytyy ja omavalvontaa suoritetaan. Suunnitelmien pitäminen ajan tasalla on kuitenkin usein puutteellista ja edelleen joiltakin pienemmilta toimijoilta omavalvontasuunnitelma voi puuttua kokonaan. Pienempiä toimijoita varten on omavalvontasuunnitelmista tehty mallipohjia. Omavalvonnan sisältöä ja toimivuutta tarkastetaan suunnitelmallisen tarkastuksen yhteydessä. Useat ammattikeittiö- ja myymäläketjut vaativat työntekijöiltään hyväksyttyä hygieniaoasamistodistusta ennen töihin ottoa. Ketjuihin kuulumattomien kohteiden työntekijöiltä hygieniaoasamistodistukset tarkastetaan suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä. Tarkastukset suoritetaan käyttäen valtakunnallisia Oiva-arviointiohjeita.

Evirasta saatujen Oiva-tilastojen mukaan huonoimpien Oiva-arvosanojen Huono ja Korjattavaa määrä Vantaalla vaihtelee tarjoilupaikoissa eri toimintatyypeissä 3-30 % välillä. Eniten uusintatarkastuksia tehdään ravintoloihin, grilleihin ja pikaruokaloihin, vähiten taas tarjoilu- ja keskuskeittäihin.

Eviran uuden riskiluokitusohjeen mukaan kaikkein vähäriskisin toiminta voidaan jättää kokonaan suunnitelmallisten tarkastusten ulkopuolelle. Tällaiset kohteet kirjataan ilmoitusvelvollisuuden perusteella valvontakohtejärjestelmään ja niihin tehdään aloittamisen jälkeen tarkastus. Tämän jälkeen kohteissa käydään vain valitusten tai muiden tämääntapaisten syiden perusteella. Esimerkkeinä on mainittu mm. tarjoilupaikoista pubit, sekä vähittäismyyntissä apteekkeissa ja kuntosaleilla tapahtuva vähäinen elintarvikemyynti. Nämä kohteet on tarkoituksenmukaista jättää pois suunnitelmallisten tarkastusten piiristä jo vuonna 2016. Niinpä kohderyhmän E1008.40 Pub-toiminta, tarkastusmääriin on arvioitu vain uuden toiminnan aloittamiseen tai toiminnanharjoittajan vaihtumiseen liittyvät tarkastukset, niiden kohteiden tarkastukset, joihin ei vielä ole tehty Oiva-järjestelmän mukaista arviota, sekä tarvittavat uusintatarkastukset.

9.5 Elintarvikkeiden myynti

Vantaalla on elintarvikkeiden vähittäis- ja tukkumyyntikohteita 213 kpl (11/2015). Taulukossa 7 on esitetty myyntipaikkojen kohdelukumäärä, valvontatavoite ja tarkastusajat vuonna 2016 sekä Eviran riskiluokitusohjeluonnoksen mukaiset riskiluokat ja niihin suunnitellut tarkastusmäärät ja tarkastukseen käytettävä aika. Vähittäismyyntissä oli aiemmin käytössä jaottelu neljään toimintatyyppiin, mutta ryhmät yhdistettiin vuoden 2015 alussa. Valvonnan suunnittelun kannalta on kuitenkin tarpeen jakaa edelleen vähittäismyyntikohteet useampaan alaryhmään.

Taulukko 7. Suunnitelmallinen valvonta vähittäismyyntipaikoissa

Kuti-toimintatyyppi Eviran riskiluokka* (RL)	Kohde luku- määrä	Suunnitelmallisia tarkastuksia / vuosi / kohde (tarkastuksen kesto h)		Suunnitel- mallisia tarkastuksia yhteensä	Uusintatar- kastuksia	Tarkastuksia yhteensä v. 2016
		Evira*	YTE			YTE:n suunniteltu
Vähittäismyynti (E1006.130) RL 1-4	211	0,35-2 (1-3)	0,3-4 (2-4)	128	20	148
• Eineskeittiö RL 4	3	2 (2-3)	2-4	7		
• Grilli, lihan ja/tai kalan käsittelyä RL 3-4	31	1-2 (2-3)	1-2	43		
• Palvelutiski RL 1-3	1	0,35-1 (1-3)	1	1		
• Teollisesti pakattuja helposti pi- laantuvia elintarvikkeita (esim. laa- tikkomyymälät ja kioskit RL 1-3	107	0,35-1 (1-3)	0,5	54		
• Teollisesti pakattuja ei-helposti pi- laantuvia elintarvikkeita RL 1-2	69	0,35-0,5 (1-2)	0,3	23		
Tukkumyynti (E1006.120) RL 1-3	2	0,35-1 (1-3)	1-2 (3)	2		2
yhteensä	213			130	20	150

*Eviran riskiluokitusohjeluonnos

Vantaalla on suurmyymälöitä (hypermarket, 8 kpl), joissa on monipuolinen ja laaja valmisruokatuotanto ja suuret liha- ja kalaosastot, joissa on runsaasti raakojen elintarvikkeiden käsittelyä ja jalostusta. Usean hypermarketin sisällä on myös leipomo (7 kpl), jossa valmistetaan sekä ruokaleipää että helposti pilaantuvia konditoriatuotteita. Asiakkaat voivat ostaa tuotteita sekä palvelutiskistä että valmiiksi pakattuina ja usein samassa yhteydessä on myös asiakaspaikkoja ja kahvila- tai ravintolatoimintaa, jolloin elintarvikkeet voidaan nauttia paikan päällä. Toiminnan laajuuden takia suurmyymälöihin tehdään vuoden aikana useampia tarkastuksia. Suurmyymälän sisällä voi olla useampia toimijoita. Nämä myymälän ulkoistetut toimijat hoitavat itsenäisenä yrityksenä esimerkiksi leipomon tai tuore-/palvelutiskin toiminnot. Mikäli ulkoistettu toimija eli nk. alitoimija on päävastuussa toiminnastaan, alitoimijan kohteeseen tehdään oma tarkastus. Ulkoistetun kohteen tarkastustiheys määräytyy kohteen toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuvan riskiluokan perusteella, valvontasuunnitelman tarkastusfrekvenssien mukaan. Mikäli kauppialla on päävastuu koko myymälän toiminnasta, alitoimijoiden tai ulkoistettujen toimijoiden tarkastukset sisältyvät myymälän tarkastuksiin.

Hieman pienemmän kokoluokan myymälät, joissa kuitenkin esim. grillataan itse ja myydään palvelutiskistä helposti pilaantuvia elintarvikkeita, tarkastetaan vuosittain, tarvittaessa useammankin kerran. Laatikkomyymälät, joissa helposti pilaantuvia elintarvikkeita myydään ainoastaan pakattuina, tarkastetaan joka toinen vuosi. Vähäisesti elintarvikkeita myyville esim. kioskeille tarkastus 3 vuoden välein on riittävä. Muihin kuin elintarvikkeisiin erikoistuneissa suurmyymälöissä saatetaan myydä hyvin säilyviä, pakattuja elintarvikkeita laajaltakin alueelta. Näissä suurmyymälöissä riittää, että valvontatarkastuksia tehdään 3 vuoden välein.

Vantaalla järjestetään markkinoita, festivaaleja ja muita yleisötapahtumia, joissa tarjoillaan ja myydään elintarvikkeita liikkuvista elintarvikehuoneistoista. Vantaalla on myös säännöllistä valvontaa edellyttävää, sesongin mukaista ulkomyyntiä ja tarjoilua toreilla ja muilla perinteisillä ulkomyyntialueilla. Liikkuvan elintarvikehuoneiston toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista koskeva ilmoitus käsitellään Vantaalla, jos toiminta aloitetaan tai jos toiminta on aiemmin hyväksytty tai toiminnasta ilmoitettu Vantaalla. Toiminnan saapumisesta paikkakunnalle tulee tiedottaa 4 arkipäivää aikaisemmin Vantaan ympäristökeskukseen. Tiedottamisvelvollisia ovat ne toimijat, jotka ovat toiminnastaan ilmoitusvelvollisia. Tapahtumajärjestäjä voi tiedottaa kaikista tapahtuman elintarviketoimijoista keskitetysti. Ulkomyyjä voi kuitenkin olla myös toimija, jonka ei tarvitse tiedottaa kuntaa saapumisestaan, kuten alkutuottaja, joka toimii alkutuotantoilmoituksen perusteella, yksityishenkilö, jonka toiminta on vähäriskistä tai toimija, jonka toiminta on vähäriskistä eikä ole elinkeinotoimintaa (esim. järjestöt). Kaikkia toimijoita voidaan tapahtumien yhteydessä valvoa, mutta vain niitä toimijoita laskutetaan suunnitelmallisesta valvonnasta, jotka on hyväksytty tai joiden ilmoitus on käsitelty Vantaalla. Näiden toimijoiden valvonta sisältyy toiminnasta riippuen myynnin tai tarjoilun toimintatyyppiin.

Ravintolisien myynti elintarvikkeiden myyntipaikoissa on lisääntynyt viime vuosina merkittävästi. Tavallisten kauppojen lisäksi niitä myydään apteekkeissa, erikoisliikkeissä, kuntosaleilla sekä internetissä. Apteekit ja erikoisliikkeet sisältyvät vähittäismyynnin toimintatyyppiin ”myydään pakattuja, ei-helposti pilaantuvia elintarvikkeita”, mutta kuntosalit ja nettimyynit eivät.

9.6 Laitokset, varastot, valmistus ja kuljetus

Vantaalla on monipuolista elintarviketuotantoa ja Suomen oloissa huomattavan kokoisia elintarviketuotantolaitoksia ja -varastoja, joiden valvonnasta vastaavat siihen määrätty tarkastajat ja kaupungineläinlääkärit.

Liha-, kala- ja maitoalan laitosten viranomaisvalvonnan tarvetta on arvioitu tekemällä kohdekohtainen riskinarviointi, joka perustuu kohteen toiminnan laajuuteen, omavalvonnan toimivuuteen sekä kohteiden hyvään käytännön tuntemiseen. Laitoksille on laadittu laitoskohtainen valvontasuunnitelma tarvittavista viranomaistarkastuksista, viranomaisnäytteistä ja muista valvontatoimenpiteistä. Jotkut laitokset ovat niin suuria, että yhdellä tarkastuskerralla pystytään tarkastamaan aina vain osa laitoksen toiminnoista. Tästä syystä suunnitelmallisten tarkastusten (tarkastuskertojen) määrä on huomattavasti suurempi kuin Eviran suosituksissa. Laitoskohtaiset valvontasuunnitelmat on hyväksytty toistaiseksi voimassaolevaksi, mutta valvontasuunnitelmien ajantasaisuus arvioidaan säännöllisesti muutaman vuoden välein, joko valvontaviranomaisen tai yrityksen aloitteesta. Yrityksiltä perittävän maksun perusteena on hyväksytty valvontasuunnitelma.

Taulukossa 8 on esitetty laitosten, varastojen ja kuljetusten kohdelukumäärä, valvontatavoite ja tarkastusajat vuonna 2016 sekä Eviran riskiluokitusohjeluonnoksen mukaiset riskiluokat ja niihin suunnitellut tarkastusmäärät ja tarkastukseen käytettävä aika. Kohteet ovat tulleet Oiva-järjestelmän piiriin vasta v. 2015 aikana, joten riittävästi tietoa ei ole kertynyt mahdollisesti tarvittavien uusintatarkastusten määrästä. Aiemmin epäkohtien korjaantuminen on, ainakin useamman

kerran vuodessa tarkastettavissa kohteissa, yleensä tarkastettu erillisen uusintatarkastuksen sijaan seuraavan suunnitelmallisen tarkastuksen yhteydessä.

Taulukko 8. Suunnitelmallinen valvonta laitoksissa, varastoissa ja kuljetuksissa

Kuti-toimintatyyppi Eviran riskiluokka* (RL)	Kohde lukumäärä	Tarkastuksia / vuosi / kohde (tarkastuksen kesto h)		Tarkastuksia yhteensä YTE:n suunniteltu
		Evira*	YTE	
Liha-alan laitokset (E1001) RL 3-9	5	1-10 (2-4)	2-42 (3-5)	80
Kala-alan laitokset (E1002) RL 7	1	6 (3-4)	8 (3-5)	8
Maitoalan laitokset (E1000) RL 7	1	6 (3-4)	6 (3-5)	6
Eläinperäisten elintarvikkeiden varastot (E1010.10) RL ei ole määritetty	23	max 4 (2)	1-2 (3-4)	38
Muut varastot (E1010.20) RL 1-2	39	0,35-0,5 (1-2)	1 (2-3)	39
Leipomot (E1004.20, E1004.30, E1004.40) RL 1-4	17	0,35-2 (1-3)	1-2 (3-4)	21
Muu teollinen valmistus (makeiset, yhdistelmäelintarvikkeet ym.) (E1005) RL 1-4	11	0,35-2 (1-3)	1-2 (3-5)	16
Ei-eläinperäisten tuotteiden pakkaamot ja kasvituotteiden valmistus (E1004.50, E1004.60, E1010.40) RL 1-3	8	0,35-1 (1-3)	1 (2-3)	8
Elintarvikekuljetukset (E1009) RL 1-2	81	0,35-0,5 (1-2)	0,3 (2-3)	27
Yhteensä	186			243

*Eviran riskiluokitusohjeluonnos

Toimintatyyppissä E1010.10 on sekä hyväksyttyjä, että ilmoitettuja varastoja. Varastolaitokset (16 kpl) tarkastetaan pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa, ilmoitetut varastot kerran vuodessa. Leipomoista neljä suurta leipomoa tarkastetaan kahdesti, pienemmät kerran vuodessa.

9.7 Alkutuotannon valvonta

Elintarvikevalvontaviranomaisen tulee pitää saamiensa ilmoitusten pohjalta rekisteriä alkutuotannon toimijoista mm. lihan-, maidon-, kasvien- ja viljantuottajista. Toimijoiden velvollisuus on laatia toiminnastaan omavalvontasuunnitelma, jonka viranomainen tilakäynnillä tarkastaa.

Maidontuotantotilojen hygieenisistä tarkastuksista on tehty jo vuodesta 1997 alkaen. Nämä tarkastukset tehdään kolmen vuoden välein ja maidontuotantotilat tarkastettiin viimeksi vuonna 2013, joten seuraava tarkastuskierros on vuonna 2016. Muut eläimistä saatavia elintarvikkeita alkutuottavat toimijat on tarkastettava viiden vuoden välein, mutta Vantaalla tiedossa oleva lihan tai munien tuotanto tapahtuu maidontuotannon yhteydessä.

Muiden kuin eläinperäisten tuotteiden alkutuotantopaikat piti vanhan valtakunnallisen elintarvikevalvontaohjelman mukaan tarkastaa kerran kymmenessä vuodessa. Uudessa riskiluokitusohjeessa ei ole otettu kantaa alkutuotantopaikkojen valvontatiheyteen. Toistaiseksi tarkastuksiin ei ole Vantaalla ryhdytty vaan on odotettu Eviralta koulutusta ja ohjeistusta alkutuotannon valvonnasta. Vuonna 2016 alkutuotantopaikkojen pitäisi tulla mukaan KUTiin. Alkutuotantopaikkojen tarkastuksille laaditaan tietojärjestelmään tarkastuslomake, joka esikatsellaan ja lähetetään asiakkaalle Eviranet Oiva-sovelluksen kautta samaan tapaan kuin Oiva-tarkastusten tarkastuskertomukset.

Vuonna 2015 esikartoitettiin muiden kuin eläinperäisten alkutuotantopaikkojen rekisteritietoja tulevaa valvontaa varten. Kartoituksessa saatiin yhteys useimpiin rekisterissä oleviin alkutuotantopaikkoihin, mutta 7 alkutuotantopaikkaan ei saatu yhteyttä, joten tietoja ei saatu päivitettyä. Kartoituksen mukaan toiminta oli loppunut 6 alkutuotantopaikassa, joten paikkojen määrä laski 37 alkutuotantopaikkaan. Viljantuotantoa harjoitti 32 ja muuta kasvintuotantoa 5

alkutuotantopaikkaa. Muuta kasvintuotantoa oli avo- ja kasvihuonevihannesten tuotanto (3 tilaa) sekä mausteiden ja herneiden tuotanto (1 kpl kumpaakin). Lisäksi Vantaalla toimii mansikoiden alkutuotanto- ja suoramyyntipaikkoja kaksi kappaletta. Mansikan alkutuotantopaikkoja on valvottu vuosittain Eviran kasvinsuojeluainejäämien valvonnan (näytteenotto) yhteydessä.

Itujen tuottaminen poikkeaa muusta alkutuotannosta ja iduille on Euroopan unionissa laadittu omat säädökset, jotka tulivat voimaan 1.7.2013 kaikissa jäsenmaissa. Itujen tuotanto on aiemmin luokiteltu alkutuotannoksi tai elintarvikehuoneistotoiminnaksi, nykyään sen katsotaan olevan elintarvikeviranomaisen hyväksyntää vaativaa alkutuotantoa. Vantaalla on säännöllisessä valvonnassa kaksi itujen tuottajaa. Nämä aikoinaan elintarvikehuoneistoiksi hyväksytyt/rekisteröidyt idättämöt ovat jatkaneet toimintaansa ilman erillistä alkutuotannon hyväksyntää. Idättäville on valvontatietojärjestelmässä oma kohderyhmä E1013.10 Itujen Tuotanto ja valvontatiheys on 1 tarkastus vuodessa.

9.8 Vientivalvonta

Elintarvikkeiden vientiä EU-alueen ulkopuolisiin ns. kolmansiin maihin on valvottava lähtömaassa vastaanottajamaan vaatimalla tavalla. EU-alueelle liha-, kala-, maito- ja munatuotteet saa viedä vapaasti Eviran antaman laitos- tai varastonumeron perusteella. Samoin yhdistelmäelintarvikkeet ja ei-eläinperäiset elintarvikkeet kuuluvat EU:n alueella vapaan liikkuvuuden piiriin.

Vantaalla valmistetuista elintarvikkeista tai Vantaalla sijaitsevista varastoista lähtevistä elintarvikkeista tehdään vientitodistus, jos elintarvike-erä toimitetaan EU:n ulkopuolelle eli nk. kolmanteen maahan. Virkaeläinlääkäri valvoo, että elintarvike-erä täyttää vastaanottajamaan vaatimukset ja antaa todistuksen vientiä varten.

Elintarvikevienti on tärkeää useille Vantaalla sijaitseville yrityksille. Elintarvikkeiden vientivolyymi on huippuvuosista vähentynyt, mutta vientierille asetetut vaatimukset ovat lisääntyneet. Syksyllä 2014 Venäjä asetti EU:sta peräisin olevat elintarvikkeet aluksi vuoden mittaiseen vientikieltoon, mitä on sittemmin jatkettu. Tämä on vähentänyt elintarvikevientiä merkittävästi. Viranomaisvalvonta tai viranomaisen resurssien puute ei saa olla esteenä viennin toteutumisella. Viranomaistoiminnan on oltava kaikissa olosuhteissa riittävää, joustavasti toteutettua ja myös viennin elpymiseen on varauduttava.

9.9 Ensisaapumisvalvonta

Ensisaapumisvalvonnalla tarkoitetaan toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta Suomeen tuotavien eläinperäisten elintarvikkeiden valvontaa. Vuoden 2008 toukokuusta alkaen ensisaapumisvalvonta valtiollistettiin ja järjestämisvastuu siirtyi kunnilta Eviralle. Vantaa solmi tuolloin Eviran kanssa sopimuksen ensisaapumisvalvonnan suorittamisesta alueellaan. Evira irtisanoi sopimuksen 1.7.2011 alkaen ja alkoi hoitaa valvontaa itse. Nyt Evirassa on kuitenkin herännyt kiinnostusta ostaa valvonta jälleen Vantaan kaupungilta. Asiasta käydään neuvotteluja ja valvonta saattaa siirtyä kaupungin hoidettavaksi vuoden 2016 aikana tai vuoden 2017 alusta. Eviran alustavan suunnitelman mukaan v. 2016 ensisaapumisvalvonnan tarkastuksia tehtäisiin 42 kpl.

9.10 Takaisinvedot ja RASFF-ilmoitukset

Evira lähettää kiireelliset, terveydelle vaarallisten ja määräysten vastaisten elintarvikkeiden takaisinvetoilmoitukset kuntiin. Tuotevirhe on voitu havaita joko Suomessa tai muualla Euroopassa, jolloin ilmoitus tulee RASFF-järjestelmän (Rapid Alert System for Food and Feed) kautta.

Jos tuotteen ilmoitetaan olleen valmistettu, varastoitu, myynnissä tai tarjolla Vantaalla, ollaan yhteydessä asianomaiseen elintarviketoimijaan ja seurataan kuinka ilmoitusta koskevien elintarvikkeiden takaisin veto ja hävittäminen tulee suoritetuksi. Joissakin tapauksissa viranomainen tekee elintarvike-erästä hylkäys- ja hävittämispäätöksen.

9.11 Pakkausmerkinnät

Elintarvikkeiden pakkausmerkinnät on tehty kuluttajan avuksi, eivätkä ne saa johtaa kuluttajaa harhaan elintarvikkeen tai sen ominaisuuksien tai siihen muutoin liittyvien seikkojen suhteen. Kuluttajavalituksista ja takaisinvedoista merkittävä osa liittyy pakkausmerkintöihin.

Euroopan parlamentti ja neuvosto on antanut asetuksen 1169/2011/EY elintarviketietojen antamisesta kuluttajalle (ns. elintarviketietoasetus). Asetuksen siirtymäaika yleisten merkintävaatimusten osalta päättyi 13.12.2014.

Elintarviketietoasetus säättää useita uusia tarkennuksia pakkausmerkintöihin, joista oleellisemmat liittyvät pakkausmerkintöjen luettavuuteen, pakollisiin lisätietoihin, elintarvikkeen nimeen, ainesosaluetteloon, allergioita ja intoleransseja aiheuttaviin aineisiin ja vähimmäissäilyvyysaikaan. Myös elintarvikkeen alkuperämaan tai lähtöpaikan merkintävelvoite laajenee. Elintarviketietoasetuksen myötä ravintoarvomerkinnot tulevat pakollisiksi pakattuihin elintarvikkeisiin 13.12.2016 mennessä. Vantaalla pakkausmerkintöjen on oltava sekä suomen- että ruotsin kielellä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetusta, jolla säädetään elintarviketietojen antamisesta pakkaamattomista elintarvikkeista, on alettu soveltaa 1.4.2015. Tämä koskee sekä vähittäismyyntipaikkoja että tarjoilupaikkoja. Pakkaamattomista elintarvikkeista on vähittäismyyntipaikassa annettava seuraavat tiedot: allergiaa ja yliherkkyyttä aiheuttavat aineet, elintarvikkeen nimi, ainesosat, alkuperämaa (ei koske tarjoilupaikan valmistaman aterian liha- ainesosaa) sekä tarvittavat käyttö- ja säilytysohjeet.

Vuonna 2016 valvonnassa jatketaan muutosten toimeenpanon valvontaa ja toimijoiden ohjeistamista pakollisten ravintoarvomerkinnot teosta elintarvikepakkauksiin.

9.12 Kontaktimateriaalit

Kontaktimateriaaleilla tarkoitetaan materiaaleja ja tarvikkeita, jotka ovat joko suoraan tai välillisesti kosketuksessa elintarvikkeen kanssa. Kontaktimateriaaleja ovat esimerkiksi elintarvikkeiden pakkausmateriaalit, keittiövälineet, elintarviketeollisuuden laitteet ja kertakäyttökäsitteet. Materiaaleista ja tarvikkeista ei saa siirtyä elintarvikkeeseen ainesosia, jotka voivat vaarantaa terveyttä tai aiheuttaa elintarvikkeeseen muutoksia tai ominaisuuksien heikentymistä.

Kontaktimateriaaleja markkinoille saattavien toimijoiden pitää ilmoittaa toiminnastaan sijaintikuntansa elintarvikevalvontaviranomaiselle. Kontaktimateriaalien säädöstenmukaisuutta valvotaan muun elintarvikevalvonnan yhteydessä elintarvikkeita valmistavissa laitoksissa ja myös muissa elintarvikkeiden valmistus- ja myyntipaikoissa. Vantaalla on lisäksi toimijoita, joilla ei ole muita elintarvikkeisiin liittyviä toimintoja kuin kontaktimateriaalit. Nämä toimijat on saapuneiden ilmoitusten mukaisesti lisätty valvontakohderekisteriin ja kohteiden suunnitelmallinen valvonta on aloitettu vuonna 2013. Kontaktimateriaalitoimijoiden suunnitelmallinen valvonta jatkuu taulukon 9 riskiluokituksen mukaisesti vuonna 2016.

Taulukko 9. Kontaktimateriaalitoimijoiden suunnitelmallinen valvonta

Kuti-toimintatyyppi Eviran riskiluokka* (RL)	Kohde lukumäärä	Tarkastuksia / vuosi / kohde (tarkastuksen kesto h)		Tarkastettavat kohteet (lkm/vuosi)
		Evira*	YTE	
Kontaktimateriaalitoimijat (E1011) RL 1-3	10	0,35-1 (1-3)	0,25 (2-4)	3

9.13 Ravintolisät

Ravintolisillä tarkoitetaan elintarvikkeita, joiden tarkoituksena on täydentää tavanomaista ruokavaliota ja joilla on yhden tai useamman ravintoaineen kanssa ravitsemuksellinen tai fysiologinen vaikutus. Koostumuksensa puolesta ne ovat kuitenkin elintarvikkeita, joita säätelee elintarvikelaki.

Ravintolisien valvonnassa keskitytään koostumuksen (ainesosien ja niiden määrän sallittavuus), merkintöjen (ravintolisäasetuksen mukaiset merkinnät) sekä ravintolisäilmoitusten valvontaan. Ravintolisien vaatimustenmukaisuus voidaan todentaa pakkausmerkintä-, resepti- ja asiakirjatarkastuksin sekä tarvittaessa analyysi- tai omavalvontatodistuksin. Ravintolisissä esiintyvät puutteet koskevat useimmiten koostumusta tai pakkausmerkintöjä ja niistä tehdäänkin vuosittain useita takaisin vetoja. Ravintolisien markkinoinnissa käytetyt terveysväitteet kuuluvat myös valvonnan piiriin. Vantaalla on sekä ravintolisien maahantuontia, varastointia että valmistusta.

9.14 Näytteenotto

Ympäristöterveydenhuollon näytteenottosuunnitelmassa on huomioitu EU:n (mikrobikriteeriasetus 2073/2005) ja kansallisen lainsäädännön (MMM 3/EEO/2000 hygienialain mukaisten näytteiden ottaminen) vaatimukset sekä Eviran ohjeistus (10502/1 Elintarvikkeiden mikrobiologinen näytteenotto ja analyysit).

Näyte voi koostua useammasta osanäytteestä. Näytteenotto on joko satunnaisotantaan perustuvaa, valikoivaa (esim. korkeariskinen tuote, epätyytyttävät tuotanto-olosuhteet) tai epäilyyn perustuvaa näytteenottoa (esim. ruokamyrkytyspäily tai -epidemia). Viranomaisnäytteenotossa täytetään itseäljentävä näytteenottotodistus-lomake, josta yksi osa jää näytteenottopaikkaan, toinen osa näytteenottajalle ja kolmas osa toimitetaan näytteen mukana laboratorioon. Näytteiden tutkimustulokset toimitetaan viranomaiselle ja toimijalle.

9.14.1 Projektit ja tasokartoitukset

Valvontaviranomainen tekee suunnitelmallista näytteenottoa liittyen seuranta- ja valvontatutkimuksiin, joilla arvioidaan omavalvontajärjestelmän toimivuutta, elintarvikehuoneiston hygieenistä tasoa, elintarvikkeiden laatua ym. Seurantatutkimuksissa kerätään tietoa analysoitavien mikrobien tai kemiallisten aineiden esiintyvyydestä tai elintarvikkeiden saastumisasteesta, mutta seurantaan ei liity valvontatoimenpiteitä. Valvontatutkimuksissa tulosten perusteella ryhdytään tarvittaviin valvontatoimenpiteisiin.

Pääosin elintarvikevalvonnassa toteutetaan valvontatutkimusprojekteja. Projektitulosten perusteella puututaan elintarvikehuoneistojen rakenteisiin tai toimijoiden toimintatapoihin. Jos näytetulos on heikko, toimijaa neuvotaan, jonka jälkeen otetaan uusintanäytteet toimijan kustannuksella.

Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen voi projekteissa olla tapauksesta riippuen toimijalle maksullista tai ilmaista. Näytteenoton yhteydessä voidaan suorittaa myös tiettyyn toimintaan kohdistuvaa valvontaa. Vuoden 2016 kohdennetun näytteenoton suunnitelma on esitetty taulukossa 10. Näytteenottoa suunnitellaan, toteutetaan ja raportoidaan osin yhdessä MetropoliLabin, Helsingin ja Espoon kaupunkien sekä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa.

Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan lisäksi Eviran tai muun ulkopuolisen tahon organisoimiin kartoituksiin suorittamalla pyydettyä näytteenottoa. Näistä alueellisista, valtakunnallisista tai kansainvälisistäkin seurantatutkimuksista saadaan usein tieto vasta toimintavuoden aikana.

Taulukko 10. Suunnitelmallinen näytteenotto projekteissa vuonna 2016

Elintarvike	Valvontakohde	Analyysit	Näytemäärä	Kustannukset	Ajankohta
Kebab	Tarjoilupaikat	Mikrobiologiset	20 kpl	Toimija / Viranomainen	2016-2017
Riisi	Tarjoilupaikat	Mikrobiologiset	30 kpl	Toimija/ Viranomainen	2016-2017
Sushi	Valmistajat (tarjoilupaikat, laitokset)	Mikrobiologiset	20 kpl	Toimija/ Viranomainen	2016
Savustettu kala ja liha	Valmistajat (vähittäismyynti, laitokset)	Mikrobiologiset	10 kpl	Toimija	2016
Ulkomyynti, elintarvikkeet		Mikrobiologiset	20 kpl	Viranomainen	kesä 2016
Ulkomyynti, vesi		Mikrobiologiset	20 kpl	Viranomainen	kesä 2016
Salaattibaarit, seurantaprojekti	Vähittäismyymälät	Mikrobiologiset	20 kpl	Toimija	syksy 2016
Jauheliha, myyntipaikan itse jauhama	Vähittäismyymälät	Mikrobiologiset + kemialliset	10 kpl	Toimija	tammi-heinäkuu 2016
Listeria ja salmonella viipaloiduissa juustoissa (Evira)	Vähittäismyymälät	Mikrobiologiset	20 kpl	Viranomainen	2016

Projektiokohtaisesti laaditaan projekti- ja analyysisuunnitelmat sekä tarvittaessa ohjeet ja lomakkeet elintarvikenäytteenottoon ja olosuhde- tai prosessivalvontaan näytteenoton yhteydessä. Vuoden 2016 projektien näytteet tutkitaan MetropoliLabissa. Projektien analyysisuunnitelmat ovat valvontasuunnitelman liitteessä 3.

9.14.2 Omavalvonnan toimivuuden arviointi

Viranomaisen suorittaa pistokoeluonteista näytteenottoa toimijoiden omavalvonnan toimivuuden arvioimiseksi. Suuremmille laitoksille on laadittu laitoskohtaiset näytteenottosuunnitelmat, minkä lisäksi niissäkin otetaan tarvittaessa myös muita näytteitä. Vuonna 2016 laitoksista on suunniteltu otettavan viranomaisnäytteitä 118 kpl. Pienemmissä kohteissa näytteitä voidaan ottaa tarkastuksen yhteydessä, havaittaessa elintarvikkeissa tai niiden käsittelyssä puutteita tai jos toimijan omavalvontaan ei kuulu riittävästi tai lainkaan näytteenottoa. Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen on tällöin toimijalle maksullista.

9.14.3 Näytteenotto ruokamyrkytyspäilyissä ja valituksissa

Ruokamyrkytyspäilyjen ja -epidemioiden sekä kuluttajavalitusten perusteella otetaan paljon näytteitä, mutta niiden määrää on ennakkoon mahdoton arvioida tarkasti. Vuosittain ruokamyrkytyspäilyjä ja valituksia on elintarvikevalvonnan tietoon tullut 50–80. Tapaukset selvitetään viipymättä ja ruokamyrkytyspäily- ja epidemianäytteiden tutkimuksista sovitaan yhteistyössä MetropoliLabin kanssa. Näytteeksi voidaan ottaa sekä valmiita elintarvikkeita, raaka-aineita tai puhtausnäytteitä pinnoilta. Valitus- ja ruokamyrkytystapauksissa tarkastus, näytteenotto ja näytteiden tutkiminen on toimijalle maksutonta.

Valitusten johdosta on vuosittain tutkittu 5-15 näytettä. Ruokamyrkytysnäytteissä vuosittainen vaihtelu on ollut hyvin suurta ja vaihdellut 10-50 tutkitun näytteen välillä. Ruokamyrkytyksissä tutkitaan tavallisesti useita näytteitä tapausta kohden, kun aiheuttajasta on harvoin varmuutta. Aina ilmoitus ruokamyrkytyspäilystä ei johda näytteenottoon. Näin on esimerkiksi silloin jos sairastuneita on vain yksi, vaikka epäiltyä ruoka olisi nauttinut lukuisa joukko ihmisiä tai jos kyseessä on yhteen perheeseen rajoittunut epidemia ja tartunnan epäillään levinneen henkilöstä toiseen, eikä elintarvikkeiden välityksellä. Epidemiaselvityksistä on kerrottu tarkemmin valvontasuunnitelman yleisessä osassa kohdassa, jossa on erityistilanteisiin varautumisesta.

9.15 Valvontaprojektit

Näytteenottoa sisältävien projektien lisäksi voidaan toteuttaa pelkästään tarkastuksen sisältäviä projekteja. Projektitarkastukset voidaan suorittaa erillisinä tarkastuskäynteinä, jolloin tarkastuksista ei veloiteta toimijaa tai ne voidaan yhdistää suunnitelmallisen valvonnan tarkastukseen, jotka ovat toimijalle maksullisia.

Eviran laatimassa Elintarvikeketjun monivuotisessa kansallisessa valvontasuunnitelmassa (VASU) ei ole vuodelle 2016 suunniteltu valvontaprojekteja. Vuonna 2017 on suunnitelmissa toteuttaa reseptivalvontaprojekti.

9.16 Valvonnan painopistealueet

Vuoden 2016 painopistealueita ovat:

- kohdekohtainen riskinarviointi ja valvontatiheyksien määrittäminen
- Oivan yhtenäistäminen (VASU) ja valvonnan tasapuolisuus Vantaalla
- painopisteiksi valittujen Oiva-rivien tarkastaminen
- luomuvalvonta (VASU)
- elintarviketietoasetuksen säädösten toteutuminen

Lainsäädäntö

Elintarvikelaki (23/2006)

Yleinen elintarvikevalvonta-asetus (178/2002/EY)

Valvonta-asetus (882/2004/EY)

Elintarvikehygieniasetus (852/2004/EY)

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetus (853/2004/EY)

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus (854/2004/EY)

Valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta (420/2011)

MMM:n asetus alkutuotannolle elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi asetettavista vaatimuksista (134/2006)

MMM:n asetus ilmoitettavien elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (1367/2011)

MMM:n asetus laitosten elintarvikehygieniasta (795/2014)

MMM:n asetus ensisaapumistoiminnasta (118/2006)

MMM:n asetus hygienialain mukaisten näytteiden ottamisesta (3/EEO/2000)
MMM:n asetus raakamaidon tuotannon ja luovutuksen elintarvikehygieniasta (699/2013)
KAs (EY) N:o 2073/2005 elintarvikkeiden mikrobiologisista vaatimuksista
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/46/EY ravintolisistä
EPNAs elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (1169/2011/EY)
MMM:n asetus elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (834/2014)
KTM:n pakkausmerkintä-asetus (1084/2004), asetusta sovelletaan osittain 13.12.2016 asti
STM:n asetus elintarvikkeiden tai talousveden välityksellä leviävien ruokamyrkytys epidemioiden selvittämisestä (251/2007)
STM:n asetus elintarvikehuoneistoissa työskenteleviltä vaadittavasta elintarvikehygieenisestä osaamisesta ja osaamisen testaamisesta (1115/2001)
Valtioneuvoston asetus eräistä elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista (1258/2011)
Valtioneuvoston asetus eräistä elintarvikevalvonnan maksuista (1040/2007)
Valtioneuvoston asetus elintarvikelain ja terveydensuojelulain nojalla tutkimuksia tekevistä laboratorioista (152/2015)

Liite 3. Analyysit elintarvikevalvonnan näytteenottoprojekteissa 2016

Kebab

Kypsä liha

- aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
- *Bacillus cereus* -ryhmän bakteerit
- enterobakteerit
- *Staphylococcus aureus*
- Salmonella

Riisi

- Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
- *Bacillus cereus* -ryhmän bakteerit
- Enterobakteerit

Sushi

- Aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
- *Bacillus cereus* -ryhmän bakteerit
- *Staphylococcus aureus*
- *Listeria monocytogenes*, kvalitatiivinen

Savustettu kala ja liha

- aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
- enterobakteerit
- maitohappobakteerit (lihatuotteet)
- *Listeria monocytogenes*, kvalitatiivinen

Ulkomyynti, elintarvikkeet

- analyysit tarkentuvat myöhemmin

Ulkomyynti, vesi

- Koliformiset bakteerit
- *Escherichia coli*
- Enterokokit
- Pesäkkeiden lukumäärä 22 °C

Salaattibaarit

- alustava aistinvarainen arviointi
- *Escherichia coli*
- *Bacillus cereus*
- *Staphylococcus aureus*
- hiivat
- homeet
- salmonella (idut)
- kampylobakteeri (siipikarja)
- *Listeria monocytogenes* (kala ja liha)

Jauheliha

- alustava aistinvarainen arviointi
- aerobisten mikrobien kokonaispesäkeluku
- *Escherichia coli*
- pH
- rasvapitoisuus (jos ilmoitettu)

Viipaloidut juustot

- salmonella
- *Listeria monocytogenes*

11 ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN VALVONTA

11.1 Taustaa

Eläinlääkintähuoltolain 765/2009 10 §:n mukaan kunnan on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä eläinlääkintähuoltolaissa tarkoitetusta eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksista sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Palvelun mitoitusta suunniteltaessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien kunnan alueella tarjoamat palvelut.

Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ohjelma (Evira laatii) ja alueellinen suunnitelma (aluehallintovirasto laatii), ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Aluehallintovirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista.

11.2 Tehtävänjako kaupungineläinlääkärien välillä

1. kaupungineläinlääkäri, esimiestehtävät, kiireelliset eläintauti- ja eläinsuojelutehtävät tarvittaessa.
2. kaupungineläinlääkäri, elintarvike- ja terveysterveystarkastus, kotieläinten terveyden- ja sairaanhoito, sivutuote-, kiireelliset eläintauti- ja eläinsuojelutehtävät tarvittaessa.
3. kaupungineläinlääkäri, elintarvike- ja terveysterveystarkastus, kotieläinten terveyden- ja sairaanhoito, sivutuotevalvonta, vastaanottotoimintaan liittyvät esimiestehtävät, kiireelliset eläintauti- ja eläinsuojelutehtävät tarvittaessa.
4. kaupungineläinlääkäri, elintarvike- ja terveysterveystarkastus, sivutuote-, kiireelliset eläintauti- ja eläinsuojelutehtävät tarvittaessa.

Valvontaeläinlääkäri, eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonta, sivutuotevalvonta.

Henkilökunnan pätevyys varmistetaan virkavalinnan yhteydessä pyytämällä nähtäviksi tarpeelliset alkuperäiset tutkintotodistukset.

11.3 Täydennyskoulutussuunnitelma

Eläinlääkärien täydennyskoulutussuunnitelma on kuvattu ympäristöterveydenhuollon yhteisestä valvontasuunnitelmasta.

11.4 Tietojärjestelmäkuvaus

Vantaan kaupungin eläinlääkintähuollon viranomaistehtävät kirjataan Digian Tarkastaja-ohjelmaan, joka on kuvattu ympäristöterveydenhuollon yhteisessä valvontasuunnitelmassa.

Kaupungin pieneläinvastaanotolla on käytössä sähköinen potilasohjelmisto.

Lisäksi eläinlääkintähuollossa käytetään valtakunnallisia rekistereitä, kuten Elvis. Eläinten ja eläinperäisten tuotteiden sisämarkkinakaupassa käytetään EU-komission ylläpitämää TRACES -järjestelmää.

11.5 Viestintä

Viestinnän vastuuhenkilöt sekä erityistilanneviestintä on kuvattu ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontasuunnitelman luvussa 3.

Merkittävistä eläintauteihin liittyvistä tapahtumista tiedottavat valtion viranomaiset.

11.6 Painopistealueet

Eviran laatimassa valtakunnallisessa eläinten terveyden- ja hyvinvoinnin valvontaohjelmassa on vuosille 2016 ja 2017 useita painopistealueita.

Uutta tai hiljattain uusittua lainsäädäntöä koskevat painopistealueet ovat uudistetun eläintautilain toimeenpano, uudistetun eläinten lääkitsemistä ja lääkkeiden luovutusta koskevan lainsäädännön toimeenpano sekä uudistetun eläinsuojelulain toimeenpano.

Kuntatasolla uudistuvan lainsäädännön ja ohjeistuksen toimeenpano tarkoittaa käytännössä uuden lainsäädännön noudattamista tarkastuksilla ja riittävien resurssien varaamista uuteen lainsäädäntöön ja ohjeisiin perehtymiseen sekä mahdollisissa koulutuksissa käymiseen.

Lisäksi painopistealueina ovat uuden tietojärjestelmän Elvi:n käyttöönotto. Tällä hetkellä Elvi on Elintarviketurvallisuusviraston ja aluehallintovirastojen käytössä. Tarkoituksena kuitenkin on, että sovelluksen käyttö laajennetaan kuntiin. Elvissä on eläinlääkäri-, eläinkuljettaja-, eläinvälittäjä- ja lääkevalmisterekisterit. Lisäksi Elviin tullaan tallentamaan virkatoimituksia, tautitapauksia, tautivastustusohjelmat (MV:n, CAE:n ja Scrapien osalta), luvan- ja ilmoituksenvaraiset eläinten pitopaikat sekä rajoittavat määräykset. Täydentävien ehtojen tarkastukset tallennetaan omalla sovelluksellaan, jonne kirjaudutaan toistaiseksi Eliten kautta. Elvi kytkeytyy kohde- ja asiakastietojärjestelmään ja jatkossa myös eläinrekistereihin, rokotusrekisteriin ja Kartturiin tautitapausten käsittelyn helpottamiseksi. Kuntatasolla käyttö pysynee vähäisenä, ellei valtionhallinto yritä siirtää tietojärjestelmään liittyviä kirjauksia kuntien hoidettavaksi.

Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteröinnin valvonnan tehostamista pidetään painopistealueena. Valtion tavoitteena on, että kunnaneläinlääkärit tarkistaa rekisteröintiasiat muiden tilakäyntien yhteydessä. Tällä hetkellä eläinrekisterejä valvoo Avi ja Ely-keskukset, joten tehtävä on kunnille uusi.

Painopistealueena on myös kattavan ja riskiperusteisen sivutuotevalvontasuunnitelman toimeenpano. Evira tekee suunnitelman, joka on toteutettava kunnan toimesta.

11.7 Eläinten terveydenhoito

11.7.1 Vantaan ympäristölautakunnan vahvistamat klinikkamaksut

Vantaan kaupungin klinikkamaksu on hyväksytty ympäristölautakunnassa 21.5.2014. Klinikkamaksun suuruus on 13,00 €.

11.7.2 Eläintenpitopaikat

Vantaalla on arviolta noin 25 000 pienikokoista seura ja harrastuseläintä (arvio yksi eläin joka kahdeksannella asukkaalla). Eläintenpitopaikkoja (talli, lampola tms.) on ympäristökeskuksen tiedossa 76 kappaletta. Maidontuotantotiloja on kaksi. Ainoastaan yksi navetta käyttää säännöllisesti kaupungineläinlääkäriin palveluja. Nurmijärven rajan tuntumassa oleva pienehkö navetta käyttää pääosin Nurmijärven ja yksityisten eläinlääkärien palveluita. Lampoloita Vantaalla on kaksi.

11.7.3 Eläinlääkintäpalvelut virka-aikana

Vantaan kaupungin ympäristökeskus huolehtii alueellaan virka-aikana vuonna 2016 pieneläinten peruseläinlääkäripalveluista sekä kiireellisen eläinlääkäriavun antamisesta. Kiireettömät suurelääkäynnit sekä kiireellinen suurelääkintä eläinlääkäriapu hankitaan Porvoon kanssa tehtävällä yhteistyöllä 31.12.2015 alkaen.

Vantaan kaupungin palveluksessa olevista virkaeläinlääkäreistä kaksi osallistuu potilastyöhön. Vastaanotolla on arkisin virka-aikana vakituinen eläintenhoitaja.

Kaupungin eläinlääkärinvastaanotolla käy vuodessa hieman alle 5000 pieneläinpotilasta (klinikkamaksun maksavia asiakkaita on vuosittain noin 4500). Potilasmäärät vuosina 2011–2019 on esitetty taulukossa 12. Vastaanotto on valmistunut vuonna 2001 ja se sijaitsee samassa rakennuksessa muun ympäristöterveydenhuollon kanssa. Vastaanotolla on kaksi erillistä tutkimushuonetta, toimenpidehuone esim. hammaskivenpoistoon, leikkaussali, laboratorio, röntgenkuvaukseen varatut tilat, välinehuolto, toimisto, pakastehuone, siivousvälinevarasto sekä kaksi heräämishuonetta potilaille. Asiakkaille vastaanotolla on odotustila sekä WC ja henkilökunnalle sosiaalitilat pukuhuone, suihku, wc ja taukotilat. Taukotilassa on mahdollisuus yöpyä ja laittaa ruokaa. Lisäksi on varastotilaa lääkkeille ja tarvikkeille.

Taulukko 12. Potilasmäärä vuosina 2011–2020

vuosi	potilaita
2016–2020	4800
2015 (ennuste 31.10.2015)	4600
2014	4801
2013	4620
2012	4748
2011	5367

Arkiaamupäivisin 8.30–11.00 eläintenhoitaja huolehtii puhelimeen vastaamisesta, neuvoa asiakkaita sekä varaa aikoja. Toinen ajanvarauspuhelinaika on arkisin klo 17–18, tästä huolehtivat päivystyshoitajat.

Aamupäivisin hoidetaan erittäin kiireelliset potilaat, jos kaupungineläinlääkäri on paikalla toimipisteessä. Jos kaupungineläinlääkäri ei muulta valvontatyöltään ehdi paikalle, potilas ohjataan yksityisille eläinlääkäriasemille.

Vastaanoton virka-aikaiset potilaat hoidetaan pääsääntöisesti ajanvarauksella klo 12–16. Kaupungineläinlääkärit huolehtivat perustason terveyden- ja sairaudenhoidosta (esim. rokotukset, terveystarkastukset, perussisätautipotilaat, kissojen ja koirien kastratiot, sterilaatiot, kasvainten poistot). Iltapäivisin klo 12–16 kiireelliset potilaat hoidetaan mahdollisuuksien mukaan tai ne ohjataan yksityisille eläinlääkäriasemille.

Vastaanotolla käy siivoaja joka arkiaamu. Eläintenhoitaja huolehtii eläinlääkintään käytettävien laitteiden ylläpidosta ja puhtaanapidosta.

11.7.4 Eläinlääkintäpalvelut päivystysaikana

Virka-ajan ulkopuolella Vantaa huolehtii pieneläinten kiireellisen eläinlääkärinavun tarjoamisesta. Muiden kuin pieneläinten kiireellisestä hoidosta on sopimus Porvoon kaupungin kanssa. Yhteistyö Porvoon kanssa alkaa 31.12.2015. Vastavuoroisesti Vantaan kaupunki hoitaa päivystysaikaiset Porvoon alueen (Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Pornainen, Porvoo ja Sipoo) pieneläimet. Aiemmin muiden kuin pieneläinten kiireellisestä eläinlääkäriavun järjestämisestä oli sopimus Helsingin yliopistollisen eläinsairaalan kanssa.

Vantaan kaupungin pieneläinpäivystys on virallisesti arkisin klo 17–07 ja viikonloppuisin perjantaista klo 17 maanantaiaamuun klo 07. Viime vuodet arki-illan potilas-/päivystystyö on aloitettu jo klo 15–17. Päivystyksestä huolehtivat useimmiten ulkopuoliset sopimuseläinlääkärit, kahdella potilastyötä tekevällä kaupungineläinlääkäriellä on kuitenkin päivystysvelvollisuus. Päivystysaikana eläintenhoitaja on paikalla arkisin klo 17–22, lauantaisin klo 12–19 ja sunnuntaisin sekä pyhinä klo 12–19.

Päivystyseläinlääkärien ringissä on noin 10 eläinlääkärinä. Päivystävien eläinlääkärien ammatinharjoitusoikeus tarkastetaan Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran eläinlääkärirekisteristä. Päivystyshoitajien ringissä on vaihteleva määrä hoitajia, yleensä n. 7–10 kappaletta. Vuorot jaetaan etukäteen puoleksi vuodeksi kerrallaan.

Päivystävällä eläinlääkäriellä on käytössään auton lämmitystolppa. Autotallia ei ole, mutta eläinlääkäri toimii vain vastaanotolla hoitaen pieneläimiä, joten autossa ei tarvitse säilyttää lääkkeitä ja hoitotarvikkeita hyötyeläinten ja hevosten hoidon varalta.

11.7.5 Yksityinen eläinlääkintäpalvelujen tarjonta

Kaupungin oman vastaanoton lisäksi Vantaan alueella toimii toistakymmentä pieneläinlääkärinä tai -vastaanottoa. Kaksi eläinlääkäriasemaa päivystää ympärivuorokautisesti ja muut yksityiset ovat avoinna arkisin klo 8–20 välillä, osa asemista on avoinna lauantaisin. Yksityiset eläinlääkäriasemat tarjoavat osa varsin korkeatasoista palvelua, tarjoten lähes kaikki tarvittavat tutkimus- ja hoitomahdollisuudet. Vantaalaiset pieneläinten omistajat käyttävät paljon myös lähialueen, etenkin Helsingin ja Espoon yksityisten eläinlääkäriasemien palveluja. Yksityisten eläinlääkäriasemien aukioloajat vaihtelevat välillä 7.30–22.00. Osalla on käytössä osan päivää päivystys ilman ajanvarausta. Suuremmat yksityiset eläinlääkäriasemat ovat avoinna osan aikaa päivässä myös viikonloppuisin ja pyhinä.

11.7.6 Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Vantaan kaupungin eläinlääkäreillä ei ole terveydenhuoltosopimuksia vantaalaisten tuotantotilojen kanssa. Toinen Vantaan kaupungin alueella sijaitsevista nautatiloista on solminut terveydenhuoltosopimuksen Helsingin yliopiston Saaren klinikan kanssa. Jatkossa asiakkaita ohjataan ottamaan yhteyttä Porvoon suurelänpraktikoihin, joilta tarvittaessa saa terveydenhuoltopalvelua.

11.8 Eläinten terveyden valvonta

11.8.1 Eläintautivalmius

Äkillisessä tautipurkauksessa AVI:n ohjauksessa tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtyy ensisijaisesti valvontaeläinlääkäri ja tarvittaessa sijaisena toimivat 2. tai 3. kaupungineläinlääkäri. Praktiikka hoidetaan poikkeusolosuhteissa normaaliin tapaan. Jos tarpeen, kiireettömät ajanvaraukset perutaan.

11.8.2 Eläintautitapaus

Jos epäillään tarttuvaa eläintautia, ryhtyy valvontaeläinlääkäri tarvittaessa yhdessä muiden kaupungineläinlääkäreiden kanssa lainsäädännön edellyttämiin kiireellisiin toimenpiteisiin (näytteenotto, rajoittavat määräykset). Epidemiologinen selvitys sekä toimenpiteet taudin saneeraamiseksi ovat kiireettömämpiä tehtäviä ja tarvittaessa näihin toimenpiteisiin osallistuvat kaikki eläinlääkärit. Pääasiassa toimenpiteistä vastaa valvontaeläinlääkäri 2. tai 3. kaupungineläinlääkäri avustaessa tarvittaessa.

Mahdolliset uusintatarkastukset ja uudet näytteenotot pyrkii valvontaeläinlääkäri hoitamaan loppuun 2. tai 3. kaupungineläinlääkärin avustaessa tarpeen mukaan.

11.8.3 Eläinten ja ihmisten välillä tarttuvat taudit

Koska Vantaan kaupungin eläimistä merkittävä osa on pienikokoisia seura- ja harrastuseläimiä, aiheuttaa raivotautiepäily todennäköisimmin toimenpiteitä. Tavallisimmassa tapauksessa ihmistä puree ulkomailta tuotu koira. Pureskasta ilmoittaa terveydenhuolto tai henkilö jota on purettu. Jos eläimen omistajasta on riittävät tiedot selvitetään eläimen kliininen kunto ja rokotushistoria mahdollisimman nopeasti. Jos epäillään kliinistä raivotautia, lopetetaan eläin ja lähetetään se Eviraan tutkittavaksi raivotaudin varalta.

Vantaan tuotantoeläintiloilla todettu tai epäilty *Salmonella*, EHEC tai pernarutto -löydös aiheuttaa myös toimenpiteiden aloittamisen.

Lintuinfluenssaan liittyvä siipikarjan ulkonapitokielto on työllistänyt hieman keväisin.

Eläintautilaista ja sen nojalla annetuista säädöksistä löytyy yksityiskohtaiset ohjeet eri eläintautitapauksissa aloitettaville toimenpiteille. Lisäksi eläintautitapauksessa ohjausta saadaan aluehallintovirastosta ja Evirasta.

11.8.4 Varosuunnitelmien laadinta ja ylläpito

Toimenpiteet on kuvattu Vantaan ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa. Ohjeiden päivytystä jatketaan vuonna 2016. AVI:n valmiussuunnitelma eläintautien torjumiseksi löytyy omana kansionaan G-asetalta ympäristöterveyden valvontakohdasta.

11.8.5 Valmiuskoulutus

Vantaan kaupungineläinlääkärit eivät toimi valmiuseläinlääkäreinä.

11.8.6 Ilmoitusmenettelyt eläinlääkintä- ja terveydenhuoltoon

Ilmoitusmenettelyt tehdään Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 1010/2013 eläintautien ilmoittamisesta ja mikrobikantojen toimittamisesta mukaisesti.

Hoidetuista potilaista koostetaan myös kuukausi-ilmoitukset, jotka toimitetaan aluehallintovirastoon. Samassa lomakkeessa ilmoitetaan kuukausittain ilmoitettavat eläintaudit.

11.8.7 Terveysvalvontaohjelmat, kirjanpito

Maedi-visna ja scrapie-valvontaa suoritetaan yhdessä lampolassa. *Salmonella*-valvontaa suoritetaan yhdessä munintakanalassa. Munat myydään suoraan kuluttajille, joten näytteenotto on joka toinen vuosi.

Vantaan nautailoilta (2 kpl) pyydetään tarvittaessa selvityksiä kotiteurastettujen nautojen BSE-näytteenotosta. Kotiteurastuksia koskevia ilmoituksia ei ole tullut, tarvittaessa ne arkistoidaan.

Terveysvalvontaohjelmia koskevat tiedot arkistoidaan mappeihin. Tiloilla tehdyt käynnit ja näytteenotot merkitään Tarkastaja-ohjelmaan.

Jos terveysvalvontaohjelmia ei noudateta, otetaan yhteyttä toiminnanharjoittajaan ja tarvittaessa lisäohjeita pyydetään aluehallintovirastolta.

11.8.8 Eläintautikartoitukset

Eläintautikartoituksiin liittyviä näytteenottopyyntöjä muilta viranomaisilta tulee satunnaisesti. Näytteet ottaa ensisijaisesti valvontaeläinlääkäri, tarvittaessa 2. tai 3. kaupungineläinlääkäri avustavat.

11.8.9 Vesiviljely

Vantaalla sijainnut vesiviljelyrekisterin mukainen vesiviljelylaitos on ilmoituksensa mukaan lopettanut toimintansa.

11.8.10 Kyyhkyslakat

Vantaalla sijaitsee ainakin yksi kyyhkyslakka, jossa aiempina vuosina on todettu new castlen -tautia. Harrastelintujen pitopaikat on hyvä olla tiedossa mahdollisten tautitapausten selvittämisen nopeuttamiseksi.

11.8.11 Muu tautivalvonta ja näytteenotto

Eviran pyynnöstä tehtävästä näytteenotosta vastaa pääasiassa valvontaeläinlääkäri, tarvittaessa 2. tai 3. kaupungineläinlääkäri avustavat. Tulokset välitetään oikealle taholle ja alkuperäiset tulokset arkistoidaan mappiin Eläntaudit ja Eläintautitulokset valvontaeläinlääkäriin huoneeseen 3.69. Näytteenotot merkitään Tarkastaja-ohjelmaan.

Vantaalaisilta tuotantoeläintiloilta lähtee eläimiä erilaisiin eläinnäyttelyihin sekä esimerkiksi keinosiemennysasemalle. Tapauksiin liittyy ylimääräisiä eläintautinäytteitä.

Näytteenotossa toimitaan näytteenottopyynnön mukana tulleen ohjeistuksen mukaan.

Vantaalla toimii muutamia mehiläistarhaajia. Esikotelomädän leviämisen ehkäisemiseen liittyviin toimenpiteisiin on ryhdytty ja toimenpiteitä jatketaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

11.8.12 Keinollinen lisääntyminen

Vantaalla ei ole nautojen, sikojen tai hevosten keinolliseen lisääntymiseen liittyviä kohteita, joita pitäisi valvoa.

11.8.13 Sivutuotevalvonta

Sivutuotelainsäädäntö muuttui kun 1.7.2015 astui voimaan kansallinen sivutuotelainsäädäntö. Sen myötä sivutuotetoimijoiden rekisteröintiin, hyväksymiseen ja tarkastamiseen liittyviä toimintoja siirtyi aluehallintovirastosta kuntien tehtäväksi. Aluehallintoviraston rooli on jatkossa ohjata lain toimeenpanoa alueellisesti ja Eviran rooli on toimia valtakunnallisena ohjaajana sekä suorittaa osaltaan valvontaa.

Käytännössä valvontaeläinlääkäri valvoo Vantaan alueella toimivia sivutuotelaitoksia ja tekee niihin valtakunnallisen valvontasuunnitelman mukaiset tarkastuskäynnit sekä rekisteröi tai hyväksyy ne uudet toimijat jotka kuuluvat kunnan tehtäviin. Lisäksi valvontaeläinlääkäri myöntää tutkimuskäyttöön tulevien sivutuotteiden luvat.

Elintarvikevalvonnan kohteissa sivutuotevalvonnasta vastaa elintarvikesäädöksiä valvova viranhaltija.

Sivutuotteiden hävitystapoja seurataan valvontakohteissa tehtävien muiden käyntien yhteydessä.

Jos lainsäädännön vastaisia menettelyitä tavataan, toimitaan uuden sivutuotelainsäädännön sisältävien hallinnollisten pakkokeinojen mukaisesti.

11.8.14 Tuonti- ja vientivalvonta

Eläinten vientivalvontaa ja näihin liittyviä todistuksia myöntää pääasiassa valvontaeläinlääkäri ja sijaisena tarvittaessa toimivat 2. ja 3. kaupungineläinlääkäri. Hevosten vientitarkastukset tehdään talleilla ja todistukset kirjoitetaan sähköisessä Traces – järjestelmässä. Pieneläinten vientitarkastukset tehdään pääsääntöisesti vastaanotolla, mutta kohdemaan vaatiessa kuljetuslaatikon sinetöintiä viranomaisen toimesta, tehdään tarkastus lentokentällä. Helsinki-Vantaan lentokentältä lähtee runsaasti eläimiä sekä toisiin jäsenvaltioihin että kolmansiin maihin ja vientierien aikatauluista ja kohdemaan vaatimuksista johtuen tehdään tarvittaessa tarkastuksia myös muista kunnista lähtöisin oleville lemmikeille.

Eläinperäisten tuotteiden (ei elintarvikkeiden) tuontia ja vientiä valvotaan tarvittaessa. Uusi eläintautilaki tuli voimaan 1.1.2014. Lain voimaantullessa siirtyi vantaalaisten turkisanahka-alan toimijoiden vientitodistusten kirjoittaminen Etelä-Suomen aluehallintovirastosta Vantaan ympäristökeskuksen tehtäväksi. Vientitodistukset myöntää pääasiassa valvontaeläinlääkäri, muut kaupungineläinlääkärit avustavat tarpeen mukaan. Uutena tehtävänä tuli myös vientitodistuksiin liittyvien varastojen säännöllinen valvonta, jonka hoitaa valvontaeläinlääkäri.

Tuontivalvontaa ja siihen liittyvää näytteenottoa tapahtuu satunnaisesti. Pääasiassa näitä tehtäviä hoitaa valvontaeläinlääkäri.

Kolmasmaatuontiin liittyvät yhteydenotot tulevat yleensä Helsinki-Vantaan lentokentän tullista. Tullille annetaan pääasiallisesti puhelinneuvontaa. Tulli tekee päätöksen asiaan liittyen, virka-apuna Tullille tarjotaan tarvittaessa eläinten lopetuksia lentokentän tiloissa.

Laittomasti maahantuoduille eläimille tehdään tarkastuksia. EU-alueelta laittomasti maahantuotujen eläinten osalta toimivaltainen viranomainen on Aluehallintovirasto ja kolmansista maista laittomasti maahantuotujen eläinten osalta Evira. Valvontaeläinlääkäri tai tarvittaessa sijaisena toimiva 2. tai 3. kaupungineläinlääkäri tekee virka-apuna eläinten ja niiden asiakirjojen tarkastuksen.

Laittomaan maahantuontiin liittyvät tehtävät ovat viime vuosina lisääntyneet. EU-alueelta tuotujen eläinten tapauksia on vuosittain 10–15 tapausta ja kolmansista maista tuotuja yhdestä viiteen tapausta.

11.9 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Vuosittain tehdään noin 150–170 eläinsuojelukäyntiä/-tarkastusta ja tämän lisäksi 20-40 päätöstä, jotka eivät ole edellyttäneet tarkastusta. Päätöksiä ilman tarkastusta tehdään Löytöeläintalolle tuoduista huonokuntoisista eläimistä, jotka täytyy lopettaa eläinsuojelullisista syistä. Lisäksi päätöksiä ilman tarkastusta tehdään hylätyistä ja villiintyneistä eläimistä. Eläinsuojelulain mukaiset tarkastuskäynnit ja päätökset on esitetty taulukossa 13.

Taulukko 13. Eläinsuojelutarkastukset, -käynnit ja -päätökset 2011–2020

vuosi	tarkastus tai käynti / päätös lkm
2016–2020 (ennuste)	200 / 25
2015 (ennuste 16.11.2015)	170 / 25
2014	189 / 20
2013	178 / 10
2012	190 / 17
2011	219 / 20

Pääasiallisesti eläinsuojelutarkastuksia tehdään valitusten perusteella. Selkeästi suurin osa valituksista kohdistaa koirien ja kissojen pitoon. Hevosista valitetaan harvemmin.

Eläinsuojeluvalvonnasta vastaa valvontaeläinlääkäri. Valvontaeläinlääkäri tekee kaikki ilmoituksen varaisten toimijoiden (eläinkaupat, laajamittainen seura- ja harrastuseläintenpito) tarkastukset ja epäilyyn perustuvat tarkastukset.

Valvontaeläinlääkärin poissa ollessa kiireellisiä eläinsuojelutarkastuksia tekevät ensisijaisesti 2. ja 3. kaupungineläinlääkäri. Valvontaeläinlääkäri ei osallistu potilastyöhön, joten jääviysongelmia tarkastuksilla ei synny.

11.9.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Pääasiassa valitukseen perustuvat eläinsuojelutarkastukset tehdään ennalta ilmoittamatta. Jos eläimen omistajaa on mahdotonta tavoittaa tai jos asian selvittelyyn tarvitaan nimenomaan omistajan läsnäoloa (pahoinpitelyepäily, riittävästä liikunnasta huolehtiminen), voidaan hänelle jättää kirjallinen yhteydenottopyyntö. Yksityishenkilön eläintenpitoon kohdistuvilla tarkastuksilla pyritään pitämään työturvallisuuden takaamiseksi kahta henkilöä. Yleensä eläinlääkärin mukana on terveystarkastaja.

Jos säädöksiä on rikottu, kuullaan omistajaa tarkastushetkellä. Omistajan vastine kirjataan tarkastuspöytäkirjaan, jonka omistaja allekirjoittaa. Jos omistaja ei ole viivytyksettä tavattavissa ja päätös edellyttää kuulemista, suoritetaan omistajan kirjallinen kuuleminen. Kuulemisen jälkeen asia ratkaistaan ja päätös lähetetään asianosaisille tiedoksi.

Kiireellisiä toimia vaativissa tilanteissa ei kuuleminen ole tarpeen. Jos mahdollista, pyritään näissäkin tilanteissa tarjoamaan omistajalle kuulemismahdollisuus puhelimitse.

11.9.2 Ilmoituksenvaraisten ja laajamittaisen toiminnan tarkastus

Ilmoituksenvaraiset toimijat Vantaalla ovat pääasiassa eläinkauppoja, talleja ja kenneleitä. Toimijoille pyritään tekemään eläinsuojelulain mukainen tarkastus vuosittain ja näitä tarkastuksia tehdään sekä ennalta sovittuina, että ennalta ilmoittamatta.

Ilmoituksenvaraisten kohteiden määrät on listattu resurssitarveliitteessä.

Eläinkaupoille on oma tarkastuslomakkeensa. Lomakkeen avulla saadaan kaikille eläinkaupoille samat yksityiskohdat huomioiva tarkastus.

Tallitarkastuksella käytetään Eviran hevosille tarkoitettua tarkastuslomaketta ja ilmoituksenvaraisen kenneltoiminnan tarkastuksilla käytetään tavanomaista eläinsuojelutarkastuslomaketta.

Jos tarkastuksella todetaan toimijan hoitavan asiat hyvin, voidaan tarkastustiheyttä harventaa vuosittain tehtävästä tarkastuksesta.

Jos tarkastuksen yhteydessä havaitaan lainsäädännön vastaisuuksia, kuullaan yrityksen edustajaa annettavasta määräyksestä ja määräajasta tarkastuksen yhteydessä. Määräysten noudattaminen valvotaan uusintatarkastuksella.

11.9.3 Epäkohtailmoitukset tukivalvontaan

Jos tuotantotiloihin kohdistuvilla tarkastuksilla havaitaan EU:n maataloustukiin vaikuttavia puutteita, ilmoitetaan havainnot aluehallintovirastoon viipymättä. Ilmoituksen mukana toimitetaan kopio tarkastuspöytäkirjasta.

11.9.4 Määräysten seuranta

Eläinsuojelulain nojalla annettujen määräysten noudattamista valvotaan uusintatarkastusten sekä asiakirjojen avulla. Esimerkiksi siivottavaksi määrätyt eläintenpitotilat tarkastetaan uudelleen määräajan kuluttua. Eläinlääkärikäyntejä koskeva määräys kontrolloidaan pyytämällä määräaikaan mennessä todistusta eläinlääkärikäynnistä postitse. Eläinten kovakouraisen kohtelun kieltävien määräysten jälkivalvonta on haasteellista, koska uusintatarkastuksella ei voida havaita merkkejä määräyksen noudattamisesta tai noudattamatta jättämisestä. Jos samasta tapauksesta saadaan uusia eläinsuojeluilmoituksia, välitetään tiedot poliisille. Edellä mainittu koskee myös liikuntatarpeen tyydyttämistä koskevia määräyksiä.

Jos määräystä ei ole noudatettu, voidaan määräys uusia tai siirtää asia Aluehallintovirastoon uhkasakon valmisteluun.

11.9.5 Yhteistyötahot

Eläinsuojeluasioissa yhteistyötä tehdään viikoittain Viikin Löytöeläintalon kanssa. Löytöeläintalolla järjestetään tilapäistä hoitoa kiireellisille eläinsuojelutapauksille.

Poliisin kanssa tehdään yhteistyötä esitutkintaan liittyen yhteisillä tarkastuksilla, sekä poliisin löytöeläintalolle tuomien eläinten jatkokäsittelyyn liittyen. Tarkastuspöytäkirjat, joissa todetaan eläinsuojelusäädöksiä rikotun, toimitetaan poliisille säännöllisin väliajoin. Erityisen törkeistä tapauksista laaditaan erilliset esitutkintapyyntö. Todistajan ominaisuudessa eläinlääkärit osallistuvat poliisin kuulusteluihin esitutkintavaiheessa sekä syyttäjän kutsumana todistajana oikeudessa.

Etelä-Suomen Aluehallintovirastoon lähetetään tarkastuspöytäkirjojen kopiot. Lisäksi AVI:sta saadaan neuvontaa sekä apua pitkäaikaisten eläinsuojeluongelmien käsittelyssä.

11.10 Eläinten lääkinnän valvonta

Lääkitsemisen valvontaan liittyvät tehtävät Vantaalla nousevat ajankohtaisiksi lähinnä vierasainevalvontanäytepyyntöjen yhteydessä. Toinen hyvin harvinainen mahdollisuus on meijerissä tai teurastamossa havaittu lääkejäämä, joka johtaa tilan lääkekirjanpidon tarkastukseen.

Vantaalaiset tuotantotilat eivät ole solmineet terveydenhuoltopalvelusopimuksia kaupungineläinlääkäreiden kanssa. Tuotantotilojen lääkekirjanpidon tarkastukset kuuluvat aluehallintoviraston vastuulle, joka tarvittaessa määrää kunnan virkaeläinlääkärin tekemään lääkekirjanpidon tarkastuksen.

11.11 Laatu

Kaupungineläinlääkärin vastaanoton toiminnasta on tehty asiakastyytyväisyyskysely muutamien vuosien välein. Viimeisin asiakastyytyväisyyskysely on toteutettu marraskuussa 2012. Palvelua pyritään kehittämään saadun palautteen perusteella.

11.11.1 Valitusten käsittely

Toimialan johtosäännön mukaan eläinlääkintätöihin liittyvien valitusten käsittely on delegoitu 1. kaupungineläinlääkärille.

Eläinlääkintähuoltoon liittyviä valituksia tulee pääosin eläinsuojelutarkastusten suorittamisesta sekä saatuaan kliniseen eläinlääkäripalveluun liittyen. Valitukset ohjataan 1. kaupungineläinlääkärille, joka selvittää asian asianomaisten kannat ja vastaa valittajalle.

Mikäli kyseessä on potilaan hoitoon liittyvä valitus, eikä asiakas tyydy 1. kaupungineläinlääkärin päätökseen, ohjataan asiakasta ottamaan yhteyttä eläinlääkintävahinkojen arviolautakuntaan. Joissakin valitustapauksissa voidaan asiakasta neuvoa olemaan yhteydessä aluehallintovirastoon.

Kunta korvaa vahingonkorvauslain mukaisesti mahdolliset työntekijän virheestä tai laiminlyönnistä aiheutuneet vahingot.

11.12 Raportointi

Eläinlääkintähuollon käytön määrä raportoidaan vuosittain ympäristölautakunnalle määräysten mukaisesti.

Eläinten terveydenhoitoon liittyvien sairaskäyntien määrä saadaan tarvittaessa Porvoon kaupungilta. Vastaanottokäyntejä ei tällä hetkellä eritellä päivystystapauksiin ja virka-aikana käyneisiin potilaisiin, vaan raportoidaan potilaiden kokonaismäärä.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan liittyvien tarkastusten, käyntien ja päätösten määrät lasketaan Tarkastaja – ohjelmaan tehdyistä kirjauksista.

Eläinlääkintähuoltoon liittyvät tarkastuspöytäkirjat sekä muut asiakirjat toimitetaan määräaikaisten puitteissa muille viranomaisille. Yhteistyötahoja ovat mm. Evira, aluehallintovirasto sekä poliisi.

11.13 Eläinlääkintähuollon resurssitarvekartoitus

Kunta / Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue
Vantaan kaupunki

1. ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT

1.1. Tuotantotilojen määrä	Kpl		Kpl
1.1.1. Nautatilat		1.1.6.3. Kalkkunakasvattamot	0
1.1.1.1. Lypsykarjatilat	2	1.1.6.4. Siitoskasvattamot	0
1.1.1.2. Lihanautatilat	0	1.1.6.5. Muut siipikarjayksiköt	0
1.1.1.3. Emolehmätilat	0	1.1.7. Vesiviljelylaitokset	0
1.1.2. Sikatilat	0	1.1.7.1. Ruokakalalaitokset	0
1.1.2.1. Lihasikalat	0	1.1.7.2. Poikastuotantolaitokset	0
1.1.2.2. Emakkosikalat	0	1.1.7.3. Luonnonravintolammikot	0
1.1.3. Lammastilat	2	1.1.7.4. Muut laitokset	1
1.1.4. Vuohitilat	0	1.1.8. Turkistarhat	0
1.1.5. Hevostilat	42	1.1.9. Tarhatun riistan toimintayksiköt	0
1.1.6. Siipikarjatilat	1	1.1.10. Mehiläistarhat	6
1.1.6.1. Munintakanalat	1	1.1.11. Muut tuotantoeläinyksiköt	0
1.1.6.2. Broilerkasvattamot	0		

1.2. Terveystuotosopimusten määrä	Kpl		Kpl
1.2.1. Naudat		1.2.2.2. Tilat, jolla on terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
1.2.1.1. Tilat, joilla on terveystuotosopimus	1	1.2.2.3. Terveystuotosopimuksen omaavien tilojen prosenttiosuus kaikista sikatiloista	0 %
1.2.1.2. Tilat, jolla on terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0	1.2.3. Siipikarja	
1.2.1.3. Terveystuotosopimuksen omaavien tilojen prosenttiosuus kaikista nautatiloista	50	1.2.3.1. Tilat, joilla on terveystuotosopimus	0
1.2.2. Siat		1.2.3.2. Tilat, jolla on terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
1.2.2.1. Tilat, joilla on terveystuotosopimus	0	1.2.3.3. Terveystuotosopimuksen omaavien tilojen prosenttiosuus kaikista siipikarjatilasta	0 %

1.3. Tuotantoeläinten määrä	Kpl		Kpl
1.3.1. Naudat	114	1.3.6. Siipikarja	70
1.3.2. Siat	2	1.3.7. Turkiseläimet	0
1.3.3. Lampaat	48	1.3.8. Tarhattu riista	0
1.3.4. Vuohet	7	1.3.9. Porot	0
1.3.5. Hevoset	n. 400	1.3.10. Muut tuotantoeläimet	0

1.4. Väestömäärä	Kpl
1.4.1. Lemmikkieläinten määrä (arvio 1/8 asukasta)	25 000

1.5. Alueen pinta-ala km ²
238

1.6. Yksityinen palvelutarjonta	Htv arvio		Htv
1.6.1. Hyötyeläinpraktikassa	3	1.6.2. Muussa praktikassa	arv. 25

2. VALVONTA

2.1. Eläinten terveyden valvonta

Resurssitarpeeseen huomioidaan myös kohdat 1.1./1.3./1.4./1.5.

2.1.1. Terveysvalvontaohjelmiin kuuluvat tilat	Kpl		Kpl
2.1.1.1. Maedi-Visna	1	2.1.1.4. Kanojen salmonellavalvontaohjelma	1
2.1.1.2. Scrapie	1	2.1.1.5. Peuratarhojen terveystarkkailuohjelma	0
2.1.1.3. Broilereiden ja kalkkunoiden salmonellavalvontaohjelma	0	2.1.1.6. Vesiviljelyeläinten terveystarkkailukohteet	0

2.1.4. Sivutuotevalvonta	Kpl		Kpl
2.1.4.1. Haaskat	0	2.1.4.2. Sivutuotealan laitokset (ks. valvontaohjelma)	0
2.1.4.1.1. Haaskan pitäjäksi ilmoittautuneet toimijat	0	2.1.4.3. Hautausilmoitukset/v	0
2.1.4.1.2. Ilmoitetut haaskat/v	0		

2.2. Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Resurssitarpeeseen huomioidaan myös kohdat 1.1./1.3./1.4./1.5.

2.2.1. Ilmoituksenvaraist kohteet	Kpl		Kpl
2.2.1.1. Kennelit	6	2.2.1.5. Eläinkaupat	8
2.2.1.2. Hevostallit	17	2.2.1.6. Eläinlaitokset	1
2.2.1.3. Riistanhoidolliset tarhat	0	2.2.1.7. Muut	0
2.2.1.4. Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	0		

ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON HENKILÖRESURSSIT

Eläinlääkärit	Htv		Htv
Eläinten terveyden valvonta	0,4	Eläinlääkintähuollon hallintotehtävät	0,2
Eläinten hyvinvoinnin valvonta	0,8	Muut tehtävät	0,3
Tuotantoeläinten terveydenhuolto	0	Eläinlääkäriresurssit yhteensä	4,20
Muut eläinlääkäripalvelut	0,6		
Elintarvikevalvonta*	1,9		

Muut kuin eläinlääkärit	Htv		Htv
Eläinhoitajat/avustajat	2,25	Eläinlääkintähuollon hallintotehtävät	0
Välinehuolto, siivous ym.	0,3	Muut tehtävät	0
Sihteeri-/toimistopalvelut	0,1	Muut kuin eläinlääkäriresurssit yhteensä	2,65

1 htv = 220 htp

* Elintarvikevalvonta sisältää:

- maidontuotantotilojen tuotantohygieeniset tarkastukset
- teurastamoiden ja leikkaamojen valvonta ja lihantarkastus
- riistanlihan tarkastus
- munapakkaamoiden valvonta
- muut elintarvikevalvontaan liittyvät tehtävät

Vantaan kaupunki
Ympäristökeskus / Ympäristöterveys

Pakkalankuja 5
01510 Vantaa
p. 09 839 231 26

